

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

ISSN 1819-1614

9 771819161008

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

«Мы ўзялі
адказнасьць
за Плошчу, мы
гатовыя ўзяць
адказнасьць
за Краіну»

Гутарка з камэндантам намётаўага
мястэчка **Алесем Мазуром** і ягонымі
паплечнікамі. Старонка 6.

АНДРЭЙ ЛЯЖЕВІЧ

АНТАЛІЯ КЛЯШЧУК

**Мілінкевіч: «Спачатку
адхіленыне, пасъля — выбары»**

Інтэрвю з лідэрам
дэмакратычнай апазыцыі пра мэты
руху «За свабоду». Старонка 8.

**Азаронка не пусьцілі
ў Гішпанію**

Як стала вядома «НН» з крыніцай
у пасольстве адной з эўрапейскіх
краінаў... Старонка 18.

Агонь па штабах?

Юры Хадыка адказвае Аляксандру
Фядуту. Старонка 10.

**Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву»,**

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой
адрес. Адначасова Рэдакцыя
зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на
выданье. Дэталі — старонка 19.

Радуніца

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

Упраўленыне ідэалёгії супраць «Нашай Нівы»

Зварот Рэдакцыі да чытачоў з усяго сьвету.

Перад самым Вялікаднем «Наша Ніва» атрымала ліст ад Менскага гарвыканкаму, у якім гаворыцца, што «размещение газеты «Наша Ніва» в городе Минске является нецелесообразным». Матывыцыя: «... установлено... что 22 марта... главный редактор газеты «Наша Ніва» подвергнут административному аресту сроком на 10 суток».

Варта нагадаць, што рэдактар быў затрыманы 21 сакавіка, у часе пасыльвібарчых пратэстуў, на выхадзе з аўтобуса 100-га маршруту на Каstryчніцкай плошчы, а пасля асуджаны па абвінавачванні ў «нецензурнай лаянцы».

Улады спрабуюць самкнуть апошніяе звязно ў ланцужку здушэння «Нашай Нівы». З 1 студзеня газету пад рознымі прэтэкстамі спынілі распаўсюджваць манапалісты «Белсаюздрук», «Менгарсаюздрук», «Менаблсаюздрук», а «Белпошта» выключыла газеты з падпіснога каталогу. 10 красавіка пасыль доўгае зацяжкі Міністэрства сувязі адмовіла «Нашай Ніве» ў яе просьбe на атрыманьне ліцензii на самастойнае правядзенне падпіскі. Тым самым днём датуеца і ліст зь Менскага гарвыканкаму за подпісам намесніка старшыні М. Ціцянкова, падрыхтаваны ідэалягічным аддзелам гарвыканкаму. Ён азначае забарону на існаваньне прадпрыемства «Наша Ніва».

«Нашу Ніву» цынічна хоцуць закрыць напярэдадні яе 100-годзьдзя. У 1915 годзе першая «НН» закрылася пасыль акупацыі Вільні кайзераўскім войскамі. У 2006

годзе тое самае ажыццяўляе лукашэнкаўская адміністрацыя.

Раней улады імкнуліся захоўваць бачнасць юрыдычнай працэдуры. Газеты спынілі ці перапынялі існаваньне па расшэннях судоў і Міністэрства інфармацыі. Цяпер досыць простага расшэння «ідэалягічнага аддзела». Зь юрыдычнага пункту гледжання гэта абсурд. Закон аб друку не прадугледжвае ніякіх дазволаў на разъяшчэнныя газеты ні ад якіх ідэалягічных аддзелаў. І тым больш дзейнасць прадпрыемства ніяк ня можа залежаць ад адміністрацыйнага пакарання яго кіраўніка.

«Наша Ніва» підзе не парушала закону. Паказальна, што за апошнія чатыры гады газета ня мела нават папярэджання ў ад Міністэрства інфармацыі.

Закрываюць першую беларускую газету, знак беларускае самабытнасці.

Закрываюць апошнюю незалежную газету, якая выходит з цалкам на беларускай мове.

Замах на «Нашу Ніву» — сымбалічны пачатак трэцяга тэрміну Аляксандра Лукашэнкі.

Закрыты апошні беларускамоўны ліцэй. Беларускамоўным рок-гуртам забаронены доступ да этэру. Распачалі працэдуру ліквідацыі Саюзу пісьменнікаў. Забароненія дзясяткі газетаў, забаронена ствараць прыватнае радыё і ТВ на беларускай мове. Вынішчэнне ўсіх культурных альтэрнатываў узвядзена ў ранг дзяржаўнай палітыкі, грамадзяням навязваецца аднавімерная

савецкая ідэалёгія. Гаворка сёняня ідзе ўжо не пра ўратаванье адной «Нашай Нівы» ці незалежнай прэсы. Мусім ратаваць беларускую культурную ідэалёгію, якую.

Не павінна ў Эўропе ХХІ стагодзьдзя зынікаць векавая культурная традыцыя цлага народу.

У такой ситуацыі просім Міністэрства культуры Літвы хадайнічаць перад ЮНЕСКО пра ўніясенне газеты «Наша Ніва» ў «Сыпіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва». Літва мае маральнай права на гэта, бо «Наша Ніва» ў 1906—1915, 1991—1996 гадах выдавалася ў Вільні. 100-годзьдзе газеты, якая вытварыла беларускую літаратурную мову, беларускую клясычную літаратуру, беларускую дзяржаўніцкую ідэю — добрая для таго нагода. Мы просім урады іншых краінаў, міжнароднія і недзяржаўныя інстытуцыі, што маюць такое права, падтрымаць гэтае хадайніцтва перад ЮНЕСКО. Гэты сымбалічны крок — можа быць, апошні, што сьвет можа зрабіць для беларускай прэсы.

З'яўлягаем таксама да сусветнай супольнасці просьбу пра неадкладнае ўзмацненне падтрымкі ўсіх незалежных беларускіх СМИ, якія існуюць.

З'яўлягаемся да чытачоў з просьбай пра вытрымку і аптымізм.

Працэс абскарджвання і іншыя працэдуры могуць доўжыцца ад некалькіх месяцаў да некалькіх гадоў. Нягледзячы на такі падвешаны стан, газета будзе выходзіць у цяперашнім фармаце, да-

куль існуе такая магчымасць. Спрагнаваць, як доўгі яшчэ гэта будзе, немагчыма. Напрыклад, мы ня ведаєм, ці будзе друкарня працягваць друкаваць газету. Пасыль будзе нешта іншае.

Найперш, Інтэрнэт. Нават ліквідацыя прадпрыемства «Наша Ніва» не ліквідуе інтэрнэт-сайту газеты.

Для захаванья нацыянальнай культурнай традыцыі важна захаваць газету на паперы.

Раз у Беларусі выхад «Нашай Нівы» «немэтазгодны», лягічна было б разгледзець пытанье аб пераносе выданья за мяжу. Аднак пры такім варыянце узынікаюць складаныя юрыдычныя і фінансавыя калізіі. «Наша Ніва» ў ситуацыі забароны на распаўсюд выдаецца пэраважна за кошт ахвяравання ад прыватных асобаў. Мы атрымалі іх каля 4000 ад пачатку году, з розных куткоў Беларусі. Між тым пры ліквідацыі прадпрыемства, нават пасыль рэгістрацыі газеты «Наша Ніва» за мяжой, няма простага шляху пераказу ахвяравання ў на выхад газеты. Пакуль газета выходит зіць у звычайнім парадку, калі ласка, працягвайце пераказаць ахвяраваньне — хіба, меншымі порцыямі. Пасыль будзем шукаць выйсце па ситуацыі.

Варта нагадаць, што нават пры ліквідацыі прадпрыемства грошы з раҳунку газеты не губляюцца, а выкарыстоўваюцца на статутныя мэты.

«Нашу Ніву» зачыняюць, але «Наша Ніва» мусіць захавацца. Як выданье, чытанае тысячамі людзей, як нацыянальны сымбаль.

Калі 10 тысячай
дзяманстрантау
Узялі ўдзелу
традыцыйным
«Чарнобільскім
шляху» у Менску
26 красавіка.

Флэш-моб у падтрымку «Нашай Нівы»

У Сеціве зъявілася інфармацыя пра флэш-моб у падтрымку газэты «Наша Ніва». Моладзь, якая выступіла з такой ініцыятывой, мяркую сабрацца 28 красавіка а 18-й на Кастрычніцкай плошчы, дзе ў сакавіку стаяла намёта вае мястэчка. Удзельнікі акцыі маюць намер дэманстратыўна чытаць «Нашу Ніву»

A horizontal line consisting of 20 solid black circular dots, evenly spaced from left to right.

Паважаны чытач,

у сувязі з новым ціскам на газету можа скласціся такая ситуацыя, што на пэўны час друк газеты стане праблематычным.
Магчыма, у гэты пэрыяд мы зможем друкаваць толькі абмежаваную колькасць асобнікаў. Таму звязтаемся да тых, хто зможа пэўны час чытаць газету праз інтэрнэт, паведаміць нам. Калі для вас інтэрнэт абсолютно не даступны, нічога не паведамляйце.

(8-017) 284-73-29,
260-78-32 (МТС),
618-54-84 («Вэлкам»);
e-mail: dastauka@tut.by
Дзякуем вам
за падтрымку.

У абарону «Нашай Нівы»

* * *

У аўторак галоўны рэдактар «НН» пайнфармаў пра сітуацыю вакол газэты праўленьне Беларускай асацыяцыі журналістаў. БАЖ цалкам падтрымаў газэту. Былі абмеркаваныя шляхі падтрымкі выдання.

* * *

У аўторак увечары ад-
былася сустрэча галоўнага
рэдактара «Нашай Нівы»
зь лідэрам Аб'яднаных дэ-
макратычных сілаў Бела-
руссіі Аляксандрам Мілін-
кевічам. А.Дынько паін-
фармаваў А.Мілінкевіча
пра сытуацыю вакол «На-
шай Нівы» і расказаў пра
ідэю ўнясеньня газэты ў
«Сыпіс нематэрыйнай
культурнай спадчыны ча-
лавецтва» ЮНЕСКО.

А.Мілінкевич виказаў са-
лідарнасць з газэтай і паа-
бяцаў інфармаваць між-
народную супольнасць
пра сытуацыю з газэтай. У
прыватнасці, ён узняў
гэтае пытанье ў часе
візыту ў Нарвэгію, які ад-
быўся на мінулым тыдні, у
тым ліку ў гутарцы з прэ-
м'ер-міністрам Нарвэгіі.

* * *

У сераду ўранку прадстаўнікі Рэдакцыі «Нашай Ніўы» наведалі Пасольства Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі. Нашаніўцы пайфармавалі дыпляма-

таў пра сытуацыю вакол «Нашай Нівы» і перадалі Рэдакцыйны зварот у гэтай справе.

Галоўны рэдактар расказаў аб tym, што Рэдакцыя рыхтуе зварт да прэзыдэнта і прэм'ер-міністра Літвы з просьбай, каб яны хадайнічалі перад ЮНЭСКО аб уключэнні газеты «Наша Ніва» ў «Сыпіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва». На думку Рэдакцыі, Літва мае маральнае права на гэта, бо «Наша Ніва» ў 1906—1915, 1991—1996 гадах выдавалася ў Вільні. 100-годзьдзе газеты, якая вытварыла беларускую літаратурную мову, беларускую клясычную літаратуру, беларускую дзяржаўную ідэю — добрая для таго нагода. «Наша Ніва» мае прасціць урады іншых краінаў, міжнародныя і недзяржаўныя інстытуцыі, што маюць такое права, падтрымаць гэтае хадайніцтва перад ЮНЭСКО. Гэты сымбалічны крок — можа быць, апошняе, што съвет можа зрабіць для беларускай прэсы.

Быў абмеркаваны шэраг практычных пытаньняў.

* * *

У сераду галоўны рэдактар «НН» быў запрошаны на абед з удзелам камісара ўраду ФРГ па палітыцы ў

галіне правоў чалавека і гуманітарнай дапамогі Гюнтэра Ноке. Гэта была нагода данесыці да нямецкага ўраду інфармацыю пра жаданьне лукашэнкаўскіх ідэолягі задушыць апошнюю цалкам беларускамоўную незалежную газэту. Г.Ноке заверыў, што гэтыя факты паўплываюць на рашэнні ўладаў Нямеччыны і кіраўніцтва Эўрасаюзу, датычныя беларускага пытання.

«НН»

Прыходзяць першыя лісты падтрымкі ініцыятывы пра ўнісанье «Нашай Нівы» ў Сыпіс сусьветнае культурнае спадчыны. Яны скіраваныя на адрас літоўскага ўраду і Рэдакцыі. Іх даслалі Таварыства беларускай культуры ў Вільні, катэдра беларускіх віленскага пэдагагічнага ўніверсytetu, Нарвэскі Дом правоў чалавека.

Mihail Ціцянкоў.
У час сваёй працы
кіраўніком упраўлення
па справах моладзі
і адукацыі
Менгарыканкаму
ён спрычыніўся
да ліквідацыі
Гуманітарнага ліцэю.

* * *

У чацьвер рэдактар «НН» сустрэўся з паслом ЗША Джорджам Кролам. А.Дынько пайнфармаваў дыплямата пра сітуацыю вакол «Нашай Нівы» і пепрадаў Рэдакцыі зварот у гэтай справе. Пасол ЗША сказаў, што ўважліва сочыць за сітуацыю вакол газэты. Адбылася працяглая гутарка на тэмы, што ўяўляюць цікавасць у гэтым кантэксьце.

* * *

У пятніцу рэдактар «Нашай Нівы» наведаў пасольства Латвійскай Рэспублікі ў Менску. На гэты момант Латвія рэпрэзэнтуе ў Беларусі інтарэсы Эўразыю.

У выніку гутаркі было дамоўлена, што на чарговай сустрэчы паслоў краінай ЭЗ, якія адбываюцца ў аўторкі, пасол Латвіі спн. Майра Мора пайнфармусваіх калегаў пра сітуацыю вакол «Нашай Нівы» і азнаёміць з Рэдакцыйным зваротам у гэтай справе.

Латвійскія дыпляматы падкрэслілі, што справа ўнісанья ў сыпіс ЮНЕСКО — доўгая і няпростая. Яны расказаў пра тое, якім доўгім быў працэс унісанья ў гэты сыпіс латыскіх дайнаў.

* * *

МІНСКІ ГАРАДСКІ ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ

226050, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 8
тэл. (017) 3270-75, 22216-38

Рэд. 37302010 (пакт) у філіяле МТД
Банкаўскіх інвестацый, Мінск, вул. 76-1

МИНСКІЙ ГАРАДСКОЙ ІСПОЛІНІТЕЛНЫЙ КОМІТЕТ

226050, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 8
тэл. (017) 3270-75, 22216-38

Рэд. 37302010 (пакт) у філіяле МТД
Банкаўскіх інвестацый, Мінск, вул. 76-1

№ 373-03-165 з 10.07.2006

Дирэктару Учреждzenia «Рэдакцыя
газеты «Наша Ніва», эквіваленту
редактору

Дынько А.В.

Мінскій горадской исполнительный комітэт рабочім звязаўнісцем з согласаваннем размешчэння газеты «Наша Ніва» по адресу: г. Мінск,
ул. Коллекторная, д. 20а, комн. 112 и сообщае следуючее.

Проверкой материалов установлено, что Постановлением суда Советского района г. Минска от 22 марта 2006 г. главный редактор газеты «Наша Ніва» подвергнут административному аресту сроком на 10 (девять) суток. Постановление окончательное и обжалование в порядке производства по делам об административных правонарушениях не подлежит.

Учитывая вышэложенное, Минскій горадской исполнительный комітэт считае нецелесообразным размешчэнне газеты «Наша Ніва» на территории г. Минска.

Заместитель председателя

М.С. Тітіенка

«Мы ўзялі адказнасьць за Плошчу, мы гатовыя ўзяць адказнасьць за краіну»

Гутарка з камэндантам намётавага мястэчка
Алесем Мазуром і ягонымі паплечнікамі.

«НН» яшчэ ў пачатку красавіка прасіла пра інтэрвю Алеся Мазура — камэнданта намётавага мястэчка, што прастаяла на Кастрычніцкай плошчы 20—24 сакавіка. «Не пары», — прасіў адкласыці ён. Але напярэдадні Чарнобыльскага шляху ён сам прыйшоў у Рэдакцыю. Дакладней, ня сам — з шасцю сваімі паплечнікамі. Усе — з новага пакалення палітыкаў, народжаных у 70-я, на 20 гадоў младзейшых за Лукапэнку. Зь імі гутарылі нашаніўцы.

«Цэллы месяц пітабам Мілінкевіча страчаны. Удзельнікі Сакавіка-2006 прагнуш

дзеяння, а штаб чакае сацыяльна-еканамічнага кризісу. Ня бачым пляну, ня бачым ідэяў. Таму мы ня можам бoley маўчаць. Мы станем аполяй Мілінкевіча. Мы даём сέньняшнім лідэрам год. І звязтаемся да моладзі: самаарганізоўтайцеся!».

Алесь Мазур: Мы выраслі даць гэтае інтэрвю з дзявуома мэтамі. Па-першае, пары разъвяяць некаторыя легенды адносна Плошчы.

Некаторыя падаюць справу так, нібы пратэсты распачаліся самі сабой, іншыя, наадварот, хочуць зрабіць сабе піяр. Арганізацыйныя заходы для ўзынкнення Плошчы былі зробленыя групай маіх аднагодкаў, якія на працягу выбарчай кампаніі праводзілі мабілізацыйную і арганіза-

цыйную працу сярод моладзі.

Выбары не былі ні свабоднымі, ні справядлівымі. Пра гэта сьведчыла ўжо сама тое, што на Плошчу 19-га выйшли пратэставаць дзясяткі тысячаў — нягледзячы на атмасферу тэрору, на гісторыю запалохваньяў. Таму мы сабраліся ў ноч на 20-га і прынялі рашэнне пратэставаць мірным шляхам, выставіўшы намёты на Плошчу. Штаб Мілінкевіча быў пастаўлены перад фактам, калі намёты ўжо ўсталявалі.

Многія нашы сябры былі настроеныя рапушча. Гэта было пытаныне гонару, пытаныне, ці мы, беларуская нацыя, ёсць.

Плошчу арганізоўвалі рэгіянальныя групы. Аргоманты, першыя намёты — усё гэта легла на плечы прадстаў-

нікоў Віцебску, Горадні, Мастоў, Светлагорску, Барысава, Бабруйску, Смаргоні, Жодзіна, Вялейкі і Берасця — гарадоў, ахопленых інфармацыйнай кампаніяй «Хопіць!». Людзі загадзя падвезлы намёты, дыванкі, мэгавофоны, нават гітары. Улады відавочна прагнавалі нешта падобнае. Як толькі наша машина падвезла намёты і іншыя рэчы, пры першай жа спробе ўсталяваць два намёты пасярод натоўпу — гэта зрабілі дзівье сымелыя дзяўчыны з Смаргоні, — наляцелі людзі ў цывільнным. Выратавала тое, што людзі проста палеглі на рэчы і не далі іх канфіскаваць. Граз мэгавофон мы папрасілі прысутных утварыць жывое ачапленне і ўжо ў сярэдзіне гэтага кола цягам гадзіны пайстала 12 намётаў.

Хто яны такія?

Алесь Мазур

Нарадзіўся 22 сакавіка 1974 году. Скончыў Львоўскі рэгіональны інстытут дзяржаўнага кіравання з ступенню магістра. Быў заснавальнікам і выдаўцом газеты «Навінкі». Кіраўнік Агенцтва рэгіональнага разьвіцця «Палард» (Светлагорск).

Алесь Чыгір
Нарадзіўся 29 траўня 1972 году ў Рэчыцы. Скончыў Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны. Працуе настаўнікам гісторыі ў Бабруйску. Дэпутат Бабруйскага гарсавету. Жанаты, гадуе трах дзяцей — дачку Алісу і сыноў Міраслава і Ўсевалада.

Алесь Міхалевіч
Нарадзіўся 15 траўня 1975 году ў Менску. У ліку першых выпускнікоў закончыў Беларускі гуманітарны ліцэй. Скончыў юрфак Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэту. Узначальваў Задзіночаны беларускіх студэнтаў, Моладзевы інфармацыйны цэнтар. Намеснік старшыні Партыі БНФ, дэпутат Пухавіцкага райсавету, каардынатор незарэгістраванай Асамбліі дэпутатаў мясцовых саветаў. Жанаты, гадуе дачку Лесю-Стэфанию.

Сяргей Салаш

Нарадзіўся 28 чэрвеня 1974 году. Скончыў Жодзінскі палітэхнікум і гістфак БДУ. Лідэр грамадзкай ініцыятывы «За чысты Барысаў». Стварыў каманду прафесіяналаў, якая распрацавала стратэгію разьвіцця Барысава і рэгіёну. Жанаты, гадуе дачку Дамініку.

Алесь Мазур (справа) і Сяргей Салаш.

Усяго на момант ліквідацыі намётавага мястэчка на пляцы стаяла 36 намётаў. За ўесь час у самім мястэчку ў выніку супрацьстаяння з спэцслужбамі было зынішча-

на чатыры намёты. Паводле нашых ацэнак, на падыходах да Плошчы было канфіскавана каля 60 намётаў. Калі б не было такога фільтрацыйнага рэжыму пры наведваньні

Плошчы, таго запалохваныя грамадзянаў, то мястэчка было б гіганцкім. Звычайнныя грамадзянэ прагнулі дзеяньня, ня толькі актыўісты.

— Ці маеце прэтэнзіі да

Мілінкевіча, іншых палітычных лідэраў за іх дзеяніні ў часе Плошчы?

Алесь Мазур: Ніякіх. На-

Працяг на старонцы 8.

Сяргей Антусевіч

Нарадзіўся 16 жніўня 1973 году. Скончыў Беларускі тэхналагічны інстытут. Працуе на найбуйнейшым прадпрыемстве Горадні «Азот» старшынём першаснай арганізацыі Беларускага незалежнага прафсаюзу. Дэпутат Гарадзенскага гарсавету. Кіраўнік штабу адзінага кандыдата па Берасцейскай вобласці, старшыня абласной арганізацыі Партыі БНФ. Жанаты, гадуе дачку Агату.

Ігар Лялькоў

Нарадзіўся 15 красавіка 1971 году ў Менску. Maristar гісторыі. Скончыў гістфак Беларускага дзяржаўнага ўніверсytetu і Сарбонскі ўніверсytэт (Францыя). Выкладчык Вышэйшай школы дзяржаўнай адміністрацыі ў Беластоку. Стваральнік і кіраўнік Беларускага Шуманаўскага таварыства, што базуецца ў Польшчы. Старшыня міжнароднай камісіі Партыі БНФ і адзін з галоўных арганізатораў замежных візитаў А.Мілінкевіча. Жанаты, гадуе дзве дачкі — Рагнеду і Вальжыну.

Юрась Губарэвіч

Нарадзіўся 23 лютага 1979 году. Скончыў Беларускую дзяржаўную політэхнічную акаадэмію і Львоўскі рэгіональны інстытут дзяржаўнага кіравання. Дэпутат Белаазёрскага гарсавету. Кіраўнік штабу адзінага кандыдата па Берасцейскай вобласці, старшыня абласной арганізацыі Партыі БНФ. Жанаты, гадуе дачку Агату.

Аляксандар Мілінкевіч: «Спачатку —

Лідэр
дэмакратычных
сілаў пра
задачы новага
руху «За
свабоду».

24 красавіка на паседжанні палітычнай рады дэмакратычных сілаў была зацверджана стратэгія дзеяньняў аб'яднанай апазыцыі на наступныя паўтара году, а таксама заяўлена аб стварэнні палітычнай кампаніі руху «За свабоду». Пра гэта мае авбясыцца 26 красавіка падчас Чарнобыльскага шляху Аляксандар Мілінкевіч. Пра сутнасьць, задачы і кірункі дзеяньняў новага руху Аляксандар Мілінкевіч распавеў «Нашай Ніве».

«Наша Ніва»: У чым сутнасьць новага руху, чым ён адрозніваецца ад

астатніх?

Аляксандар Мілінкевіч: Абсалютная большасць ранейшых ініцыятываў апынулася пустымі дэкларацыямі, якія нічым на скончыліся. Гаворка вядзенца не пра прынцыпова новы рух: мы пашыраем нашу перадвыбарчую кааліцыю за кошт новых удзельнікаў — шараговых грамадзянаў, раней у палітыку не занягаваных.

«НН»: Ці будзе новы рух структураванай арганізацыяй з жорсткай унутранай дысцыплінай, ці гэта будзе ней-

«Мы ўзялі адказнасьць за Плошчу,

Працяг са старонкі 7.

адварот: яны праявілі сябе як съмелыя, сумленныя людзі. Яны былі з народам — Мілінкевіч, Казулін, Карніенка, Сіўчык, Янукевіч, Іванкевіч, Кулей, камуністы... Нават пасля таго, як палітыкаў пачалі арыштоўваць: Лябедзьку, Янукевіча, Дабравольскага ў першую ж ноч стаяння на Плошчы...

Ігар Лялькоў: Вядома, усё рабіла самаарганізацыя. Ініцыятары надалі першасны імпульс, далей людзі арганізоўваліся самі. Каардынатарамі былі прызначаныя пачарговыя кіраўнікі перымэтру і дзяячы, адказныя за харчаванье і мэдычную дапамогу. У астатнім жа мястечка была пабудаваная на самаарганізацыі. Ніхто не задаваў непатрэбных пытаньняў, усе ведалі, што трэба рабіць.

Сяргей Салаш: Аднак дазваце на будзем скідваць з рахункаў, што намёты паўсталі на Плошчы на толькі на знак пратэсту супраць тэрору і фальсифікацыі, але і каб выказаць незадаволенасць няўпэўненасцю палітычных лідэраў. Некаторыя з іх, такое ўражанье, найбольш клапаціліся, каб зьбіць хвалю, каб «чаго на выйшла».

Алесь Мазур: Мушу скажаць тое другое, чаму мы пал-

ічылі немагчымым далей маўчаць. Цэлы месяц штабамі Мілінкевіча страчаны. Удзельнікі Сакавіка-2006 прагнучы дзеяньня, а кіраўніцтва Штабу адкладае дзеяньне на момант будучага сацыяльна-эканамічнага крызісу. Ня бачым пляну, ня бачым ідэяў. Бадзёры дух, які застаўся пасля гэтых падзеяў, не матэрыялізуецца ў новыя канкрэтныя справы. Настрой ёсьць, дзеяньняў няма. Страчваецца ініцыятыва. Адклад не ідзе ў лад. Ёсьць небяспека страціць хвалю. Тады ўсе ахвяры людзей, што выйшлі на Плошчу, пойдуць намарна.

— Што прашаюце вы?

Алесь Міхалевіч: Ствараць Рух Мілінкевіча. Мілінкевіч мае шырокую вядомасць. Mae легітымнасць.

Ня мае затое адмоўнага рэйтынгу і не выклікае надзвычайнага раздражнення нават сярод нашых апанэнтаў. Гэты чалавек павінен аб'яднаны людзей. Між тым сярод вышэйшага кіраўніцтва дэмакратаў я не назіраю сапраўднага аб'яднання вакол лідэра.

Сёняння стварылася ўнікальная магчымасць стварэння шырокага грамадзкага руху, аб'яднанага агульнапрызнаным лідэрам. Гэты рух павінен разбудоўвацца і напаўніцца на толькі функцыянальным, але і арганізацый-

ным зъместам. Нельга жыць ад съвятаў да съвятаў, ад выбараў да выбараў. Мы хочам падтүрнуць лідэраў да актўных дзеяньняў.

Алесь Чыгір: Мы ўзялі адказнасьць за Плошчу, мы гатовыя ўзяць адказнасьць за краіну. Мы звязраемся да моладзі: самаарганізўтайцеся! Стварайце свае ініцыятывы і дзеянічайце самастойна. Гэта найлепшая форма працы ў сёньняшніх умовах.

— Вы ідзяце ў барацьбу з адкрытым забралам. А рэнэсанс?

Сяргей Антусевіч: Ад рэпрэсіяў у гэтай систэме ніхто не застрахаваны. Адзінай страхоўкай — гэта актўная грамадзкая дзеяньнасць, грамадзкі рэзананс.

Сяргей Салаш: У пэўнай ступені абаронай службы і вядомасць. У сябе ў рэгіёнах таксама. Пасадзіць нас — мы будзем для людзей героямі. Скажу за сябе. Трэба будзе — пайду сядзець. Абы мая краіна нарэшце стала свободна.

Юры Губарэвіч: Трэба япчо пралічыць, каму больш шкоды прыніясе гэтае закручванье гаек. Рэпрэсійная машина ўрэшце здыскрэдытуе сябе саму. Бо ўсё мае межы, як паказаў прыклад грамадзкой салідарнасці на Плошчы.

— Вы хочаце зъмены

ўлады ў краіне. Калі гэта можа адбыцца, па-вашаму?

Ігар Лялькоў: Калі перапоўніца часа цярпеньня. Напрыклад, у выпадку фальсифікацыі наступных выбараў, мясцовых. Нават апопнія выборы выклікалі ў чыноўнікаў на месцах шмат пытаньняў у дачыненні да нашай славутай стабільнасці. Яны ведаюць, на чым баку праўда.

Сяргей Салаш: Ды ня важна — калі. Важна, каб гэта былі зъмены на карысць Беларусі. Каб яны адбыліся, змагацца за іх трэба няспынна. Дзясяткі тысячяў выходзілі на Плошчу — вялізная колькасць у нашых умовах. Калі гэты патэнцыял не расцягнуцца, аб'яднаць у Руху Мілінкевіча, гэта будзе сур'ёзна сіла. Кулак, які будзе абараняць Беларусь. Калі адбудуцца перамены, прагнаваць не бяруся. Ведаю толькі, што яны не адбудуцца, калі іх не рыхтаваць. А прызначаць рэвалюцыю на 25 сакавіка праз год — гэта глупства і кампраметацыя.

— Што, калі на мясцовых выбарах вас напросту не будуть рэгістраваць?

Сяргей Салаш: Такая палітычная кампанія мусіць быць выкарыстана не для папулярызацыі пэўных асобаў, мы можам ахвяраваць сваім кан-

адхіленьне, паслья — выбары»

кай мяккая кааліць?

АМ: Грамадзянскай супольнасці, што паўсталая ў часе апошнія палітычнай кампаніі, мы прарапаноўваем добраахвотны ўдзел. Простых грамадзянаў, якія паказвае досьвід перадвыбарчых сустэрчач, прыцягвае супраца на роўных, калі іх выслушоўваюць, улічваюць прарапановы. На сёньня мы маём па ўсёй Беларусі шмат зацікаўленых у супрацы грамадзянаў, якія, аднак, жадаюць працаца па-за партыйнымі структурамі. Жорсткая ўнутраная дысцыпліна будзе

прымяняцца ў дачыненіі да заангажаваных у рух палітычных партыяў.

**«НН»: Якімі будуць галоўныя на-
кірункі дзейнасці?**

АМ: Накірункі дзейнасці таксама прынцыпова не зменяюцца — тая ж кампанія па інфармаваныні насельніцтва. Плюс з 1 траўня мы пачынаем кампанію па зборы подпісаў за адмену кантрактнай систэмы.

**«НН»: Асноўнае палітычнае патраба-
ваныне новага руху — свабодныя і
справядлівыя выбары. Правядзен-
не масавых вулічных акцыяў пры-
меркавана на вясну наступнага году.
Ці ня позна?**

АМ: Больш не спрацоўвае прынцып актыўнай дзейнасці ад выбараў да выбараў. Но і выбараў ужо няма, не працујуць выбарчыя тэхналёгіі, адсутнічаюць мэханізмы падтрымкі галасоў. Мы ставім задачай найперш адхіленьне ад улады дыктатара і ўжо затым правядзенне справядлівых выбараў.

Гутарыў
Сямён Печанко

мы готовыя ўзяць адказнасць за краіну»

Так 20 сакавіка паўсталі першыя палаткі.

дыдатурамі дзеля кампаніі, напрыклад, па зъмененых выбарчага заканадаўства. У выпадку чаго можна прыбегнуць да тактыкі байкоту.

Алесь Чыгір: Добра было бы, каб мясцовыя выбары на-былі агульнанацыянальны маштаб, каб гэта была палітычная кампанія пад агульным брэндам. Аб'яднаная, а не расыяцьрушаная, як у 2003-м. Мы мусім выйсці па ўсёй краіне і перамагаць.

**— Але Мілінкевіч кажа,
што выбары больш у краі-
не нічога ня значыць.**

Алесь Чыгір: Бо сёньня ў Беларусі, за выняткам прадпрымальникаў, няма такіх сацыяльных групаў, дзе нашы прыхільнікі складаюць большасць, але яны ёсьць у кож-

па яе правілах, то адназначна прайграем. Трэба прагматычна кіравацца нашымі нацыянальнымі інтэрэсамі.

**— Што вы думаецце пра
Казуліна?**

Алесь Міхалевіч: Казулін няхай далучаеца да руху «За свабоду» шараговымі ці перадавымі членамі і дапамагае Мілінкевічу. Тыя дні ў сакавіку, калі Казулін працаў на супольную справу, ён выклікаў павагу. За ягонае вызваленіне будзем змагацца, як і за кожнага іншага вязня.

**— Не баіцеся, што ваши
заявы спрэвакуюць раскол
у дэмакратычных сілах?**

Алесь Міхалевіч: Наш крок вымушаны, і мы робім яго так, каб ён быў заўважаны. Но што хаваець — некаторыя ўжо гатовыя да расколу. Анатоль Лябедзька ставіць пад сумнёў легітымнасць Мілінкевіча. Кажуць, што Мілінкевіч — гэта «праект», і ён «вычарпаў сябе», што «трэба склікаць чарговы кангрэс», рабіць нейкія ацэнкі. Ніякі Мілінкевіч не праект, ён лідер. Сумленны, спакойны лідер. Я працаў на яго і буду працаўца. А ўсялякія марнія размовы — памылка ў съюзаўці, калі ў Мілінкевіча ёсьць палітычная вага й рэйтынг. І цяпер яму патрэбна толькі выкананічая структура для нармальнай камуні-

кацы з грамадзствам. Ніводзін іншы лідар ня мае такіх магчымасцяў, як Мілінкевіч. Барацьбу амбіцнага на наступнага гады трэба спыніць.

Алесь Мазур: Мы станем апорай Мілінкевіча. Калі сёньняшнія лідэры дэмакратычных сілаў будуть бязьдзейнічаць, мы готовыя стаць ягонай адзінай апорай.

Сяргей Салаш: Пад Мілінкевіча падпішуцца многія: хто быў на Плошчы, хто туды не даехаў, але прыедзе на 26-га. А хто падпішацца пад заклікам нейкай там, няхай і дэмакратычнай, кааліцыі? Падчас маіх дзявяцю адседак мы шмат гаварылі пра будучыню, але ніхто ня звязваў надзеяў з «кааліцыяй». Звязвалі зь Мілінкевічам, ад яго чакаюць рагучых дзеяньняў. Якіх, што праўда, пакуль няма, акрамя паездак за мяжу. Яны таксама трэба, толькі ня трэба на іх зацыклівацца. Мілінкевіча — у рэгіёны!

**— Колькі часу вы даяце
циперашнім лідэрам?**

Сяргей Салаш: Яны самі сабе прызначыла год на раздум. Дарэчы, мы ня будзем назіраць гэты год, мы будзем працаўца, шчыра працаўца ў агульнай камандзе.

Алесь Мазур: Мы даём ім год. Калі яны будуць няздольныя, мы будзем браць ініцыятиву ў свае руки.

Агоń па штабах?

Спадзеў А.Фядуты, што ў шэрагах «новай хвалі» апазыцыі лёгка знайсці новых лідэраў, наіўны. Піша Юры Хадыка.

Зь цікавасцю прачытаў у нумары «НН» за 14 красавіка артыкул А.Фядуты «Зъмена вех...». У першую чаргу, таму што ў ім выказаны шэраг цікавых ідэй, якія лунаюць у паветры, у палітычным паветры Беларусі. А па-другое, таму што ён утрымлівае і некалькі спрэчных, калі не памылковых прапановаў.

Нельга не пагадзіца з аўтарам, што А.Лукашэнку, які трапіў у цяжкое становішча пасля «ашаламляльной перамогі», нельга заганіць у кут. Гэты тэзіс, акрамя агульнагуманных, хрысьціянскіх меркаванняў, патрабуе і палітычнага абгрунтавання.

Выбух народнага пратэсту паказаў, што ППРБ ня толькі не паслабіў, але ўзмацніў палітычную палярызацыю ў грамадстве. Таму сумнавядомы тэзіс пра стабільнасць ёсьць толькі прапагандысцкім штампам. Ён прызначаны для таго, каб скаваць тое небяспечнае напружаныне, якое назапашваеца ў глыбінях сацыяльных пластоў і здольнае ў пэўны час выклікаць тэктанічныя зруші ў грамадстве. Адначасна брутальная фальсифікацыя вынікаў галасавання ўзмацніла міжнародную ізоляцыю рэжыму, што хутка і выклікала зьяўленыне «чорнага сьпісу» неўязных беларускіх чыноўнікаў.

У саюзніках менскага Чырвонага дому засталіся толькі Москва ды шэраг парыяў кшталту Кубы і Ірану. Характэрна, што першым зь перамогаю А.Лукашэнку павіншаваў У.Пушнін. Але адначасна галава «Газпрому» А.Мілер сувора

папярэдзіў пра падвышэнне цаны на газ для Беларусі ўтрай. Такі скочок цэнаў пагражае спляжыць усю нашу гаспадарку. Патлумачыць яго нельга нікімі рынковымі меркаваннямі. І да 19 сакавіка Москва мела цалкам дастатковую кампенсацыю за танны газ.

Пагроза рэзкага падвышэння цэнаў — гэта ўдар пугаю, мэта якога — паскорыць інтэграцыю. Гэтае замежнае слова ў маскоўскім разуменьні эквівалентнае паглынанню Беларусі. Хоць бы па пуэртарыканскай мадэлі. У гэтай невялічкай карыбской краіне дзівье афіцыйныя мовы — ангельская і гішпанская. Заканадаўчая ўлада належыць кангресу ЗША, а выканавчая — губэрнатару. Грашовая адзінка — амэрыканскі далаў, а ў эканоміцы пануюць амэрыканскія фірмы.

Пуэрта-Рыка лічыцца краінай, якая «добраахвотна далучылася» да ЗША. Яе тубыльцаў яшчэ можна неяк зразумець. Яны ахвяравалі сувэрэнітэтам, але далучыліся да эканамічнага і ваеннага гіганта. Яны забясьпечылі сабе мірнае і даволі заможнае існаваныне ва ўмовах райскай трапічнай прыроды. Да таго ж яны, як і амэрыканцы, у большасці імігранты. Хаця і ня добраахвотныя. Але Беларусь у выніку «добраахвотнага далуччэння» да Масквы не атрымае ні багацця, ні трапічнай прыроды. Толькі вечную разруху, вайсковыя канфлікты ды процістаяньне з Захадам. А ў пэрспэктыве і з Усходам.

Здаецца, А.Лукашэнка разумее небяспечнасць маскоўскай палітыкі. Паціху прыглушаеца антыбеларуская прапаганда ў дзяржаўных СМИ. Сам презыдэнт старанна пазыцыянуе сябе як патрыёт Беларусі. Можна спадзявацца, што пачуцьцё ўласнай годнасці ды прага да ўлады не дазволіць яму стаць на шлях, на які яго падштурхоўвае Кремль. Каб узмацніць свае ўнутрыпалітычныя пазыцыі, ён імкніўся разграміць апазыцыю з дапамogaю неверагодных лічбаў

народнай падтрымкі. Лічбы гэтыя спн. Ярошына яму намалявала. Але падтрымкі ня выйшла.

Таму А.Фядута мае рацюю. Над А.Лукашэнкам навісла пагроза прымусовай здачы сувэрэнітэту для выратавання ўласнага жыцця. Аляксандар Язэпавіч парайшоў «ашаламляльную перамогу» 19 сакавіка зь перамогаю Напалеона на Барадзінскім полі. Пасыля той перамогі ў Банапарта былі адныя толькі паразы.

Але ж сувэрэнітэт — справа ня толькі Аляксандра Рыгоравіча. Гэта справа і апазыцыі, і ўсяго беларускага народу. Адсунуць пагрозу страты незалежнасці можна толькі разам. Таму ня мае рацы А.Фядута, калі патрабуе ад апазыцыі ня ўмешваща ў меркаваныя перамовы кіраўніцтва РБ з Захадам, якія могуць стаць паратункам для ўлады А.Лукашэнкі. На гэтых перамовах Лукашэнка, на думку аўтара, будзе барапаніць незалежнасць, а Захад — дэмакратыю. Трэці — лішні. Памылковая схема. Ня ў стане Захад пабудаваць дэмакратыю ў Беларусі безь беларускай дэмакратычнай апазыцыі. І Лукашэнка адзін ня здоле абараніць сувэрэнітэт. Захад (ва ўсякім разе ЭЭ) ахвотна пагадзіўся з аншлюсам Беларусі, каб пазбыцца галаўнога болю, які чыніць яму ППРБ.

Таму роля апазыцыі ўмагчымых перамовах А.Лукашэнкі з дэмакратычным съветам павінна быць самая актыўная. Яна павінна рыхтавацца да іх і дамагацца іх, паколькі яе сувязі з міжнароднымі арганізацыямі і ўрадавымі коламі дэмакратычных краінаў больш трывалыя і лепшыя, чым у апошняга эўрапейскага дыктатара. Апазыцыя павінна прасіць Захад пазбываць эканамічных санкцыяў у сувязі зь непазыбжным падвышэннем коштаваных на энерганосбіты.

Патрабаваць пакласці ў падмурак перамоваў даўно сформульваныя АБСЭ прынцыпы дэмакратызацыі беларускага палітычнага рэжыму.

Юры Хадыка — прафэсар фізыкі, намеснік старшыні Партыі БНФ.

А пасъля пачатку перамоваў парупіца аб усталяванні ўсебаковых эканамічных сувязяў з дэмакратычным съветам.

Мяркую, што такая работа — а не разгортваньне вулічнай дэмакраты — найважнейшая задача апазыцыі. Ва ўсялякім разе, на бліжэйшы год. Таму зусім не прымальныя наўгяды заклікі А.Фядуты да «зъмены твара» апазыцыі. Гэтая ўлюбёная ідэя аўтара — праста вынік некрытычнага засваення эўрапейскага досьведу. У краінах са сталымі дэмакратычнымі традыцыямі і складзенай ужо палітычнай культурай сапраўды лідэры партыяў, якія пацярпелі паразу на выбарах, сыходзяць у адстаўку. Але для гэтага патрэбна, каб быті выбары, а не пародыя на іх. І каб у партыі была доўгая «лава

запасных», добра падрыхтаваных да няпростай ролі лідэра.

Відавочна, што гэтага зараз у нас няма. Можна працягнуць параванье мінульых выбараў з Барадзінскай бітвой. Уявім сабе, што б было з Расеяй, калі б М.Кутузав пасъля нарады ў Філях бразнуш дэзвярыма. Ці малодшыя афіцэры перасталі падпрадкоўвацца старшым. Спадзёў А.Фядуты, што ў шэрагах «новай хвалі» апазыцыі будзе лёгка знайсці новых лідэраў, наўгуды. Безумоўна, партыі мусіць шырокі адчыніць дэзвёры для новых валинтэр. Стварыць умовы і дапамагчы арганізацца ахвотным у нейкую структуру, дзе патэнцыйныя лідэры маглі быті прадэманстраваць свае здольнасці. Калі ўжо ім недастаткова «новых»

лідэраў у асобах А.Мілінкевіча і А.Казуліна, што ёсьць палітычны факт, а не палітычная хімэра.

Наагул, чытаючы экспрэсіўныя развагі А.Фядуты пра «новы твар» апазыцыі, міжволі прыгадаў славуты заклік несъмяротнага Мао. Чым скончыўся выкліканы ім «агонь па штабох» у часы культурнай рэвалюцыі ў Кітаі, добра вядома. Каля дваццаці год вялізарная краіна залізвала раны. Таму маісцкія заклікі кепска патыхаюць. Зъмена лідэраў павінна адбывацца натуральным і дэмакратычным шляхам. Гэтаму і вучашца дэйнныя партыі і аб'яднаныя дэмакратычныя сілы. Але я пераканааны, што ні апошняя выбарчая кампанія, ні падзеі 19—25 сакавіка не стварылі падставай для экстраардынарнай зъмены існага кірауніцтва.

Прыпыненая першая з крымінальных справаў

15 красавіка была прыпыненая першая з крымінальных справаў за «дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі». Пагроза крымінальнага працэсу перастала віесьць над жодзінскім юнакамі Сержуком Гудзіліным, Алесем Чарэйкам, Яўгенам Вайкаўцом.

Зрэшты, съледчы Michaіl

Кузьняцоў заявіў хлопцам, што справа не закрытая, а толькі прыпыненая і можа быць адноўленая ў кожны момант. Матывациі прыпынення крымінальнага пе-расыледу актыўісты ня ведаюць дагэтуль: афіцыйныя дакументы ўсё яшчэ ідуць поштай.

«У запасе» ў жодзінскіх

праваахоўнікаў яшчэ засталася справа Паўла Красоўскага: яго вінаваціць у абрэзе дзяржаўных асобаў, дзейнасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі ды ўхіленіі ад выклікаў на допыт. Сам Красоўскі хаваецца ад міліцыянтаў.

С.Гудзілін расказаў таксама, што ў Жодзіне зъявіл-

іся ўлёткі нейкага «беларускага аддзелу Славянскага Саюзу», а 22 красавіка на байкерскім фэсьце невядомыя спрабавалі спракаўваць моладзевых актыўістаў на бойку. При гэтым адзін з нападнікаў здымай падзеі на лічбавую фатакамеру.

AIII

Напішы палітвязњю

Яму цяпер цяжка.
Твой ліст можа
выратаваць яго.

Бацькі палітвязњяў, што аб'ядна-
ліся ў камітэт, перадалі ў газэту
сыпіс адресоў палітвязњяў.

222160 Менская вобл., г.Жодзіна,
вул.Савецкая, 226, СІЗА №8,
камэрса 188, Касцяровічу Зымітру.

220050 г.Менск, вул.Валадарская,
2, турма №1, камэрса 73, Фінькевічу
Артуру.

225320 Берасьцейская вобл.,
г.Баранавічы, СІЗА №6, камэрса 8,
Сасіму Мікіту. (4 траўня пачынаецца
суд над ім.)

230023 г.Горадня, вул. Кірава, 1,
турма №1, Сяргею Ляшкевічу.

230023 г.Горадня, вул. Кірава, 1,
турма №1, Аўтуховічу Мікалаю.

а/с 8, 220050 г.Менск, Галоўпаштамт,
Астрэйку Мікалаю, Браніцкай Эніры,
Шалайку Аляксандру, Дранчуку
Цімоху, Нібійку Дзянісю.

211300 Віцебская вобл., Віцебскі
р-н, пас.Віцьба, ВК-3, Скрабцу
Сяргею.

а/с 20, 225295 Берасьцейская вобл.,
г.Івацэвічы, ВК-22, 3 атрад,
Леванеўскаму Валер'ю.

247511 Гомельская вобл., Рэчыцкі
р-н, в.Баршчоўка, ПУАТ №22,
Клімаву Андрэю.

222160 Менская вобл., г.Жодзіна,
вул.Савецкая, 226 ці а/с 190, 220002
Менск, Казуліну Аляксандру.

225320 Берасьцейская вобл.,
г.Баранавічы, вул.Праletарская, 32,
ПУАТ-2, Статкевічу Мікалаю.

211656 Віцебская вобл., Полацкі
р-н, в.Малое Сітна, вул.Лясная, 11,
Севярынцу Паўлу.

Працу па дапамозе
каардынуе Іна Кулей.

Выключаныя з палітычных матываў студэнты і звольненая работнікі не застаюцца сам-насам з сваімі проблемамі. З ініцыятывы бацькоў затрыманых утваруўся Аргкамітэт дапамогі рэпрэсаным. Апрача бацькоў пачярпелых, цяпер ён аб'ядноўвае яшчэ юрыстаў, праваабаронцаў, мэдыкаў, моладзь.

Аргкамітэт дзеянічае ў чатырох кірунках: уладкаваныне на навучаньне выключаных з ВНУ студэнтаў, працаўладкаваныне звольненых з працы (ужо ёсьць прапановы з боку прадпрымальнікаў), матэрыяльна-гуманітарная дапамога (з боку сывятароў і прадпрымальнікаў), мэдычная рэабілітация.

«У нас ёсьць звесткі пра больш як 30 звольненых чалавек. Ня ўсе зь іх сядзелі суткі, ёсьць тыя, хто актыўна ўдзельнічаў у ініцыятыўных групах. Большасць зь іх — зь невялікіх гарадоў: у Воршы чалавек сем, у Барысаве шмат. Багата хто зь іх ня хоча ехаць за мяжу, а застацца працаўваць у Беларусі. Нас радус, што ёсьць прадпрымальнікі, якія самі на нас выйшлі і кажуць, што гатовыя гэтым людзям дапамагчы», — распавядае Вераніка Дзядок.

Пералік звольненых уражвае разнастайнасцю: супрацоўнік Акадэміі навук Аляксей і ягоны брат Аляксандар Конашы, 2 бармэны і 3 супрацоўнікі банкаў... «Чалавек з Глыбокага нам напісаў, што працеваў пекракладнікам у АБСЭшнікаў, а цяпер ня можа знайсці працу. Яму пагражаюць КДБшнікі», — кажа В.Дзядок.

З факультету міжнародных стасункаў БДУ звольнілі выкладчыцу нямецкай мовы Натальлю Скаакун.

Рэпрэсаныя не застаюцца без падтрымкі

Настанік фізыкі й інфарматыкі СШ №166 Менску Аляксей Більдзюк быў звольнены з працы, хоць не паспёў адпрацаваць 2 гады паводле разъмеркавання. Звольнілі настаніка з Барысаўшчыны Зымітра Панкаўца, аўтара «HN».

26 красавіка пачаўся суд вядучага спэцыяліста Ўладзімера Грыдзіна супраць філіялу 520 «Беларусбанк» за незаконнае звольненне: яго затрымалі 8 сакавіка ў машыне, якая везла зь мітынгу апаратуру, і далі 15 сутак. Пасля выхаду на волю Ўладзімер даведаўся пра звольненне.

Найчасцей звольняюць з фармулёўкамі «за прагулы». Зрэшты, выкладчыка пэдуніверситету Юр'я Бачышчу звольнілі яшчэ падчас выбарчай кампаніі за «амаральны учынак»: у чым быў той учынак, Бачышча ня можа даведацца й дагэтуль, калі судзіца з ВНУ.

«Колькі звольнена і выключана — сказаць цяжка, бо сьпісы растуць і кожны дзень удакладняюцца», — кажа Іна Кулей. Анкеты правяраюць троі бакі: бацькоўскі камітэт, праваабаронцы, студэнцкая актыўісты. «На сёняння ў нас 23 студэнты прайшлі сумоўе. Але з сьпісах — большая колькасць». Па колькасці выгнаных студэнтаў ганебную тройку лідэраў складаюць БДУ, БДПУ і Тэхналя-

гічны ўніверсітэт. «Да нас яшчэ ня ўсе і звязраюцца. Венядзікт Кляўзэ распавёў, што разам зь ім выключылі яшчэ 12 чалавек. Да нас яны не ідуць, бо ім паабязвалі, што адновяць у наступным сэместры... Бывае, да нас прыходзяць і распавядаюць: з намі ў камеры сядзелі студэнты, іх адлічылі, але яны ня хочуць за мяжу, таму нікуды не ідуць», — распавядае Вераніка. Хлопцы звязраюцца больш ахвотна, бо над імі «вісіць» пагроза войска.

Многія гісторыі вартыя асобнага апісання. Сірата Даніла Пажараў вучыўся ў Гомельскім університетэ на спэцыяльнасці «геалёгія»: яго выключылі пасля «сутак» за Плошчу, і хлопец застаўся проста бяз сродкаў да існавання. У аргкамітэт ён звязрнуўся ня сам, а дзяўчына, якая была зь ім, напісала ліст.

Студэнту-пяцікурсніку

зь Беларускай акадэміі музыкі Віталю Бокуну не далі

абараніць дыплём: яго выключылі за тое, што адмовіўся паставіць подпіс за вылучэніе Лукашэнкі. Цяпер ён паляціць абараніць дыплём у Брытанію, а фінасава дапаможа ў гэтым лёнданская эмігранцкая суполка.

У аргкамітэце дапамагаюць ня толькі тым, хто пачярпеў падчас выбарнай кампаніі. Кацярыну Жылінскую адлічылі ў верасні 2005 г. за... паездку ў Польшчу. У сакавіку 2006 г. яна

ўжо трапіла на «суткі» за абарону намёставага мястэчка. Аллену Копач адлічылі ў сінеглазі з прычыны, не звязанай з выбарамі. «Але мы ёй будзем дапамагаць: у яе былі і ператрусы, і размовы з КДБ».

Іна Кулей зважае на тое, што парушэнні адбываюцца нават у самай працэдуры выключэння з ВНУ: «Шмат каго з студэнтаў адлічваюць задній датай — 17, 9 сакавіка. Бываюць съмешныя выпадкі: чалавека «адлічылі» 17 сакавіка, а на 18-га ў яго накіраваныне на лябараторную па хіміі».

«Мы накіроўваем ня праства ва ўніверсітэт, а ў краіны, зь якімі ёсьць дамовы на ўзроўні ўраду. Гэта гарантывя навучальнага месца ня толькі на адзін год, але і надалей», — кажуць у аргкамітэце. Такія дамовы ёсьць з Эстоніяй, Латвіяй, Польшчай, Славакіяй, аднак шмат якія ВНУ самастойна прапануюць аргкамітэту свае паслугі.

Польшча, згодна з праграмай падтрымкі імя Кастуся Каліноўскага, ахвяравала 300 месцаў для выключаных студэнтаў зь Беларусі. Праграма інтэнсіўных курсаў польскай мовы для беларускіх студэнтаў павінна была пачацца зь ліпеня, а заняткі — з кастрычніка. «Але я прасіла, каб інтэнсіўныя курсы для першай групы пачаліся тэрмінова. Гэта для тых, хто знаходзіцца пад пагрозай

адпраўкі ў войска ці пад пагрозай крымінальных справаў», — распавядае І.Кулей.

Пры выбары месца навучанняння ўлічвающа пажаданьні саміх студэнтаў (якую спэцыяльнасць хацелі б вывучаць далей), якія мовы ведаюць. Многія студэнты жадаюць на новым месцы асвойваць новыя сфэры. Самыя папулярныя — паліталёгія, сацыялёгія, журналістыка. «Выключаныя людзі — вельмі актыўныя, таму яны хочуць вывучаць нешта, звязанае з палітыкай. Але ёсьць і выняткі. Люда Асіпенка, напрыклад, сказала, што хацела б вывучаць спэцыяльнасць, якая будзе дапамагаць у будучай Беларусі», — кажа В.Дзядок. Яе дапаўняе І.Кулей: «Я нагадала часы, калі ўсе хацелі быць праўнікамі або эканамістамі, і іх набралася ў нас столькі, што іх не было куды дзяваць. Мы прапанавалі ім паглядзець па розных сайтах, якія бываюць спэцыяльнасці. Напрыклад, рэканструкцыя

гістарычных будынкаў, эканоміка».

Ня менш важны кірунак дапамогі — мэдычны. Гісторыя пра выбітныя пальцы Міхаіла Воўчака, якому ў турме адмовілі ў мэдычнай дапамозе, вядомая даволі шырока, а вось многія іншыя засталіся па-за грамадзкай увагай.

З межы Беларусі выехаў лячыцца рэдактар ваўка-выскай «Местной газеты» Андрэй Шантаровіч. Яму не аказвалі мэдычную дапамогу ў турме, куды пасадзілі перад выбарамі. Цяпер яму неабходны добры дагляд, бо пастаянна мас падышаны ціск, а дактары падазраюць пухліну страўніка.

Аргкамітэт дбае пра пачярпелых да самага канца: «Для нас важна, каб чалавек меў гарантіі — ня проста так: паехаў і бог зь ім. Тым, хто паехаў на курс лекавання, напрыклад, нямецкае пасольства дапамагае і з візай, і з сустрэчай на месцы, і глядзіць, як яны там жывуць-харчувацца, і

зь вяртаннем дадому дапамагае».

I.Кулей перажывае, што найменш падтрымкі маюць непаўнолетнія ўзельнікі грамадзянскага супраціву: «Яны ня звольненыя з працы. Але заўтра ім быць абітурыентамі. І маюць дзяўце проблемы. Першая — псыхалягічны стан. Другая — «хатнія» рэпрэсіі з боку бацькоў, хатні арышт. Бацькоў жа выклікаюць у школу, цягаюць у інспектцыі... Мэдыкі прапаноўваюць гэтым дзесяцям рэабілітацыйны курс, каб яны не баяліся жыць, не баяліся людзей у форме пасъля гэтага».

Аргкамітэт працягвае збіраць звесткі пра тых, каму патрэбная дапамога. «Магчыма, яна трэба ня вам, а вашым знаёмым, тым, хто побач з вамі — звязтайцца. Паведамляйце нам, калі ласка, празь менскі тэлефон (233-40-05) альбо электроннай поштай (plosca2006@yahoo.com)», — запрашае І.Кулей.

Аркадзь Шанскі

Няпоўны сьпіс студэнтаў, грамадзянскіх актыўістаў, што былі адлічаны з навучальных установаў:

БДТУ — Стас Стогні, Юрась Меляшкевіч, Віталь Ліпень.

БДУ — Зыміцер Вянско, Віктар Кузняцоў, Андрэй Сантаровіч (усе — завочнае аддзяленне журфаку), Алена Копач (эканамічны факультэт), Віталь Анушкевіч (Інстытут тэалёгіі).

БДПУ — Людміла Асіпенка, Алесь Карцель, Дзяніс Дзюба, Рыгор Шкурынаў.

Акадэмія МУС — Марыя Свяціцкая.

Гомельскі дзяржуніверсітэт — Даніла Пажараў.

Гарадзенскі дзяржуніверсітэт — Яўген Скрабутан.

БДАТУ — Венядзікт Кляўзэ.

Вышэйшае школа кіравання і бізнесу — Юрась Карэнікаў.

Беларуская акадэмія музыкі — Віталь Бокун.

Віцебская дзяржакадэмія вэтэрынарнай мэдыцыны — Любоў Кучынская.

МЭСІ (Менская філія) — Сяргей Лянцэвіч.

Магілёўскі ўніверсітэт харчавання — Кацярына Жылінская.

БДУІР — Аляксандар Казакоў.

Менскі дзяржаўны політэхнічны каледж — Аляксандар Курбацкі.

Барысаўскі мэдычны каледж — Людміла Маёрава.

АЛЕКСАНДР ІСЕПЕНКА

Нечакана мяккі па сёнянняшніх часах прысуд Анатолію Лябедзьку вынесла судзьдзя Аксана Рэлява. Палітык, затрыманы 15 сакавіка ля партыйнага офісу, быў пакараны «за брыдкаслоўе» штрафам у дзяўце базавыя величыні (62 тыс. руб.).

Модная мова

Пакуль большасць айчынных прадусэраў працягваюць ляпіць праекты—клоны расейскай эстрады, вядомыя музыкі ў суседніх краях вучачь беларускую мову.
Піша Сяргей Будкін.

Сёньня песня па-беларуску сярод музыкаў у суседніх краёх лічыцца ўдалай піяр-акцыяй ды лепшым спосабам прадэманстрація салідарнасці зь беларусамі.

Дыктатару прывет із Польшчы

Польскі гурт *Big Cus* мае 18-гадовую гісторыю, а ў яго дыскаграфіі 13 альбомаў.

Напачатку ў сваіх песнях музыкі кілі з камуністамі. Іх першая кружэлка мела назуву «З партыйным прывескам!», а на вокладцы была зъмешчана выява Леніна з панкаўскім іракезам. Тады свой стыль яны жартойна вызначалі як «лямбада-гард-кор». Зрабіў фурор у Заходній Эўропе і другі іх дыск «Заходні Бэрлін», які быў запісаны пад уражаньнем ад першых выступаў у аўтаданай Нямеччыне.

Маладыя панкі з цягам часу пастава-

лелі, лідэр гурту Кышштаф Скіба стаў вядучым калюмністам у тыднёвіку *Wprost*, іх музыка палягчэла, а тэмы твораў набылі выразнае сацыяльнае адцененне.

Big Cus — адзін з самых палітычна актыўных гуртоў Польшчы. Яны адразу адгукнуліся на прапанову ўзяць удзел у акцыі салідарнасці зь Беларусью ў Варшаве разам з *Neuro Dubel*. На гэтым канцэрце 16 лютага *Big Cus* прэзэнтавалі песню «Дыктатар», дзе кіпяць зь беларускага прэзыдэнта, які «bardzo lubi sport» і «nie lubi czytac gazet», ды ставяць яго ў адзін шэраг з Сталінам, Брэжневым ды

Big Cus так упадабалі сваю беларускамоўную песню «Дыктатар», што съплююць яе на ўсіх канцэртах.

Піначэтам.

На новы, 14-ты, альбом, які мае выйсьці днімі, гурт запісаў «Дыктатара» па-беларуску — упершыню ў сваёй багатай гісторыі. К. Скіба ў адным з інтэрвю прызнаўся, што ўсяго за некалькі дзён паспяхова прайшоў інтэнсіўны курс беларускай мовы. Цяпер «Дыктатар» гучыць па-беларуску на ўсіх канцэртах гурту. Песня даступная для згружэння на афіцыйным сайце каманды www.big-cus.pl.

Butch съпелі на «экзатычнай» мове

Расейскі праект *Butch* — гэдлайнэр расейскіх «піўных» фэстываляў — таксама запісаў песню на беларускай мове. У гурце ніхто ня мае беларускіх каранёў, і музыка далёкія ад апіяньня сацыяльна-палітычных тэмаў. Салістка Алена Пагрэбіская прыйшла ў музыку з журналістыкі — яна працавала палітычным камэнтатарам праграмы «Время» на ОРТ.

Butch складаецца з быльых удзельнікаў некалі папулярнага ў Расеі гурту «Маша і медведі». Некалі Алена ўжо зьдзівіла сваіх прыхільнікаў, калі пасля поп-рокавага альбому зрабіла альбом рамансаў.

Нядыўна *Butch* прэзэнтавалі сваю новую песню «Не далі». Як дзеля экзотыкі, так і ў якасці прадусэрскага ходу. Пазалетася *Butch* выступілі разам з гуртом «Індыга» ў Менску: народу сабралось меней, чым хацелі маскічы, і таму, каб завабіць беларускую аўдыторию, яны паабяцалі вярнуцца ў Менск зь беларускамоўнай песеннай. Вялася размова наконт таго, каб беларускі варыянт іх новай песні зрабіў Андрэй Хадановіч, але расейцы вырашылі даверыцца сваёй маскоўскай знаёмцы, якая некалі працавала ў праграме БТ «5 на 5». Пераклад выйшаў недасканалы («У любві дзъве стараны адной мэдалі», — піяць *Butch*), але сваё абязаньне

Расейскі гурт «НОМ» зняў фільм «Беларуская быль».

музыка

Butch выканалі. «Не далі» мае вайсыць на сынгле каманды.

Казацкі рок па-беларуску

Кіеўская каманда «Тінь Сонця» існуе з 1999 г. і мае ў дыскографіі два альбомы; гэтаксама гурт атрымаў гран-пры ўкраінскага фэстывалю «Подых». Спачатку хлопцы гралі ў рэчышчы альтэрнатыўнага року, але потым перайшлі да выканання «казацкага року» ці то фольк-металу. Ад гэтага часу гурт супрацоўнічае з такімі ўкраінскімі палітычнымі арганізацыямі, як «Союз гетьманцаў-дзяржавнікоў» і «Просвіта», а таксама запачаткаваў праект «Патріотична Рок-Трибуна», які ставіць на мэце прамоцыю прагрэсіўных і патрыятычных камандаў.

Лідэр «Тінь Сонця» Сяргей Васілюк лічыць, што беларуская мова ня можа быць чужой для ўкраінцаў, бо яна ёсьць «адной з моваў нашай супольнай прабацькаўшчыны — Русі».

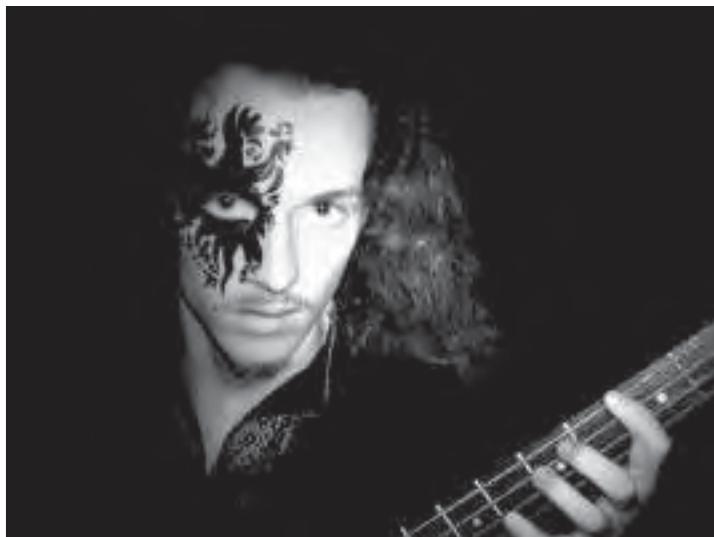
Украінцы зрабілі «Песню Чугайстра» — сваю вэрсію ангельскамоўнай *Twilight Sun* для трыв'юту *Gods Tower*, а потым пераспявівалі гэтую ж песню па-беларуску, прысьвяціўшы твор 20-й гадавіне Чарнобыльскай аварыі. Лідэр *Gods Tower* Ножык неяк прызнаўся, што кавэр выйшаў лепшы за арыгінал.

Кіраунік «БМА Group» Віталь Супрановіч паводле вынікаў 2005 году наўват улучыў гэтую песню ў тройку найлепшых беларускіх гітоў. Украінскія музыкі рыхтуюць таксама беларускамоўную старонку на сваім афіцыйным сайце www.sun-shadow.info. Беларуская вэрсія «Песні Чугайстра» ўдзельнічае зараз у гіт-парадзе «Тузін Гітоў».

У падтрымку дэмакратыі

De Shifer называюць «рэаніматарамі ўкраінскага гард-кору». Яны зьяўліліся 10 год таму пад расейскай назівай «Вспыхнул шифер», але праз год зъмянілі свой рэпертуар на ўкраінскамоўны.

Свае апошнія два дыскі гурт запісаў у Лёндане і Бэрліне. Шалёную папуллярнасць каманды набыла падчас украінскіх выбараў-2005, дзякуючы песні «Час прийшов». *De Shifer* нават атрымалі памятны знак «Актыўныя ўдзельнікі Памаранчавай рэвалюцыі». Лідэр гурту Зыміцер Богуш вырашыў запісаць свой гіт яшчэ на дзесяці мовах ды выдаць інтэрнацыянальны са-

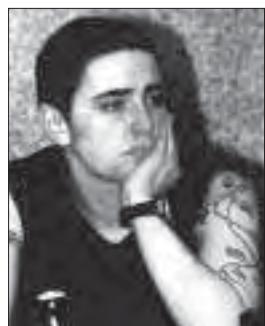
Посьпех «Песні Чугайстра» натхніў Сяргея Васілюка беларусізаці інтэрнэт-старонку свайго гурту.

мотнік. Найперш *De Shifer* заняліся беларускамоўнай вэрсіяй. 26 сакавіка музыкі прэзэнтавалі «Час прыйшоў» у прэс-цэнтры блёку «Наша Ўкраіна». «Гэты твор — натуральнае жаданье падтрымачаў нашых братоў-беларусаў у іх змаганьні за дэмакратыю», — тлумачыць З.Богуш. Беларуская вэрсія ўкраінскага гіта ўвойдзе ў новы самотнік каманды *Freedom song*.

Нават у Петразаводзку

Беларуская тэматыка цікавіць як выкананіць падтрымкай музыкі, так і сучасных музычных эксперыментатарапі. Гурт *Drolls* з Петразаводзку, які неаднойчы прыяжджаў у Беларусь з канцэртамі, записаў з беларускімі музыкамі з «Гуды» праект *Zara*.

Паводле словаў Вікторыі Міхно з «Гуды», *Drolls* выявіў беражлівае

Вакалістка «Butch» часам пазыцыянуе сябе як вакаліст.

стаўленыне да прапанаванага архаічнага песьненага матэрыялу ды высокое ўласнае выканальніцкае майстэрства.

Удзельнікі *Drolls* — выпускнікі Петразаводзкай кансерваторыі — у сваю чаргу прызнаюцца, што праект *Zara* — цікавая спроба спалучэння сярэднявечнай эўрапейскай музыкі і славянскай язычніцкай культуры: «Мы намагаліся не супрацьпастаўляць гэтыя пласты, а выявіць іх уза-мапронікненне», — кажуць музыкі. У запісе беларуска-расейскага праекту таксама ўзяў удзел адзін з найлепшых фольк-выкананіц *Pacei* Аляксандар Ляўона.

Музычных эксперыментатарапі з маскоўскага гурту «НОМ» таксама прывабіла беларуская тэматыка. Але яны вырашылі ўласніць сваю ідэю не ў музычным дыску, а ў кінафільме. На пачатку красавіка ў Маскве адбылася прэзентацыя фільму «Беларуская быль», знятага ўдзельнікамі гурту Андрэем Кагадзеевым і Мікалаем Ка-пейкіным, а галоўную ролю ў ім выканалі эксп-лідэр «НОМ» Сяргей Ка-гадзеў. Але фільм — гэта ўжо іншая гісторыя. Інтэрвію зь яго стваральнікамі чытайце ў бліжэйшых нумарох «НН».

Петразаводзкія мэнэстрэлі з *Drolls* стварылі з «Гудай» цэлую праграму.

«Чырвоная кніга» беларускага року

Беларус Максім Грушавы і немец Інга Пец выдалі першую CD-складанку беларускага року ў Нямеччыне — *Belarusian Red Book*.

М.Грушавы да 1996 году працаваў у Менску на радыё «101,2»: «Тады беларускі рок мяне пікавіў, бо я ў нейкай ступені быў зь ім звязаны, цяпер, на чужыне, наша музыка стала нечым большым — гэта энэргія, якой я сілкуюся, гэта эмацыйная сувязь з маёй краінай», — кажа Максім.

Інга Пец зацікавіўся беларускай музыкай, пачуўшы коліс «Народны альбом». У першую чаргу яго зачаравалі тэксты, празь якія ён нават крыху падзвучыў беларускую мову.

Максім і Інга ўваходзяць у згуртаванье «Беларусы ў Бэрліне», створанае з ініцыятывы выпускнікоў Бэрлі-

нскага вольнага ўніверсітэту. Летасць яны заняліся сэрыяй канцэртаў N.R.M. у Нямеччыне, а потым задумалі зрабіць музычную складанку — іміджавы беларускі праект для немцаў. Важны момант быў у пошуку фінансаванья, бо прадусэры вырашылі зрабіць першы наклад у 1000 асобнікаў не для продажу, а для прома-мітаў. Гэту ідэю падтрималі беларуска-нямецкія фонды, а працай зь беларускага боку занялася Ганна Вольская.

Удзельнікаў складанкі працусэры падабраў паводле іх значэння ды ролі ў сучаснай незалежнай айчыннай музыцы. На дыск трапілі песні з супольных музычных праек-

таў «Народны альбом» і «Я нарадзіўся тут», а таксама гіты «стопавых» беларускіх камандаў розных гадоў і розных плыняў. Ёсьць тут і беларускамоўны «Ляпіс Трубяцкі», «Саша і Сірожа» на трасянцы, расейскамоўны *Neuro Dubel*.

На каляровы буклет патрапілі ня толькі фатаздымкі музыкаў з усімі патрэбнымі контактамі, але і тэксты іх песьень у перакладзе на нямецкую (пераклады зрабіла Кася Іваноўская), выщемкі з арты-

Максім
Грушавы.

кулаў пра беларускую музыку ў сусьветнай прэсе, а таксама выказваныі саміх музыкаў.

«Тое, што я б хацеў, гэта мець магчымасць казаць ня толькі пра тое, што мне падабаецца, але і пра тое, што не падабаецца. І быць пачутым. Но толькі так мы здолеем рухацца наперад, ад кепскага да добрага, ад добрага да лепшага», — разважае на старонках «Чырвонай кнігі» аўтар «Народнага альбому» Міхал Анемпадыстай.

«Я жыву ў сваёй краіне з адчуваньнем таго, што хтосьці скраў 10 гадоў майго жыцця, але мне застаўся гурт. А вось мноства маіх сяброў засталіся бяз справы іх жыцця і нават без спадzevu на тое, што калісьці змогуць да яе вярнуцца», — працягвае думку Філ Чмыр, лідар *Drum Ecstasy*.

Нямецкія журналісты выявілі вялікую цікавасць да зьяўлення *Belarusian Red Book*. Інга і Максім далі дзясяткі інтэрвю на буйных тэле- і радыёканалах. «Мы ня проста балбаталі, а далі магчымасць слухачам і гледачам упершыню пачуць беларускую музыку. Такога кшталту праекты мы называем «дэмакратычныя крэатыў», — кажа М.Грушавы.

Амаль увесь наклад разышоўся сярод тамгайшых культурных дзеячаў ды арганізацый, прадусэраў, журналістаў і палітыкаў. «Гэта толькі пачатак, — кажа Максім, — для беларусаў, што жывуць на Захадзе, гэта важная справа. Хоць зь нейкіх прычынаў мы ня ў самым віры падзеяў, затое тут мы не сядзім, склаўши руки». М.Грушавы лічыць, што беларусы замежжа могуць зрабіць шмат карыснага для будучыні сваёй краіны. «Мы будзем выкарыстоўваць усе магчымыя каналы для таго, каб падтрымліваць, узьдзейнічаць, дапамагаць ды змагацца разам. Спадзяёмся, што беларусы за некалькі сотняў кіляметраў нас пачуюць!»

Сяргей Будкін

Інга Пец (справа) разъвітваеца з «N.R.M.» на станцыі Бэрлін-Ліхтенбэрг пасля канцэрта ў Нямеччыне ў кастрычніку 2005.

Ляўон Вольскі: Не чапайце Смолавай!

«Ня варта караць жаўнераў, карайце афіцэраў і генэралаў», — перасъцерагае рок-музыка.

Шаноўнае спадарства! Я хачу звярнуцца да сябrou грамадзкай ініцыятывы, якія складаюць сьпісы «неўязных» у Эўропу.

Мне малазнаёмыя прозвішчы шмат каго з гэтае «неўязное» кампаніі. Я ніколі зь імі не контактаваў, і ня вельмі хочацца. Хаця сярод іх, напэўна ж, ёсьць таямнічыя «байцы нябачнага фронту», якія паўплывалі на цяперашнюю ситуацыю з канцэртамі незалежных музыкаў у нашай краіне.

Дык вось. Не паўтарайце чужых памылак. Не чапайце, калі ласка, таварышаў Смолаву, Ярмоленку і іншых афіцыйных сьпевакоў. Ну, сьпявалі (зрэшты, не сьпявалі, усё было пад фанаграму) яны на агітацыйных канцэртах, ну, давалі інтэрвю пра адданасць уладзе... А

што ім было рабіць? Гэтыя людзі — на дзяржслужбе. Яны працуюць у тэатрах эстрады, дзяржаўных аркестрах, іншых нейкіх установах. Адмовіца ад канцэрту — значыцца, падпісаць сабе як артысту вырак тут, у Беларусі. Зь мясцовае зоркі тыробісьця чорнай дзіркай. Ці жоўтым карлікам. А дзе ім яшчэ працаўць? У якой краіне? Толькі тут ёсьць шанец.

Не чапайце іх. Ну, артысты, ну, прыдворныя, хто ж чапае артыстаў! Чапайце ідэолягіяў, начальнікаў... У нашых эстраднікаў папросту не было выбару. Вось раптам усё зьменіцца, і ў іх зноў ня будзе выбару — яны будуць на баку дзяржавы, якой бы яна ні была. Гэта спэцыфіка работы.

Таму я прашу Вас адклікаць прозвішчы сьпевакоў і сьпявачак з Вашага «неўязнога» сьпісу. Удзел у агітацыйных канцэртах — гэта не злачынства, гэта іхная бяда. Яны прымусілі сябе паверыць (ня ўсё, натуральна, лепшыя, найбольш таленавітая й шчырыя зь іх, астатнія папросту цынічны

займающа кар'ерай), што працуюць у імя лепшас будучыні, міру, стабільнасці і дабрабыту народу, за Беларусь. Толькі што гэта за Беларусь — безь беларускай мовы, з гісторыяй, што пачынаецца з другой сусветнай вайны, бяз Быкаў і Барадуліна... Зрэшты, гэта ім не растлумачыш, ня варта й пачынаць. Яшчэ раз прашу, шаноўнае спадарства, тыя, хто складае сьпісы «неўязных» людзей: не прыпадабняйцеся дзяржаўным ідэолягам, якія ў адзін момант «разабраліся» з айчыннай незалежнай музыкай! Нашыя поп-выкананіць — як спартоўцы, як жаўнеры — што ім загадаюць, тое і зробяць, тое і скажуць. Ня варта караць жаўнераў, карайце афіцэраў і генэралаў.

Калі Вас не пераканала ўсё вишэйсказанае, скажам гэтак: Сьвет ня ведае нічога пра нашых «майстроў эстрады». Пасля Вашых забаронаў даведаецца. Вам гэта трэба?

**Ляўон Вольскі,
незалежны беларускі музыка**

Новы
«Дзеяслой»

Дзеяслой.
№2 (21). 2006.

Сярод «гвоздоў» гэтага нумару — «Ксты» Рыгора Барадуліна па-ангельску, Чарльз Букоўскі й Хорхэ Люіс Борхэс па-беларуску. Таксама — рэдкія вершы Анатоля Сыса і падборка ўспамінаў пра яго, мэмуары Ніла Гілевіча, пэззі Вальжыны Морт. На падвячорак — міні-анталёгія літаратурнага і гістарычнага анекдоту ад Сяргея Шапрана.

Як вымаўляць
Каляда А. Беларускае
літаратурнае
вымаўленне: Практыкум
па дыкцыі і артэпіі. —
Менск: Тэхналёгія, 2006.

З дапамогай гэтага выдання можна «пастаўіць» сабе правільнае літаратурнае беларускае вымаўленне. Да кніжкі прыкладаюцца тры кампакт-дыскі з запісамі практикаваньяў. Выдатны падарунак для таго, хто марыць пра кар'еру актора ці тэлевядучага.

Шукайце ў незалежных распавесцюднікаў.

Азаронка не пусцілі ў Гішпанію

Як стала вядома «НН» з крыніцаў у пасольстве адной з эўрапейскіх краінаў, намесніку кіраўніка Белдзяржтэлерадыёкампаніі Юр'ю Азаронку было адмоўлена ў візе для наведваньня Гішпаніі.

Пра візу ён хадайнічаў у пасольстве Францыі, што рэпэрэзентуе гішпанскія інтэрэсы.

У адрозненіне ад свайго шэфа А. Зімоўскага, аўтар прапагандысцкіх тэлефільмаў ня трапіў у «сыпіс-37». Гэта адбылося таму, што эўрапейцы вырашылі абмежаваць съпіс пэўным лікам,

і ўсе «героі Беларусі» туды не зъмісьціліся.

Як сказаў адзін эўрапейскі дыплямат, «ніякія Зімоўскі і Азаронак не журналісты. Гэта прапагандысты, якія самі ведаюць, што хлусяць, таму хай не разълічваюць, што да іх будуть ставіцца, як да журналістаў».

Нам таксама стала вядома, што чуткі, нібыта Зімоўскі атрымаў кіпрскую візу і адпачываў на востраве, не адпавядзяючы рэчанскасці. Натомест адмова Канады прыняць для дазапраўкі самалёт Сідорскага, што кіраваўся на Кубу, праз наяўнасць на борце Праляскога й Зімоўскага, — факт. Меркавалася, што самалёт выпраўіцца на Кубу з дэзвюма пасадкамі на дазапраўку: у Ісъяндый і Канадзе. Ісъяндзкія ўлады пагадзіліся прыняць самалёт пры ўмове, што Праляской-

скі й Зімоўскі ня будуць пакідаць борту. Канада рагушча адмовілася, патлумачыўшы гэта «палітычным контэкстам». У выніку самалёт на гадзіну забавіўся ў менскім аэрапорце, пакуль беларускія дыпляматы ўзгаднілі дазапраўку ў ЗША. Прычым шэфам беларускай прапаганды прыйшлося распакаваць чамаданы.

Больш за тое, як нам стала вядома, у Азаронка таксама «няшмат шанцаў» атрымаць візу Грэцыі, якую ён просіце цяпер. Так што Азаронку ня ўда囊а пагрэцца на ласкавым грэцкім сонеку, як не ўдалося на гішпанскім.

Гэта азначае, што съпіс асобаў, якім рэальная забаронены ўезд у Эўропу, значна шырэйшы, чым фармальна абвешчаны.

Мікола Бугай

Падвядзенне вынікаў конкурсу адкладаецца

Съмерць на курорце

У эгіпецкім тэракце загінуў намеснік дырэктара менскай «Містэріі гуку».

У аўторак у выніку тэракту ў партовым мястэчку Даҳаб, што ў Эгіpte, загінуў намеснік дырэктара менскай дыскарні «Містэрія гуку» Аляксандар Шлык. Інфармацыйныя агенцыі называюць пакуль лічбу ў 87 параненых і болей за 20 загінульых, сярод якіх беларус і яго сябра Леанід Цітэрэнка — дырэктар ма-

Аляксандар Шлык.

Падвядзенне вынікаў творчага конкурсу для маладых літаратаў да 100-годзьдзя газеты «Наша Ніва», абвешчанага Беларускім ПЭН-цэнтрам, адкладаецца на няглэўны час. Пра гэта паведамілі нам у ПЭН-цэнтры. Прычынай адтэрміноўкі стала адсутнасць грошай на належную арганізацыю конкурсу. Грошы працягваюць шукаць.

Адам Воршыч

скойскай гуказапісвальнай кампаніі «Маналіт». Цела беларуса было распазнанае, і пра яго съмерць ужо паведамілі сваякам. Пацвердзілі гэту інфармацыю і ў менскай турыстычнай кампаніі «Топ-тур». Там адзначылі, што Шлык з'яўляўся да паслуг іхнай кампаніі, але выпраўіўся ў Эгіпет праз расейскага турыстычнага апэратара.

Паводле словаў знаёмых намесніка дырэктара «Містэріі гуку», А. Шлык выпраўіўся ў адпачынак з Масквы, разам з сваімі сябрамі.

Ён быў аматарам дайвінгу ды вандраваў на яхце. Аляксандар зь сябрамі спыніўся ў Даҳабе. У раёне рэстарацыі «Нэльсан» адбыўся выбух. Падарваліся тэрарысты-съяротнікі — гэта вызначылі па адсутнасці варонак на месцы выбухаў. Выбухі таксама адбыліся паблізу ў гандлёвым цэнтры і бары. Пры першым авіяшчэнні прозвішчаў загінульых быў названы Л. Цітэрэнка, аднак прозвішча беларуса ў съпісах не фігуравала. Бліжэй да 17.00 пачалі паступаць звесткі пра тое, што цела беларуса было апазнанае.

«Даҳаб» у перакладзе значыць «залаты»...

Сяргей Будкін

Каб штотыдзень атрымліваць газету, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распайсоджваць газету:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па телефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84

e-mail: dastauka@tut.by

паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газеты ахвяраваньне з разылку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досьць для выхаду і даставкі газеты. **У блянку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.** Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечаць выхад газеты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечаць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

0402280179
ІЗВЕЩЕНІЕ

Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521
МГД ААТ «Белівестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764

Счет по- лучателя	3015 212 000 012	Лишевай счет
----------------------	------------------	-----------------

(Фамилія, імя, отчесці, адрас)

Від платежа		Дата	Сумма
-------------	--	------	-------

Ахвяраванье

Пеня
Всего

Кассир

Плательщик

Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521

МГД ААТ «Белівестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764

Счет по- лучателя	3015 212 000 012	Лишевай счет
----------------------	------------------	-----------------

(Фамилія, імя, отчесці, адрас)

Від платежа		Дата	Сумма
-------------	--	------	-------

Ахвяраванье

Пеня
Всего

КВІТАНЦІЯ

Кассир

М.П.

Плательщик

На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраванье можна перавесыці ў любым аддзяленні банку, на любой пошце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта сплганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай праз «Беларусбанк» прадзінту не бяруць. На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць:

«Ахвяраванье». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаванье банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белівестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое саме трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці трэба паўторна дасылаць адрасы у Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваце газету). Тады досьць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газета прыйшла вам запозынена. Рэч у тым, што вы пераказалі ахвяраванье, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраванья трапляе да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

Шукаем чытачоў!!!

Калі хто ведае наступных чытачоў «НН», просьба падказаць ім скантактавацца з газэтай.

Чытач з Зарніцы Спасава, дашліце свой дакладны адрес і прозвішча.
Леанід Мікалаевіч Н. з вул. Калініна, удакладніце свой адрес.
Сп. Міхайлаў з вул. Багдановіча, скантактуйтесь з Рэдакцыяй.

Калі вы
не атрымалі
газеты

да панядзелка,
а ў Менску — да суботы,
абавязкова тэлефонуць
у Рэдакцыю.
Пытцаца Аляксандру.

Телефоны:

(017) 284-73-29,
(029) 618-54-84,
(029) 260-78-32 (МТС)
dastauka@tut.by

Правілы падачы адрасоў

Абавязкова падавайце індэкс, бо зь індэксам газета дойдзе хутчэй.

Калі вы жывяце ў вёсцы ці ў мястэчку, пазначайце раён і вобласць.

Ня трэба дасылаць квіток, пакіньце яго ў

сябе, гэта ваша пацьверджанье того, што вы зрабілі ахвяраваньне.

Разборліва падавайце свае звесткі.

Атрымліваць газету можна з любога нумару, толькі паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.

запрашаем
прыватных
прадпрымальнікаў

браць газету на
распаўсюд у
Менску і
рэгіёнах.

• • • • • • • • • •

Вельмі просім
чытачу, якія ад
Новага году
чытаюць «НН» у
Інтэрнэце, а не на
паперы, таксама
дасылаць
прыватныя
ахвяраваныні з
разылку 6000 на
месяц з пазнакай:
«за Інтэрнэт». Бяз
збору грошай
газэце не захаваць
якасць.

Шчыры дзякую за шчодрасць

Алесю М., Марыі К., Паўлу Е., Аляксандру К., Генадзю К., Валеру Ш., З.В., Аляксандру М., А.К., Паўлу Б., Анатолю В., Т.М., Натальлі М., Ніне У., Рыгору Р., Олісю П., Кацярыне Я., І.Л., Валеру Д., В.К., Н.К., Н.Ц., Жаньне П., Сяргею К., Гэніку Л., Клаудзіі П., Руслану П., Аўгену Л., Аўгену Р., К.З., Міхайлу Л., Тацяне М., Юр'ю Г., Тацяне В., Фэліксу Г., Сяргею Б., Івану Я., Сяргею Ш., Раісе К., В.Д., В.Б., Алене М., Юр'ю М., У.К., Марыне Л., Л.Ф., Аляксандру Ш., Мікалаю Дз., Сяргею М., Алене Л., З.Г., Натальлі К., Л.З., Вользе Б., Т.П., Анатолю П., Мікалаю А., Анатолю К., Алене С., А.Р., Анатолю С., Міхайлу К., Івану Б., Людміле Б., Генадзю П., Ільясу Х., Валянціну Г., Мікалаю А., А.Г., Крысьціне К., Але Л., Анатолю К., В.Я., Элеаноры С., Т.П., Марыі Г., Ліліі К., Міколу Г., Мікалаю П., Юр'ю Ш., Дар'ю С., Івану Б., Віктару Ж., Рыгору М., Людміле І., Анатолю С., Аляксандру Л., Паўлу П., Ігару К., З.А., Валеру С., Ігару Г., Уладзімеру С., Уладзімеру К., Яўгену К., Парысе М., Зымітру К., В.П., В.Г., Яўгену І., Валянціне П., Рагнедзе А., В.К., Святлане Р., Святлане К., Сяргею М., Уладзімеру Г. зь Менску.

Ігару І., які цяпер у Лестэры (Вялікабрытанія).

Зымітру Л., які цяпер у Нью-Ёрку.

Валянціне Р. з Рагачоўскага раёну.

Аляксандру Г., Уладзімеру Ц. з Лагіскага раёну.

Ніне А. зь Бераставіцкага раёну.
Сяргею Ц., Сяргею С., В.Г. з Барана-

вічай.
М.Т., А.К., Іне С., І.К., Зоф'і В., Але-

не А., Мікалаю Ж., Валер'ю К., Зымітру

С., Віктару П., Андрэю Ф., Аляксандру

С., Канстанціну Ж. з Горадні.

Уладзімеру В. са Смургоняў.

Л.П. з Капыля.

Ганыне Р., Марыі М., Мікалаю К.,

Ігару С., Вікенцію С. з Валожынскага ра-

ёну.

Аляксандру Г. з Кіраўскага раёну.

А.Б. з Ваўкавыскага раёну.

Васілю К., Аляксандру У., Ганыне К.,

Паўлу Ж., Ірыне Б., А.Ш., Канстанціну

С. з Віцебску.

Аркадзю К. з Івацэвіцкага раёну.

Сяргею С., Веры Б. з Стайпецкага ра-

ёну.

Аўгену К. з Шкловскага раёну.

Г.Б., Сяргею А. з Магілёва.

Георгію С., Глафіры Д. з Бешанков-

іцкага раёну.

Язэпу Дз. з Гарадзенскага раёну.

Віктару С., У.Т. з Жабінкаўскага раёну.

Станіславу С. з Жлобінскага раёну.

Міколе Н., Віктару Ф., Тамары Ф.,

Валер'ю Б., Леанарду М. зь Берасцьця.

Зымітру П., Аўгену Я., Н.М., Валянціне З., Анатолю Г. з Гомелю.

А.К. з Гомельскага раёну.

Радуніца

Андрэй Панкевич

Магіла народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава на Ўсходніх могілках.

Чарнобыль нас ня надта і цікавіць

Гэты артыкул састарэў да таго, як быў надрукаваны. Піша Віталь Тарас.

Нічога ня зробіш — усё, што ўжо напісана ці яшчэ будзе напісана пра Чарнобыль, будзе здавацца састарэлым або недастатковая новым. Нам здаецца, што мы ведаем пра чарнобыльскую катастрофу ўсё — столькі ўсяго было пра яе сказана ды напісана за апошнія 20 год. Нават сёлетні даклад «Грынпіс», зь якога вынікае, што маштабы катастрофы штучна прымянішліся ААН і што ахвярамі Чарнобылю могуць стаць яшчэ каля 100 тыс. чалавек, зь іх — дзясяткі тысяч у Беларусі, нас не асабліва ўразіў. Чагосьці падобнага мы чакалі, здагадваліся ў глыбіні душы, што маштабы катастрофы трохі прымяншаюць. А калі казаць па шчырасці, дык наступствы Чарнобылю нас ня надта й цікавіць.

Ахвяры эксперыменту

Насамрэч, мы даўно зымірліся з Чарнобылем як фактам нашай і нашых дзяцей біографіі, з аддаленымі наступствамі радыяцыі, з хлусьнёй пра катастрофу, з бездаказнасцю ўладаў.

Чарнобыльскі шлях ператварыўся з цягам часу ў рытуал. Вельмі важны рытуал, безъ якога нельга ўявіць нашае жыцьцё. Але як рытуал пахавання дапамагае перажыць гора, разывітацца з бліzkімі людзьмі, каб потым, хоць бы на найкі час, забыцца на съмерць, гэтак Чарнобыльскі шлях дапамагае забыць аб Чарнобылю. Вось і яшчэ год мінуў, вось і яшчэ адна круглая дата адзначаная...

Нібыта ў пэрыядзе паўраспаду радыяактыўнага стронцыю ці іншых радыяактыўных рэчываў год альбо

некалькі гадоў нешта значаць. Спачатку мы спадзяваліся на навукоўцаў — фізыкаў-ядравікоў, радыябіёлягau, эколагau, псыхолагau. Яны ўсё нам растлумачаць, раскладаць па палічках, аргументуюць і спрагназуюць. Быццам ня фізыкі ды іншыя навукоўцы рознага профілю спрычыніліся да стварэння Чарнобыльскай АЭС, не яны казалі пра бяспеку рэактараў РБМК, не яны спраектавалі потым саркафаг, які стаўся ня столькі пасткай для чарнобыльскай радыяцыі, колкі пасткай з гадзіннікамі мэханізмам для насельніцтва Беларусі і Украіны, усёя ўсходняе Еўропы.

Акадэмік Лягасаў, які стрэліў сабе ў скроню, быў адзіным сярод сваіх калегаў, хто судзіў сябе. Астатнія — такія, як акадэмік Веліхаў, — спачатку прыяжджалі ў Менск на Чарнобыльскі шлях, выступалі на апазыцыйных мітынгах. А калі ўбачылі, што ніякага суду над імі ня будзе, зноў пайшлі ўладзе службы, зь яшчэ большай ахвотай, чым раней. Цяпер яны даводзяць, што наступствы чарнобыльской аварыі перабольшаныя напалоханымі абываталімі ды цемрашаламі.

Тыя, хто працягваў навуковыя даследаваныні ў рэальных абставінах, у паярпелых раёнах — такія, як Бандажэўскі, — патрапілі ў турму альбо, у лепшым выпадку, перасталі карыстацца падтрымкай — фінансавай з боку ўладаў і маральнай з боку грамадзтва. Надакучыла жыцьць увесе час, як на Чарнобыльскім рэактары.

Дзяржава роўна дзеліць

Расчараўваўшыся ў айчынных аракулах і адмыслоўцах, мы з палёгкай вырашылі — замежжа нам дапаможа...

Гуманітарная дапамога шматлікіх міжнародных дабрачынных фондаў, народаў і ўрадаў заходняга сьвету ўспрымалася як нешта натуральнае і належнае. Ізноў жа, яна дапамагала нам забыцца аб праблемах Чарнобылю. Зьявіліся справы больш неадкладныя — як уладкаваць дзяцей альбо сваякоў на адпачынак куды-небудзь у Нямеччыну ці ў Італію. Як атрымаць бясплатныя лескі, мэдыкамэнты, візантак, ежу. Як зрабіцца ахвярай Чарнобылю, не ахвяруючы нічым у сваім жыцьці.

Калі пасылаць дзяцей за мяжу стала няможна, а рэчы і лекі стала можна атрымліваць толькі праз Дзярждэпартамэнт, хутка зьмірлілі і з гэтым. Галоўнае, каб нешта вырашалі за нас і бяз нас, а дзяржава гэта ці замежныя арганізацыі, улучна з ААН і МАГАТЭ, — ня так і важна. Дзяржава, вядома, лепш, бо яна дзеліць заўсёды па-роўну. Нават калі ніяма чаго дзяліць, акрамя дзіркі ад бубліка, усё адно — галоўнае, што ўсім дастанецца аднолькава мала. Ну, калі не лічыць некаторых абраных, зразумела. Але ж Чарнобыль тут ні пры чым.

Ад Вострава сълёз да праспэкту Пераможцаў

Яшчэ да нядавніх часу публіцысты дзялілі сучасную гісторыю на да- і пасыльчарнобыльскую эпоху. Гэта падавалася нам случыным. Бо калі кажуць, што савецкая імперыя распалася бяз шуму й пылу, прынамсі бяскроўна, чамусьці забываюцца, што быт і шум, і радыяактыўны пыл. І крыві ў шпіталях не ставала для ліквідатораў, закранутых прымянёвай хваробай. Забываюцца пра тысячи дзяцей, якім наканавана прайсці праз рак шчытападобнай залозы. Забываюцца пра тых, хто

PHOTO BY MICHAIL PETROV

памёр, і тых, каму яшчэ наканавана пайсыці з жыцця раней тэрміну. Савецкая систэма, бязылітасная й тупая, бязылітасна й бяздарна падарвала сама сябе ў Чарнобылі, пусціцьшы ў паветра апошня ілюзіі. Але ж атрута маны нейкім фантастычным чынам захавалася ў крываі й генах мільёнаў людзей. Яна аказалася мацнейшай за радыяцыйнае атручванье, бэтай гама-апраменяньне,

за радыянукліды на забруджаных тэрыторыях. Усяго праз дваццаць гадоў пасля катастрофы нам падаецца, што ніякага Чарнобылю й не было...

Не было галоснасці й перабудовы, не было крушэння камунізму, не было ГКЧП, не было бел-чырвона-белага сцяга й герба «Пагоня» ў Вярхоўным Савеце, не было маршу на Курапаты і «Мартыралёгу Беларусі», не было

«Талакі» і барацьбы за Верхні горад у Менску, не было вайны ў Аўгустане. Зайсёды быў, ёсьць і будзе толькі КДБ. І канечне, праспект Пераможцаў. На яго адкрываеща цудоўная панараама з Востраву сълёз, дзе стаіць помнік аўганцам.

Аб узьдзеяньні гама-выпраменяньня на валошкі

Публіцысты, аднак, памыляліся, калі пісалі пра «духоўны Чарнобыль». Калі б атамны рэактар выбухнуў дзе-небудзь у пустыні Нэвода альбо на атоле Муруроа, страты ад выбуху былі б мінімальныя — ну, зынклі б альбо трансмутавалі б некалькі відаў яшчарак ці расылінаў. Чарнобыль закрануў мільёны людзей у былым СССР. Але ж выбух адбыўся, усёткі, у пустыні. Яна была перад гэтым выпаленая дзесяцігодзьдзямі сталінскіх рэпресіяў, камсамольскіх будоўляў, калгасамі й капанынем бульбы студэнтамі ў восеньскі сэмэстар, асушенынем Палесься й вынішчэнем беларускай мовы.

Радыяція вельмі падобная па сваім узьдзеяньні на прапаганду. Яе нельга фізычна адчуць, у яе няма паху й смаку (ну, амаль ніколі няма), яе нельга ўзважыць. Але яна мяняе склад крываі, рабіць здаровы арганізм безнадзейна хворым, адымса сілы, памяць, здольнасць мыслення й маўлення. Дваццаць гадоў таму, пасля Чарнобылю, мы атрымалі свабоду слова. Але навошта яна таму, каму няма чым і аб чым гаварыць?

Некалькі год таму падчас аднаго з апазыцыйных мітынгаў міліцыя затрымала ў раёне Каstryчніцкай плошчы ў Менску чалавека. Як і ўсіх затрыманых, яго абвінавацілі ў брыдкаслойі ды выкрыкванні недазволеных лёзунгаў. У судзе высветлілася, што затрыманы — глуханямы ад нараджэння. Яго, зрешты, гэта не пазбавіла ад пакарання.

Усе мы чымсьці падобныя на таго небараaku. Толькі некаторыя з нас ужо навучыліся альбо вучаща гаварыць уголос. Можа быць, гэта вынік чарнобыльскай мутацыі? Гадоў праз дваццаць стане зразумела.

Двубой у каралеўстве крывых люстэркаў

Улада пачне лічыцца з ідэйнымі апанэнтамі, як толькі тыя пачнучь выводзіць на вуліцы 50 тысячаў чалавек. Піша **Аляксандар Класкоўскі.**

Ад справаздачаў прафэсара Манаева крыўніца і ўлада, і апазыція. Першай яны псууюць малюнак аглушальнае перамогі, другой — малюнак рэвалюцыі духу.

Пакінем убаку пытаньне пра пагрэшнасць страху ды іншыя чыннікі, што пэўна ж упłyваюць на дакладнасць сацыялігі, нават незалежнай, у каралеўстве крывых люстэркаў.

Што да рэвалюцыі духу, дык яе цігам сакавіцкага Тыдня волі тысячи індывідуў насамрэч перажылі — на ўзоруны асабовага міракосму.

Ёсць спакуса экстрапалаўваць гэты працэс на ўсё грамадзтва. Але насамрэч цэлья ягоныя пласты засталіся амаль што не разварушанымі.

Паводле групы Манаева, менскую Плошчу ўхвалілі толькі 20,4% рэспандэнтаў, адмоўна ж паставіліся да яе 45,9%.

Блізу 60% лічаць, што сітуацыя ў краіне развіваецца ў правільным кірунку.

Эўрапейцамі пачуваюцца толькі 36%, у той час як савецкім людзьмі — аж 52%.

Электаральная арытметыка пакуль што нібыта на карысыць улады. Іншая реч, што гэта вельмі хісткая арытметыка.

Апошнія гады ўладзе неймаверна шэнціла з вонкавай эканамічнай каньюнктурой. Але вярхі сталі яе закладнікамі. Мілер (і Крэмль за ягоныя сыпнай) вызначаюць лёс беларускага «еканамічнага цуду» ў непараўнальная большай ступені, чым Сідорскі з Пракаповічам.

Старэйшыя памятаюць грозны пралетарскі бунт красавіка 1991 году. Тады паўлаўскае — яшчэ ўсесаюзнае — падвышэнне цэнсаў вывела на плошчу Леніна сто тысячаў.

Выкід рэвалюцыінае магмы адбыўся, заўважце, у самай саветызаванай рэспубліцы. І апазыція нават пальзам паварушыць не пасыпела. Проста пралетары ўбачылі, што за рубель у

заводскай сталоўцы ўжо не паабедаеш. Тады бунт улагодзілі палітыкамі, бо не было ідэйнага авангарду. Моцная апазыція здольная ачоліць масавы імпульс, надаць пратэставаму выкіду кумулятыўны ёфект.

Палітолят Валер Карбалевіч лічыць: улада толькі тады пачне лічыцца з ідэйнымі апанэнтамі, калі тыя пакажуць рэальную моц. Гэта вулічныя акцыі са стартавым людзкім капиталам ад 50 тысячаў.

З аднаго боку, паводле групы Манаева, гэтым разам Мілікевіч з Казуліным удвох набралі меней за 30%. Але якія пратэставыя жарсыці разгарэліся!

Відавочна, што апанэнты рэжыму сталі дзейнічаць болей рапчуца, дзёрзка. А лёс пераменаў, што б там ні казалі, вызначае актыўная меншасць, за якой у момант крызы рушыць зазвычай пасіўная бальшыня.

Важна толькі, каб апазыцыйныя стратэгі не луналі ў эмпірэях віртуальнай рэвалюцыі духу. Бадай, варта рабіць стаўку на эвалюцыю духу — карпатлівую штодзённую працу, скіраваную на інфармаваныне ды палітычную адукацыю грамады.

Імпануе камуністычнае прынцыпавасць Сяргея Калякіна, які на нядынім штабным «разборы палётаў» самакрытычна сказаў пра слабое крызіснае плянаваныне, недахоп крэатыву, правалы прэсавай службы аўтаданай апазыцыі.

Знайшлі выязнога

Кіраўніком ураду зноў стаў Сяргей Сідорскі. Ва ўрадавых кулюарах пагаворваюць, што прэм'ерам ён будзе «да першага «Белтрансгазу». Калі вырашана будзе «Белтрансгаз» аддаць, перад народам вінаватым выставяць Сідорскага. Калі вырашана будзе не аддаваць і вырастуць цэны на газ, вінаватым зноў жа выставяць Сідорскага. А сам Сідорскі пачаў сваю дзейнасць зь візиту на Кубу, скамечанага наяўнасцю невыязных чыноўнікаў на борце самалёта. А дзе ж ты набярэсься «выязніх» у нашыя часы?

Тым часам фармаваныне ўраду заявляеца...

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

Зазначым, што ва ўлады з կрызісным мэнеджментам яшчэ горай. Яна псыхуе і робіць вялікія глупствы. У нейкі момент адсутнасць нармалёвай зваротнай сувязі і брак адэкатных паводзінаў могуць стаць для рэжыму фатальнымі. Калі ж апазыцыя навучыцца быць адэкатнай, яна здзімее шанец выйграць вырапальны дубой у каралеўстве крывых лястэркаў.

Наш адказ ЮНЕСКО

На заклікі рэдакцыі «Нашай Нівы» ўлучыць выданье ў съпіс сусветных культурных помнікаў ЮНЕСКО дзяржава павінна рэагаваць адэкатна. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Напрыклад, пасправабаваць засунуць у ту кунсткамеру свае артэфакты. Пэрспэктыва зьяўлення «НН» у гербарыі ЮНЕСКО, безумоўна, не нясе любімаму рэжыму нічога добра.

Цяпер кожны турыст, які прыедзе ў Менск, захоча набыць асобнік легендарнай газэты, забясьпечыўшы ёй беспроблемнае існаваньне.

Дзяржава мусіць лякалізацію ініцыятыву адмарозкаў яшчэ ў эмбрыянальным стане: прапанаваць ЮНЕСКО свае варыянты нематэрыяльных культурных шэдэўраў. Ліст можа быць доўгі і цікавы. Галоўнае тут — пададзіць гэткія фарматы, які надчасовасць і асаўлівасці палітычнага моманту.

Напрыклад, абвесыці нематэрыяльны спадчынай чалавецтва беларускія заробкі, якія у правінцыі не выходзяць за памер ста зялёных турыкаў. На фоне сярэдніх акладаў у суседніх краінах — Літва (500), Польшча (700) — гэткі мізэр будзе выглядаць супэрэсклюзівам і як сълед прыцягнё ў сінявокую акіян турыстаў. Каму не цікава паглядзець, як жа можна пражыць на такія гроши.

Паралельна гэта дазволіць мандарынам мець жалезную адмазку ў тым разе, калі плебі пачне ўзбухаць наконт ніzkіх акладаў. «Даражэнкія вы мае, — скажа работнікам роварнага заводу Сідорскі, — і чулі вы дзе, каб Сыкстынскую капэлю ішкі Нотр-Дам мадэрнізавалі толькі цераз тое, што камусь там нятульна праз адсутнасць канцыянерства? Натуральна, не! Гэта ж помнік чалавецтва! Тое ж самае і вашыя заробкі. Якім яны будуць

помнікамі, калі мы іх падвысім або выплацім іх згодна з графікам».

Або, напрыклад, у архіў чалавецтва магла буць апазыцыя практикі прэвэнтыўных арыштаў апазыцыянераў за нецэнзурную лаянку. Гэта можа быць паднесена як нейкі культурны рытуал. Уяўляеце турыстычны праспект недзе на Захадзе: «Увага! Паляваныне на апазыцыянераў. Незабывальны ўражанын: адсканаваць дысыдэнта ў натоўпе, скапіц і завезыці ў адміністрацыйны суд. Дазваляеца біць і круціць руکі. Ліцэнзія на «вінт» аднаго апазыцыянера — 4000 баксаў». Мяркую, заходняму бюргеру такое сафары будзе куды цікавейшае, чым, наведаўшыся ў «НН», размаўляць з Акудовічамі пра тое, што «яго німа».

Аднак, натуральна, найлепшым культурным аб'ектам, які афіцыйны Менск можа пропанаваць на статус памяткі ЮНЕСКО, мог бы быць Ён. «Апошні дыктатар Эўропы» — хіба гэта не экзатычная? Хеўры турыстаў будуть прыяжджаць да нас, каб паглядзець на такі пуд. Натуральная, гэта будзе вымагаць ад яго іншага этикету, больш арыентаванага на чаканыні натоўпу, — стандартныя позы, злосныя міны твару, агрэсіўныя лексыкі.

Так, будзе цяжка. Аднак існуе яшчэ адзін аргумент за тое, каб надаць яму статус памяткі: гэта ж гарантія ад усялякіх наскокаў апазыцыі. Апошняя будуть прыроўненыя да талібаў, якія бамбардавалі статуй Буды. Як казаў адзіны вядомы кінапэрсанаж: «Хто ж яго пасадзіць? Ён жа помнік».

Травень

1 — Дзень працы.

1 — 75 гадоў з дня нараджэння паэта, крытыка й перакладніка Алега Лойкі (1931).

2 — Радаўніца.

4 — 125 гадоў з дня нараджэння

Аляксандра Керанскага (1881—1970), сацыяліста, апошняга кіраўніка дэмакратычнага Часовага ўраду РССР.

5 — 175 гадоў з дня нараджэння Ўладзіслава Борзабагатага (1831—1886), паўстанцкага камісара Наваградзкага павету ў 1863 г., удзельніка Парыскай Камуны, мэмуарыста.

9 — Дзень Перамогі над нацызмам.

10 — 75 гадоў з дня нараджэння паэта Сыціана Гаўруссёва (1931—1988).

22 — 75 гадоў з дня нараджэння мастацтвазнаўцы Mai Яніцкай (1931), дасьледчыцы гісторыі беларускага мастацтва школы.

25 — Ушэсьце ў каталікоў.

10 траўня —
ушанаваньне Карапевы
Палесься.

Дзень Маці Божай Лагішынскай

Штогод 10 траўня ў мястэчку Лагішыне, што на Піншчыне, у санктуарыі адбываецца ўрачыстасць ушанаваньня туцтыйшага цудадзеяйнага абраза Маці Божай Лагішынскай — Карапевы Палесься. Менавіта ў гэты дзень 10 мая 1997 г. тут адбылася каранацыя гэтага сьвятога абраза, што знаходзіц-

ца ў галоўным аўтары Петрапаўлаўскага касцёлу, папскім каронамі. Маці Божая Лагішынская — Карапева Палесься, укаранаваная папскімі каронамі, асьвячанымі папам Янам Паўлам II, няхай сваёю заступніцтвом малітваю ўспамагае сваіх дзяцей — пілігримаў на гэтай зямлі.

Малітва да Маці Божай Лагішынскай, Карапевы Палесься

Маці Божая Лагішынская,
Карапева Палесься, глянь
на нас ласкова і выслушай
нашу пакорную малітву.

Найлепшая наша Маці,
дзякуюм Тебе за тое, што
Ты дапамагаеш нам, што
выціраеш нашыя сльёзы,
што заўсёды знаходзісяся
побач з намі.

Даручаем Тваёй
Матчынай апецы Свяятога
Айца, духавенства і верны
люд Божы. Абяцаем
быць вернымі Твайму
Сыну, Госпаду нашаму
Ісусу Хрысту, які жыве і
валадарыць на векі
вечныя. Амэн.

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Алёшча страйкуе. Старшыня мясцовай выбарчай камісіі, няйнакш за выкананьне пляну волевыяўленыня, акурат пасля выбараў прызначаны начальнікам лесапункту, павялічыў працоўны дзень на гадзіну: маўляў, затое зробім выходны ў суботу. Люд спраўна працаўнік тышень з 8-й да 17-й у першую зымену й ад 17-й да 2-й начы ў другую... А напярэдадні ўкэнду новы начальнік выдаў загад: «У сувязі з вытворчай неабходнасцю аб'явіць суботу працоўным днём». Здавалася б, фінт немудрагісты, накшталт гульні ў напарсткі са скрынямі для галасаванья — але ж гэтым разам народ абурыўся.

Раней, за быльым начальнікам, падобная штука праходзілі ці не штотыдня. Людзей выганялі працаўца і па нядзелях, і на вялікія святы. Загад на такі выпадак выдаваўся безь пячаткі й часцяком нават бяз подпісу — бо паводле працоўнага заканадаўства гэткія фокусы могуць і пасады каштаваць. Цішкам лаяліся, але выходзілі. А вось цяпер рабочыя пабачылі «свабодныя й справядлівія выборы», паглядзелі, што пасля кампаніі ўлада проста перастала саромецца, — і вырашылі: досысь.

Спадзеючыся, што рабочыя спалохаюцца пісьмовай адказнасці, у канторы разылінавалі аркушы паперы з загадам, напісалі ўсе прозвішчы рабочых і два варыянты: «згодны» і «ня згодны». У другой графе рассыпаліся ўсе: штрайкбрэйхера не знайшлося ніводнага. Начальніца тэрмінова прыехала ў Алёшчу ды заявіла: «Не дамо

А ЦЯПЕР —

пляну ў гэтым месяцы — леспрамгас зачыняць». «Штогод зачыняеце, — адзялагавалі рабочыя, — хлусьня». Тады ім паабязалі аплату ў двайным памеры ды прыгразілі, што завадатараў скроцяць. Марна: у суботу на працу людзі ня выйшли.

За восем месяцаў у Сітне мне даводзілася бачыць небагата рэчаў, якія тутэйшыя рабілі разам (і гэта прытым, што ў вёсцы ўсе адзін аднаму сваякі ці суседзі). Разам прапівалі заробак, пачынаючы з крамнага «віна» й завяршаючы павальным ужываньнем «максімкі». Аднадушна, але ціхма, на перакурах, клялі начальніства, міліцыю, сельсавет ды ўладу ўвогуле. І дружна, апусціўшы долу вочы, брылі па загадзе працаўца у выходныя. А зараз, нечакана нават для саміх сябе, азіраючы паплечнікаў са зьдзіўленнем ды неспадзянай радасцю, адкрыта зъядналіся супраць уладнага ўціску. Хай сабе, як той казаў, і зь непалітычнасцю — але ж з падобнага працоўнага адзінства калісці пачалася і «Салідарнасць».

Такое ўражанье, што падзеі сакавіка-2006 у Беларусі скаланулі найкія глыбінныя пласты масавае съядомасці. У гэту вясну Беларусь на поўначы грудзі ўдыхае дух салідарнасці.

Сотні людзей, не знаёмых паміж сабой і не прыналежных да палітычных партыяў, збораліся ўчыніць ля ізалятараў ды прыёмнікаў, каб сустрэць вязняў.

СЪЦІСЛА

Новы шэраг палітычных звольненняў

Галоўнага спэцыяліста рынку на прадпрыемстве «Вучгас» Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі дрыбінца **Андрэя Юркова**, які адседзеў 15 сутак у Жодзінскім СІЗА, звольнілі з працы 24 сакавіка. Супроць ягоных дачок — 11-гадовай **Дар’і** ды 7-гадовай **Яніны** — вялася «псыхалагічная вайна»: у школе распаўсюдзіваліся чуткі, што бацьку пасадзяць на 2 гады за тое, што спойваў падлёткаў.

24 сакавіка звольнілі настаўніка адной з магілёўскіх школаў **Алега Дзячкова**, які таксама адседзеў 15 сутак.

Дэфектоляга дэічнага садка ў Мастах **Віктору Салей** 12 красавіка звольнілі з працы — за «прагулы»: з 18 па 25 сакавіка яна была ў Менску, напісаўшы заяву пра адпачынак на ўласны кошт. Апрача таго, ёй ня ставяць у пашпарце дазвольны штамп на вы-

езд за мяжу: у пашпарным стала ёй заявілі, што ейныя дакументы забраў КДБ.

З прыватнай фірмы «Эскада» ў Менску за 12 дзён «прагулаў» (адседжаных у Жодзінскай турме) звольнены актыўіст АГП **Зыміцер Завадзкі**. Хлопец навучаецца заочна на юрфаку БДУ — цяпер яму паграбжае адлічэнне.

У Ваўкаўску 12 красавіка звольнілі з працы электрамеханіка прыватнага гандлёва-тэхнічнага цэнтра «Мікс» **Віктара Вайчuka**, сябра ініцыятыўнай групы А.Мілінкевіча. Падчас выбарчай кампаніі ў яго правялі ператрус: шукалі доказы, што Вайчук мае дачыненне да палітычных графіц на съездах. Доказаў не знайшли, актыўіст напісаў заяву ў раённую пракуратуру. Пасьля гэтай заявы Вайчук і страціў працу.

У Берасцейскім дзяржайным універсітэце з працы звольнілі актыўіста кампаніі А.Казуліна выкладчыка **Валянціна Лазарэнка-ва**. Падставай стаў «камаральны ўчынак, несумішчальны з пэдагагічнай дзеянасцю»:

падчас выбарчай кампаніі Лазарэнкава асудзілі на 7 сутак арышту, адвінаваціўшы ў «дробным хуліганстве».

Бармэна рэстарацыі «Журавінка» **Сяргея Карбановіча** змусілі напісаць заяву на съход з уласнага жаданьня пасля 10-сукавай адседкі. Дарэчы, турэмны дзёньнік С.Карбановіча друкаваўся на сایце нашай газэты www.nn.by.

АФІЦЫЙНАЕ АБВІНАВАЧВАНЬНЕ ЛЯШКЕВІЧУ

Актыўісту з Шчучына **Сяргею Ляшкевічу** 15 красавіка афіцыйна выставілі адвінавачаныне ў тэрарыстычнай дзеянасці. Перад гэтым Ляшкевічу перавялі з шчучынскага ізалятару ў гарадзенскі. «Свядку» Аляксандра Бурдзея, які даў паказаны на актыўіста, 3 сакавіка асуздзілі на 2,5 гады аблежавань-

салідарнасць

Перадавалі прадукты й цёплыя рэчы, развозілі герояў Плошчы па хатах, дзякавалі ў абяцалі адно аднаму — наступным разам быць разам. Тысячы наведнікаў Інтэрнэту, дагэтуль занятых гульнямі ды тусоўкамі на чатах, некалькі тыдняў ставілі на вушы сталічную міліцыю нечаканымі й вынаходлівымі пэрформансамі. Дзясяткі тысячаў каталікоў, пратэстантаў, уніятаў ды праваслаўных упершыню супольна пасыцілі й маліліся да Адзінага Бога за свабоду, праўду й справядлівасць у Беларусі. Менавіта акцыі салідарнасці зрабіліся гітом Вясны-2006.

Бадай што наймацнейшым выклікам гэтаму змагарнаму адзінству стала шалёная атака КДБ і МУС на «Малады фронт». На менскіх плошчах рэжым убачыў дзясяткі тысячаў маладых, цэлае новае пакаленне, беларускую будучыню — і жахнуўся. Рэпрэсіі разгарнуліся з размахам колішній «справы нацдэмаў». На пяцёх маладафронтайцаў былі заведзеныя 3 «крыміналкі» за графіці, яшчэ аднаго адбінавацілі ў «падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў», яшчэ аднаго — у «зынявазе дзяржаўных сымбаліяў», яшчэ кагосьці — у «разгaloшванні таямніцы съледзтва» і больш як паўсотні сяброў «Маладога фронту» ў 12 гарадох выклікалі на допыт ды аблукалі па 5-ці крымінальных спраўах паводле драконаўскага 193-га артыкулу — «выступ ад імя

незарэгістраванай арганізацыі». Пэўна, спадкаемцы Цанавы хацелі расьсекчы рух на кавалкі, каб маладафронтайскія шарагоўцы ды хаўрусынікі пахаваліся ў бульбу: раней часцяком даводзілася назіраць такую дзіўную адстороненасць ад адбінавачаных у «крыміналках». Але ў адказ маладафронтайцы ўжылі адзіную сілу, здольную паралізаваць ды зламаць рэпрэсіўную машыну — сілу салідарнасці. Масавы збор подпісаў пад зваротам ад імя «незарэгістраванага «Маладога фронту» паставіў рэжым перад фактам: ідзю, рух, ды ўвогуле народ судзіць немагчыма. Бо калі з рэжымам змагаецца толькі апазыцыя — яна асуджана на паразу. Калі ж пачынае змагацца нацыя — асуджаны рэжым.

I ў інтэрнэт-гасцінічах, і ў «Нашай Ніве», і на кухнях тысячы беларускіх галасоў, разбуджаных сакавіком-2006, хорам пытагаюца: *а што цяпер?* Адказ прости: цяпер салідарнасць. Штодня. Менавіта тыя, хто ўдзельнічае сёньня ў акцыях салідарнасці — падпісваеца ў абарону маладафронтайцаў, становіцца са съвечкамі на Нямізе, далучаеца да пятнічнага Нацыянальнага посту й малітвы — тут і цяпер ствараюць беларускую нацыю. Само адчuvаньне *адзінства*, дадзенае Богам кожнаму народу, і ёсьць першапачаткам, наймацнейшым грунтам і асноватворным падмуркам нацыянальнага абуджэння.

в.Малое Сітна

Раней,
за бытым
начальнікам,
падобныя
штуки
праходзілі
ці не
штотыдня.

ня волі за крадзеж будматэрыйялаў.

Студэнтаў папярэджваюць і выгандяюць

Актывістаў Партыі БНФ, студэнтаў гісторычнага факультету Беларускага дзяржаўнага юніверсітету **Яўгена Няткачава і Сыцяпана Сьвідзэрскага** адміністрацыя ВНУ 12 красавіка папярэдзіла пра магчымасць адлічэння. Хлопцы былі затрыманыя ў намётавым мястечку і асуджаныя на 15 сутак. Пяцікурсынцы гістфаку **Натальі Лініцкай**, якая адседзела 10 сутак за абарону намётавага мястечка, у дэканаце сказаў, што разъяср��уюць яе толькі ў вёску, а не ў Менску.

14 красавіка з Акадэміі МУС выключылі **Марыю Свянціцкую**, з Інстытуту пароля — ментарызму і прадпрымальніцкай дзейнасці — **Тамару Рудзько**.

18 красавіка стала вядома, што адлічылі пяцікурсыніка БНТУ **Юрася Меляшкевіча**, затрыманага калі намётавага мястечка й асуджанага на 15 сутак. У той же дзень стала вядома пра адлічэнне першакурсніка Акадэміі мастацтваў **Аляксандра Пералыгіна**.

Трэцікурсыніка **Данііла Пажарава** з Гомельскага дзяржуніверсітету адлічылі 20 красавіка: за абарону намётавага мястечка ён быў асуджаны на 10 сутак.

Прэвэнтыўныя арышты і позвы на зборы перад Чарнобыльскім шляхам

У Горках 17 красавіка міліцыяны правялі прайфіляктычную гутарку з **Эдуардам Брокаравым**: цікавіліся ягоным затрыманнем падчас разгрому намётавага мястечка ў Менску ды папярэдзілі, каб не казаў нікому ехаць на Чарнобыльскі шлях.

18 красавіка ў Гомелі на 10 сутак асудзілі за «арганізацыю несанкцыяванага мерапрыемства» **Уладзімера Кацору**, які падаў заяўку на чарнобыльскі мітынг на 25 красавіка.

У Бабруйску 18 красавіка міліцыяны афіцыйна папярэдзілі **Дзяніса Шайко і Максіма Буйніцкага** пра адказнасць за ўдзел у несанкцыяваных акцыях і дадалі, што за Бабруйск актыўісты ня выедуць, а свае 15 сутак атрымаюць. Па словах хлопцаў, міліцыяны заявілі, што ведаюць пра пляны маладафронтайцаў паехаць у Менск і закладуць фугас у іх аўтамабіль.

У Магілёве ў той жа дзень папярэджаны, каб ня ехалі на Чарнобыльскі шлях, атрымалі актыўісткі АГП **Ірына Качарова і А.Дзячкоў**, у Дрыбіне — **А.Юркоў**.

Ваўкавыскія міліцыяны 22 красавіка наведалі актыўіста **Віталія Гуляка**, каб папярэдзіць, што 26 красавіка ў Менску рыхтуюцца беспадрэдкі, і парыць не выляжджаць нікуды з Ваўкавыску.

Гарадзенскія венкаматы прыслаў позвы на 26

ЮЛІЯ ДАРАЛІКЕВІЧ

Мікалай Аўтуховіч ізноў у гарадзенскай турме. Суд зьмяніў яму меру срыманьня з хатняга арышту на заходжаньне пад вартай. Працэс над ім працягнецца 27 красавіка.

красавіка мясцовым дэмакратычным дзеячам — актыўісту прафсаюзнага руху **Яну Роману**, намесніку старшыні асьветнага грамадзкага аб'яднання «Фонд імя Ліва Сапегі» **Уладзімеру Хільмановічу**, дэпутату Гарадзенскага гарсавету **Сяргею Антусевічу**, актыўісту БНФ **Максіму Губарэвічу**, прафаабаронцу **Віктару Сазонаву**. Іх запрашаюць прыйсці дзеля «проверкі ўліковых звестак».

Падчас распаўсюду ўлётак пра будучы Чарнобыльскі шлях у Берасці 24 красавіка быў затрыманы **Андрэй Шарэнда**.

Затрыманыні флеш-мобразу

Увечары 11 красавіка спэцназаўцы затрымалі дзяўчат і юнакоў, якія ўскладілі кветкі на Каstryчніцкім пляцы недалёка ад месца, дзе стаяў намётавага гарадок. Затрыманыя **Сяргей Жук, Яўген Ёкша, Вольга Корсак, Святлана Цімкоўская, Антон Смоліч, Алена Дземідоўская** — абаронцы намётавага мястечка.

12 красавіка міліцыянты і спэцназаўцы затрымалі 12 удзельнікаў флеш-мобру «Першы касманаўт незалежнай Рэспублікі Беларусь». Сярод затрыманых — **Яўген Ёкша, Наста Коршун, Ірына Завадзкая, Аляксандар Дзешчыц, Аляксей Янушэўскі, Аляксей Казулін** (пляменынік эксп-кандыдата на презыдэнта).

21 красавіка ў цэнтры Менску супрацоўнікі АМОНу затрымалі 5 маладых хлопцоў і дзяўчат: увагу праваахоўніку прыцягнула тое, што

маладыя людзі былі апранутыя ў джынс і мелі пры себе балёнікі й съцяжкі з сымболікай Эўропа-Рэспублікі. Імёны затрыманых: **Вольга Сакалова, Лера Хоціна, Аляксей Мікульчык, Сяргей Кулінчэнка, Яраслаў Грышчэн**. На В.Сакалову склалі пратакол за распаўсюд друкаванай прадукцыі. Пасля таго як затрыманых адпушылі, А.Мікульчыка па нейкім часе зноў затрымалі на плошчы Якуба Коласа разам зь яшчэ адным абаронцам намётавага гарадка, **Міхailам Ліцьвінавым**.

У гэты дзень быў затрыманы таксама журналіст расейскай газеты «Коммерсанцъ» **Вадзім Доўнар**: на яго склалі пратакол за хуліганства. Журналісту загадалі зьявіцца ў Ленінскі РУУС Менску 26 красавіка.

Трэцяе затрыманьне Шыманскаага

24 красавіка міліцыянты затрымалі ў цэнтры Менску **Ільлю Шыманскаага**. 18-гадовага абаронцу намётавага мястечка пазналі і правялі надгляд. У кайстры Шыманскаага знайшлі ўлёткі з заклікам прыйсці на Чарнобыльскі шлях: гэтага было дастаткова для затрыманьня.

Іронія лёсу Шыманскі літаральна за 2 сутак да таго выйшаў з турмы на Акре́сціна: там ён адбываў свой другі тэрмін за апошні месяц. Першы раз яго асудзілі на 10 сутак за ўдзел у намётавым гарадку (сидзяў у Жодзінскай турме). Другі — на 15 сутак за ўдзел у анты-нау́гуратыўнай акцыі КХП БНФ 7 красавіка. Малады актыўіст зь Бярозы не належыць ні да якой партыі.

У камэры ён сядзеў з двума актыўістамі КХП БНФ: **Юр’ем Белен’кім і Ўладзімерам Мікалаевым**. З іх толькі Белен’кі — «палітык са стажам». Двое астатніх куды маладзейшыя. 18 гадоў мае Ільля Шыманскі, 19 гадоў акурат у дзень свайго вызвалення адзначыў студэнт будаўнічага факультэту БНТУ У.Мікалаеў.

Справа «Партнэрства» засяяваецца

Актыўістамі організацыі незалежных наўзіральникаў «Партнэрства» **Міколу Астрэйку, Цімафею Дранчуку, Эніры Браніцкай, Аляксандру Шалайку і Дзянісу Нібійку** 21 красавіка працягнулі тэрмін утырыманьня пад вартай яшчэ на 2 месяцы. Адвакатка М.Астрэйкі **Валянціна Шаханцова** 24 красавіка абскардзіла гэтае рашэнне.

Справа на Сівец і Сямёнаў

21 красавіка гомельская абласная ўправа КДБ перадала ў праクтуратуру матэрыялы пра веркі організацыі **«Моладзевы цэнтар «Гарт»** і ўздэлу ў яе дзейнасці **Юліі Сівец і Сержку Сямёнаў**.

Яшчэ адзін «паклённік на прэзыдэнта»

Крымінальная справа за абрэзу Лукашэнкі заведзеная на аршанца **Мікалая Разумава**. Яго вінаваціць, што 24 лютага на супстрэчы Мілінкевіча з выбарцамі Разумаву публічна звынаваціў Лукашэнку ў датычнасці да забойства палітычных апанэнтаў — Юр’я За-

харанкі і Віктара Ганчара. У Менску над Разумавым правялі пых-іятрычную экспертызу.

Папярэджанын ад пракуратуры

Намесьніца старшыні АГП **Людміла Гразнова** атрымала 12 красавіка афіцыйнае папярэджаныне ад пракуратуры з нагоды свайго інтэрвю сайту «Хартыя'97». 17 красавіка такое саме папярэджаныне за падобнае інтэрвю атрымаў **Алесь Бяляцкі**.

Шымаў прымушае студэнтаў каяцца

З ініцыятывы адміністрацыі БДЭУ (рэктар Уладзімер Шымаў) ва ўніверсітэце ладзяцца сходы, на якіх мусяць «каяцца» студэнты, затрыманыя падчас абароны на мётавага мястечка. Агулам былі затрыманыя 7 студэнтаў БДЭУ. 18 красавіка адбыўся сход у «справе» **Вольгі Сныткінай**, 19 красавіка — **Тацяны Дзядок і Марыны Вашкевіч**.

У Светлагорску

Тэльмана **Масьлюкова** 12 красавіка пакаралі штрафам у 3 б.в. Суд прызнаў яго вінаватым у парушэнні выбарчага заканадаўства: падчас выбарчай кампаніі Масьлюкоў паставіў агітацыйны пляшэт з партрэтам кандыдата на прэзыдэнта А.Мілінкевіча. 20 красавіка Масьлюкову вярнулі капіяльную тэхніку, забраную 4 месцы таму — 2 сінтября 2005 г.: тады ў актыўіста правялі ператрус па падозранні ў «захоўванні зброі і наркотыкаў».

З працы на раённым вузьле электрасувязі звольнілі 20-гадовага вучня электрамантэра Андрэя Музычэнку, абаронцу намётавага мястечка, асуджанага на 15 сутак. Перад менскімі падзеямі ён папрасіў 15-дённы адпачынак без захавання заробку й напісаў адпаведную заяву. Аднак начальнік ня даў хады заяве. Актыўіст вымушаны быў напісаць заяву на звальненне, ён кажа, што зьяўляецца кіраўніцтвам правялі гутарку спрацоўнікі КДБ.

Справа маладафронтайца

Супрацоўнікі КДБ у Баранавічах правялі 13 красавіка ператрусы ў моладзевых актыўісту **Сержуку Марчыку**, **Андрэя Юрукія** і **Віктара Кісьлюка** ў рамках распачатай крымінальнай справы. Маладафронтайца С.Марчыку вінаваціць за «дзеяньніцы ад імя не зарэгістраванай арганізацыі», дзве ягоныя сяброў праходзяць у справе ў якасці съведкаў. «У мянен-

Месец разгону намётавага гарадка — флэшмоб «Дакраніся да Свабоды» на Кастрычніцкай плошчы. 24 красавіка некалькі дзясяткаў чалавек селі на плошчы, кранаючыся рукамі брукоўкі.

ператрус праводзілі 4 КДБісты, у хлопцаў — па двое. Аднак ім сказалі, што яны ў съведках праходзяць толькі пакуль што. А пазней ўсё можа зьмяніцца», — кажа Марчык.

У Магілёве

11 красавіка адміністрацыйная камісія Магілёва аштрафавала моладзевага актыўіста **Сержуку Нягаціна** на 5 б.в. за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выходных звестак. Актыўіст абскарджае рашэнне ў абласной пракуратуры.

У Магілёве 22 красавіка міліцыяны затрымалі актыўіста БНФ, абаронцу намётавага мястечка **Зымітра Салаўёва**: яго спынілі, калі ішоў з дому ў краму, адвіна-

вацілі ў тым, што «лайяўся і размахваў рукамі». 24 красавіка судзьдзя Ленінскага раёну Андрэй Юрчанка асудзіў Салаўёва на 10 сутак арышту. Актыўіст на знак пратесту абвесціць у судзе сухую галадоўку.

У Лунінцы

13 красавіка Лунінецкі райсуд закрыў адміністрацыйную справу **Віталя Каратыша**, кіраўніка раённага штабу А.Мілінкевіча: яго вінавацілі ў хуліганстве і закліку да беспарадкаў 18 сакавіка.

У Віцебску

14 красавіка пачаўся суд над **Хрыстафорам Жаліяпавым**: кіраўніка віцебскага абласнога штабу Мілінкевіча вінаваціць у

незаконнай устаноўцы агітацыйнага стэнду ў цэнтры гораду аж 28 лютага. Працэс адкладлі, бо суд аддаў адміністрацыйны пратакол на пераафармленне.

Віцебскі абласны суд 18 красавіка спыніў дзеяньніцы ГА «**Прыватныя ініцыятывы**» за адсутнасць юрадрасу: улетку 2005 г. у арганізацыі скончылася дамова на аренду памяшкання, і ЖРЭТ Першамайскага раёну Віцебску адмовіўся працяваць яе.

Правакацыі КДБ

Моладзеваму актыўісту **Аляксандру Шыдлоўскаму** 16 красавіка затэлефанаваў прадстаўнік КДБ, які называўся Раманам (тэл.756-36-72), і прапанаваў, каб ён намовіў актыўіста **Паула Ба-**

Фото: Адміністрація БНР

25 красавіка на Кастрычніцкай зноў зявіўся намёт з надпісам «Нас не спыніць». За некалькі хвілінаў двое «ціхароў» съехах яго ліквідавалі.

раноўскага даць паказаныі на каардынатара «Партнэрства» **Цімоха Дранчука**.

17 красавіка прадстаўніцу Клубу дзялэвых жанчын Пінску **Алену Ліцьвінку** выклікалі ў мясцовы КДБ: «органы» цікаўліцца бізнес-трэнінгам, які 24—27 студзеня ладзіла ў Менску. Міжнародная арганізацыя па міграцыі.

Студэнтаў БНТУ, затрыманых падчас абароны намётавага мястэчка, 21 красавіка па адным выклікалі да рэктара гэтай ВНУ, дзе зь імі «гутарыў» старшы ўпраўнаважаны КДБ Дзмітры Сьвістун. Размовы вяліся з друга-курснікам **Андрэем Шумаровым**, трэцякурснікам **Міхailам Літвінавым**.

Забарона на пікеты

Бабруйскі гарыканкам адмовіў бытому выбарчаму штабу **Аляксандра Казуліна** на пікет у ягоную падтрымку на 16 красавіка. У Берасьці не дазволілі пра-весыць з 19 красавіка і да канца месяца 9 аналягічных пікетаў, арганізаваных **БСДП(Г)**. На менскі пікет у падтрымку А.Казуліна 17 красавіка напалі 15 брытаголовых хлопцаў 18—20 гадоў, якія зламалі пляншэт. Міліцыянтаў паблізу не было.

Польскія справы

17 красавіка прокуратура прыпыніла справу супраць актыўістаў непрызнанага ўладамі Саюзу палякаў **Веслава Кейляка, Юзана Пажэцкага, Андрэя Па-**

чобута і Анджэя Пісальніка, якіх вінаваць у запалохванні дырэктара Дому польскага ў Шчучыне Віктара Богдана. Справа, распачатая летасцю на жніўні, на пачатку 2006 г. была прыпыненая, перад прэзыдэнцкімі выбарамі яе аднавілі, каб цяпер зноў прыпыніць.

18 красавіка журналісты **Інэсце Тодрык** з газеты «Gloss nad Niemna na uchodzstwie» міліцыянты ўручылі пратакол пра ўчыненас ёй правапарушэнне — «незаконны распаўсяду друкаваных выданняў». Яе затрымалі 24 сакавіка разам з актыўістам не-прывянанага беларускім ўладамі Саюзу палякаў Анджэем Лісоўскім, калі яна сустракала пасля 10-сукавага арышту свайго калегу Андрэя Пачобута. У аўтамабілі міліцыянты знайшли 400 асобнікаў газеты «Gloss nad Niemna na uchodzstwie» і 80 асобнікаў часопіса «Magazyn Polski na uchodzstwie».

Штраф за палітыку

Віктара Мезяка ў Баранавічах 5 красавіка асудзілі на 150 базавых величынёй штрафу. Яго звінавацілі ў арганізацыі несанкцыянаванага сходу 16 лютага на прыватнай кватэры: тады сябры ініцыятыўнай групы Мілінкевіча праводзілі свой сход.

Ловы Сіўчыка

17 красавіка міліцыянты, спэцназаўцы і невядомыя ў чорных куртках зявіліся ў пад'езьдзе дому, дзе живе маці **Вячаслава**

Крукам: актыўіста вінавацяць у супраціве работнікам міліцыі.

У Гомелі

Андрэя Аксёнава, актыўіста штабу А.Мілінкевіча, афіцыйна папярэдзілі 15 красавіка на паседжанні адміністрацыйнай камісіі — за «кнезаконны распаўсяду агітацыйных матэрыялаў»: у яго быў 1 нумар газеты «Товарыщ» і 1 інфармацыйны лісток. Актыўіста папярэдзілі: калі надумае абскарджаць прысуд — атрымае 10 сутак.

У Берасьці

20 красавіка міліцыянты пра-вялі несанкцыянаваны ператрус на кватэру, якую здымаете праваабаронца **Уладзімера Малея**, актыўіста Партыі БНФ. Яны спаслаўся на скрэпі суседзяў, што ў гэту кватэру часта ходзяць госьцы й перашкаджаюць жыхарам. Міліцыянты канфіскавалі друка-ваную прадукцыю, не складаючы пратаколу. Потым Малея завезылі ў пастарунак, дзе склалі на яго пратакол за «распаўсяду друкаванай прадукцыі без выходных звестак».

Ціск на «Газету Слонімскую»

24 красавіка слонімскі прадпрымальнік **Віктар Кастусік** ад-мовіўся ад далейшай рэалізацыі недзяржкайной «Газеты Слонімской». Чыноўнікі прыгрозілі, што ён можа страціць бізнес, калі будзе надалей распаўсядуваць «ГС». Апроч таго, як цвердзіць галоўны рэдактар выдання Віктар Валадашчук, загадчык ад-дзелу гандлю й бытавых паслуг мясцавага райвыканкаму Ігар Трафімович пагражае ліквідацыяй бізнесу іншым прадпрымальнікам, якія распаўсядуваюць газету. Пагрозаў пакуль што не збягліся шасыцёра.

У Рэчыцы

У Рэчыцы ў гэты ж дзень дэ-путатка райсавету Ваўчкова спра-бавала забараніць гомельскай актыўістцы **Марыі Багдановіч** прадаваць незалежныя выданні «Народная воля», «Това-риш» і інш.

Загад не пакідаць

Загад не пакідаць тэрыторыі спэцкамандатуры на 25—26 красавіка атрымалі палітвязні **Андрэй Клімаў, Мікола Статкевіч і Павал Севярынец**. Прычына забароны ім не патлу-мачылі. Але ўсе згадаўваюцца: улады баяцца іхнага ўдзелу ў Чарнобыльскім шляху.

НАВІНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

Правы чалавека — у Беларусь

Эўракамісія абвясціла конкурс праектных прапановаў на тэму «Развіццё культуры правоў чалавека ў Беларусі». Фінансаваньне праекту будзе ажыццяўляцца ў межах Эўрапейскай ініцыятывы ў галіне дэмакратыі і правоў чалавека. З дэталёвой інструкцыяй можна азнаёміцца па адрасе www.delukr.ccc.eu.int ці www.delblr.ccc.eu.int, а таксама ў Прадстаўніцтве Эўракамісіі ва Украіне й Беларусі ў Кіеве (вул. Круглаўніверсітэцкая, 10, тэл. +380 (44) 253 30 20 факс: +380 (44) 253 45 47). Заяўкі прымоўца да 16-й гадзіны 13 чэрвеня 2006 году.

Шусэль дзякуе Блэру й Мэркель

Канцлер Аўстрый Вольфганг Шусэль падзякаваў канцлеру Нямеччыны Ангеле Мэркель і прэм'ер-міністру Вялікай Брытаніі Тоні Блэру за іх унёсак у развіццё эўрапейскай ініцыятывы адзінай энергетычнай палітыкі: «На адносна невялікім рынку, якім ёсьць Эўропа, ня мусіць быць месца пратэкцыянізму. Ня трэба ігнараваць эўрапейскіх правілаў. Мы дамовіліся адкрыць свае рынкі электрычнай энэргіі й газу. Прайшлі тыя часы, калі кожны лічыў сваім абязвязкам быць нацыянальным чэмпіёнам».

Працоўныя бязь межаў

Эўрапарламэнт заклікаў спыніць абмежаваньні на эўрапейскім рынке працоўнай сілы. Некаторыя з краінаў г.зв. «старога ЭЗ» дагэтуль не адмовіліся ад абмежаваньня для працоўных з новых краінаў. Дэпутаты згадзіліся з тым, што засыярогі наконт разбуразльной хвалі працоўных з новых краінаў былі беспадстаўныя, а скасаваньне абмежаваньня дадатна паўплывала на эканоміку старых краінаў ЭЗ. Адзначым, што Фінляндый, Гішпанія й Партугалія абвясцілі, што скасуюць абмежаваньні. Зь іншага боку, Аўстрыя й Нямеччына плянуюць захаваць статус-кво. Астатнія пакуль вагаюцца.

Далоў заслону сакрэтнасці

Эўрапарламэнт заклікаў Раду ЭЗ і Эўракамісію падвысіць ступень адкрыцасці ў публічнасці ў дачыненіі да распрацоўкі сваіх дакументаў, а менавіта: рабіць цалкам даступнай інфармацыю пра абмеркаваньне ўсіх заканадаўчых прапановаў, пра іх аўтарства, ацэнку юрыдычных установаў і г.д. Бывае, што зараз інфармацыя засакрэчваецца зь меркаваньні ўсіх.

22 мільёны для Чачні

Эўракамісія мае аказаць гуманітарную дапамогу ахвярам вайны ў Чачні. Варты азначыць, што

пачынаючы з 1999 г. Эўразьвяз ужо вылучыў Чачні агулам 196 млн эўра. Гэтым разам дапамогу атрымаюць г.зв. «пераселеныя» асобы ў Інгуштэ (каля 25 тыс. чалавек) і Дагестане (9 тыс.), а таксама чачэнскія ўцекачы ў Азэрбайджане (5 тыс. чалавек). Дадамо, што з 800 тыс. грамадзянаў Ічкерыі каля 200 тыс. былі пераселены ўнутры Чачні. Дапамога Эўразьвязу будзе накіравана на забесьпячэнне пачатковай адукцыі, пастаўкі прадуктаў харчаваньня, псыхалягічную дапамогу, разыніраваньне.

Мэндэлсан запрашае Баўгарыю й Румынію

Камісар ЭЗ па пытаннях гандлю Пітэр Мэндэлсан, днімі выступаючы ў Бухарэсце перад прадстаўнікамі румынскай бізнес-супольнасці, заявіў пра тое, што далейшае пашырэнне Эўразьвязу (прынамі далучэнне да ЭЗ Баўгарыі й Румыніі) будзе спрыяць утварэнню больш стабільнай систэмы суседства й падвысіць моц агульнаэўрапейскай эканомікі. «Адмаўляцца ад далейшага пашырэння ня варта ні ў якім разе», — падкрэсліў ён. Дарэчы, на пачатку красавіка ў Бухарэсце распачаліся перамовы пра пашырэнне цэнтральнаэўрапейскаса супольнасці вольнага гандлю (СЕФТА). Зараз у яе ўваходзяць Румынія, Баўгарыя, Харватыя, Македонія, Польшча, Чехія, Славаччына, Вугоршчына й Славенія. Галоўная мэта дамовы — зыняцце гандлёвых бар’ераў паміж краінамі й паступовая інтэграцыя ў ЭЗ. Далучэнне да арганізацыі Беларусі не разглядалася.

Нагадаем, 16 сакавіка Эўрапарламэнт прыняў рэзалюцыю пра магчымыя будучыя пашырэнні Эўразьвязу, адпаведна зь якой сёньня пашырэнне мусіць адбывацца толькі пасля таго, як краіна-кандыдат будзе адпавядзь усім крытэрам.

Сайт Тыдня

Новы сайт, які мае назыву «Эўропа — бясконцае падарожжа», закліканы спрыяць развіццю турызму ў Эўропе. Яго адрас: www.visit-europe.com.

Сайт утрымлівае базавую інфармацыю пра 34 краіны Эўропы на ангельскай, французскай, гішпанскай і партугальскай мовах. Ёсьць таксама старонка пра Ўкраіну. Беларусі няма.

Больш падрабязную інфармацыю вы можаце знайсці на партале Эўразьвязу (<http://europa.eu.int>), а таксама на сайтах старшынёўства Аўстрыі ў ЭЗ (<http://www.eu2006.at/en/index.html?null>) і Прадстаўніцтва Эўракамісіі ва Украіне й Беларусі (www.delukr.ccc.eu.int і www.delblr.ccc.eu.int).

Зьміцер Дрыгайла

Мікалай Статкевіч: Этыка вольных

У кожным з нас схаваны раб і вольны чалавек. Вольных часта ня любяць, як ня любяць незразумелае і недасяжнае. Але калі супольнасьць разумее, што здышла ў тупік, яна звяртае свой позірк на вольных, шукаючы ў іх паратунку. Філізофскае эсэ палітвязьня Мікалая Статкевіча.

Навошта прыйшлі мы ў гэты съвет, калі непазьбежна сыдзем у нябыт? Чаму мы, у адрозньеніне ад іншых насељнікаў Зямлі, разумесем гэта? Для прыроды, для жыцця на нашай пляніце ўсё праста і зразумела. Сэнс — у захаваньні, у несьмяротнасьці роду, племені, расы, чалавецтва, што выяўляеца праз бясконцыя съмерці і нараджэніні асобных індывідаў. Але які ў гэтym сэнс для мяне асабіст? Амаль кожны задаваў сабе гэтае пытаныне ў дзяцінстве ці юнацтве. Не знайшоўши адказу, большасць імкненца ня думаець пра непазьбежны канец і як мага камфорктней пражыць тое, што дадзена. Безумоўна, згодна з уласным разуменінем аб тым, што ёсьць камфорктным. Але ў любой больш-менш значнай чалавечай супольнасьці амаль заўсёды прысутнічаюць асобы, якія гатовы рзыграваць сваім уласным камфортам ці нават жыццём дзеля нейкіх абстрактных ідэалаў. Сярод вялікай групы людзей заўжды знайдзеца той, хто ня сцерпіць несправядлівасці, падступнасьці ці прыніжэння. Што прымушае такіх людзей ахвяраваць канкрэтнымі дабротамі дзеля речай нематэрыяльных? Навошта яны?

У родавай памяці кожнага чалавека запісаны розныя мадэлі паводзінай. У пзўных абставінах мы здольныя (альбо ня здольныя) выявіць закладзеныя прыродай і продкамі

цихую ўпартасць земляроба, шчаслівы азарт і прагуздабычы паляўнічага, баявое шаленства воя, халодную ражучасць правадыра. Яшчэ ў кожным з нас схаваны раб і вольны чалавек. Раб гаворыць нам: «Прыстасуйся і выжыві любым коштам». Вольны цвердзіць: «Абяры ўласны і годны шлях. Памятай, што годнасьць — гэта абавязак перад адзіным судзьдзём — уласным сумленьнем». Мы съядома ці несьядома ўсё жыццё выбіраем паміж імі. Таксама мы выбіраем, кім нам быць, навошта жыць, да чаго імкнуща. Ці не імкнуща, а проста плыць згодна з наканаваньнем лёсу, успрымаючы навакольнае жыццё, як сельнін успрымае надвор'е альбо ўладу — як абставіны, што не залежаць ад нас і да якіх трэба праста прыстасавацца. Гэта таксама выбор. На наш выбор упłyваюць, «актуалізуючы» тую ці іншую мадэль нашых паводзін, жыццёвия акаличнасьці, СМІ, мастацкія творы, рэлігія, гісторыя, прыклады людзей наўкол. Прыклад годнасьці аднаго абуджаете годнасьць у многіх. Гэтак жа падступнасьць нараджаете падступнасьць, прыклад вольнага чалавека — жаданыне быць вольнымі, а рабскія паводзіны памнажаюць работу.

Людзей, здольных быць вольнымі і процістаяць паноўнай волі ўлады ці большасці, ня шмат. Але яны — магчымасць альтэрнатывы. Калі ўмовы існаванья чалавечай супольнасьці істотна зъмяніліся ці пагоршыліся яе маральны стан, то такая супольнасьць можа апынуцца пад пагрозай зынкнення. Этычныя нормы зъявіліся ж ня праста так. Гэта вынік маральнай эвалюцыі чалавецтва і натуральнага адбору этичных систэм. Немаральная супольнасьці страчваюць жыццяздольнасьць. Вольныя людзі, здольныя на самастойную маральную пазыцыю, — гэта сыгнал трывогі і магчымы шлях да ўратаванья.

Час паскорыўся. Гэта дазваляе ўбачыць, што найбольш канкурэнтнымі сталіся тыя чалавечыя супольнасьці, этичныя нормы ў якіх грунтуюцца на ідэалах свабоды. Безумоўна, і ў іх нельга пазбегнуць ціску грамадзтва, неабходнасці падпарадкаванья яго законам. Але ў вольным грамадзтве законы ўсталёўваюцца ў выніку грамадзкага кампрамісу, у якім з дапамогай свабодных выбараў можа браць удзел кожны. Пры дыктатуры законы ўсталёўвае гвалтам адзін чалавек альбо група людзей. Падпарадкаванье волі грамадзтва, усталяванай праз супольны кампраміс, — неабходнасць. Падпарадкаванье волі аднаго, волі нахабнай, немаральнай, карыслівай, — абраца. Дыктатура мае на мэце найперш захаванье кантролю над грамадзтвам і асобай. Яна падаўляе іх і пазбаўляе энэргіі да разъвіцця. Дыктатура актуалізуе работу.

Усё мае сваё прызначэнне ў гэтай вялікай гульні, якую вядзе прырода, ўсё патрэбна. Патрэбныя, мабыць, і людзі з псыхалёгіяй работу. Але калі яны пачынаюць маральна дамінаваць, калі вольных робіцца так мала, што яны стамляюцца быць вольнымі, — грамадзтва дэградуе. Вольных часта ня любяць, як ня любяць незразумелае і недасяжнае. Іх годнасьці зайдзросціцца ня здатныя на яе. Але калі супольнасьць разумесе, што здышла ў тупік, яна звяртае свой позірк на вольных, шукаючы ў іх паратунку. Калі вольных робіцца шмат, калі разам з імі сымпаты і спадзіваньні большасці, што, можа, з зусім іншых прычынаў хоча пераменаў, — супольнасьць робіцца вальнейшай.

Несвабоднае грамадзтва нашага часу звычайна атамізавана. Яно ўспрымае навакольны съвет і рэальнае жыццё праз сурагаты штучных тэлевізійных вобразаў.

АНДРЭЙ ПЛІНКЕВІЧ

Студэнтка БДЭУ Татяна Дзядок пасъля таварыскага суду, зладжанага кірауніцтвам університету. Аднагрупнікі адмовіліся «асуджаць» яе за ўдзел у пратэстах на Каstryчніцкай плошчы.

Такое грамадзтва безбароннае перад тымі, хто валодае манаполій на адзінае для большасці «акно ў сьвет» — на стварэнні і распаўсюд гэтых вобразаў. Яно ня здольнае аб'яднацца дзеля свайго вызвалення без салідарнасці зь ім вольных, выяўленай праз публічныя самаахвярныя дзеянні. Чым болей несвабоднае грамадзтва, тым большая плата за магчымасць быць вольным. Тым болей сэнсу ім быць. Каб людзі маглі сабрацца вакол агню свабоды, нехта павінен узьняць паходню.

Вялікая ахвяра, якую можа прынесці вольны дзеля свабоды іншых людзей, — адрачэнне вольнага ў сабе празь неабходнасць дзеянніне, якое супяречыць яго маральному пачуццю. Такая неабходнасць можа ўзынікнуць, напрыклад, калі не застаецца іншага сродку, каб спыніць гвалт дыктатуры, акрамя як гвалтам. Негвалтоўны супраціў можа быць эфектыўны толькі тады, калі рэжым мае маральныя абмежаванні на ўжыванье гвалту.

Воля ня робіць шчасльвымі. Але ёсьць людзі, ня здатныя нармальна жыць і дыхаць безь яе, для якіх яна — неабходная ўмова, каб быць шчасльвымі ці нешчасльвымі, праста быць. Самаабмежаванні на маральную ацэнку, няздатнасць голасна называць немаральным учынкам улады ці большасці, ухіленыне ад учынку, якога патрабуе твая годнасць, — крок да раба ў сабе. Здрада свабодзе ад хлускі і прыніжэння ня толькі набліжае да раба. Яна пашырае несвабоду навокал. Воля дае шанец рэалізаваць сябе як асобу, быць у супадзьдзі з сабой. Яе магчымасць існуе заўсёды. Усё залежыць толькі ад тваёй волі і мужнасці быць вольным. Вольным быць ня праста. Ці можна быць вольным усё жыцьцё?

Толькі калі ты рэалізуеш свою свабодную волю, свой выбар — ты ёсьць. Прыйзначэнне мужчыны — быць. Прыйзначэнне жанчыны — захаваць таго, хто ёсьць, для наступных пакаленняў. Калі жанчына ня мае мужчыны, які

Ёсьць, яна абірае паміж захавацца і быць самай.

Пашукай у сабе. Хто ты, кім ты можаш быць, кім ты хочаш быць? Абавязак тых, хто адчувае ў сабе патрэбу волі, вольнага чалавека, — імкнуща быць вольным. Найперш — перад сабой, перад тым, хто ў глыбіні стагодзьдзяў заклаў гэтую патрэбу ў тваю памяць, перад твайм родам і краінай, перад тымі, хто зараз ці ў будучыні адчуе прагу быць вольным.

Што мы можам проціпаставіць съмерці, магутнымі сіламі, якія віруюць над намі, маленькамі мурашамі, што атрымалі магчымасць існаваць толькі дзякуючы зъбегу выпадковасцяў? Толькі годнасць і жданьне зрабіць гэты сьвет хоць крыху лепшым і дабрэйшым для тых, хто, як і ты, хоча быць вольны. Хіба гэта твой выбар, твой падарунак съвету і наступным пакаленням, твая дабрыня і салідарнасць зь імі, хіба такі твой працяг у будучыні ня можа быць сэнсам?

г.Баранавічы, ПУАТ № 2

Адкрыцьцё Магілёва

Ці беларускі гэты горад?
Піша Аляксандар Агееў.

Сакавік-2006, Віцебск, камандзіроўка. Сяджу ў тэатры і расчулена, з асалодай гляджу паставулены па-беларуску «Вішнёвы сад». Съмлюся і спачуваю героям чэхаўскай камэдыі, якая падаеца мne драмай, але думаю чамусыці аб сваім горадзе.

Некалькі гадоў таму я зразумеў, што ўсё больш ганаруся горадам, у якім жыву. Тым самым горадам, які я так доўга ня мог прызнаць «сваім».

Горадам, які ў пару майго пераезду ў далёкім сінежні 1976-га быў шэрым і брудным, нейкім недагледжаным. Яго заводы спраўна чадзілі.

Мікраараёны таго гораду расьлі шпарка, але толькі пад простымі кутамі, і ўсе яны былі як рэшата — у нейкіх дзірках-прагалах. На месцах, дзе паводле пляніаў архітэктараў павінны былі будавацца адметныя прыгожыя дамы (на што пры плянавай эканоміцы заўжды не ставала грошай і часу), красаваліся пусткі і камуністычныя лёзунгі кшталту «Партыя — наш рулявы»...

Не! Той горад не натхняў і не выклікаў рамантыхнічных пачуццяў. У ім было 8 ці 9 помнікаў Леніну і адзін музэй дзекабрыстаў. У тым горадзе мне не хапала замкнёнасьці прасторы дваравых тэрыторый і завершанасьці лініі праспектаў. Вока спатыкалася на недарэчных плямах на яго архітэктурным ляндаффе. Дый не да разгляду гарадзкіх краявідаў тады было. Дабіраща з ускраіны, дзе я жыў, да цэнтра можна было і паўтары, і дзівіе гадзіны. Спачатку ты марыў улезы ў перапоўнены аўтобус, а

потым зь яшчэ большым жаданьнем імкнуўся не праехаць, выціснуцца з транспартнага сродку на патрэбным табе прыпынку. І толькі вясной, калі сакавітая зеляніна дрэваў прыкрывала драпіны на целе гораду, сэрца часам неяк шчыміла; мne хацелася прызнацца ў любові да гораду, разумеючы ўсю хлусьлівасць такога прызнаньня.

Прайшла перабудова, прыйшла незалежнасьць.

Нягледзячы на цяжкасці пераходнага перыяду, нешта павольна, але няўхільна началося зъмяненне. Спачатку я адкрыў для сябе малавядому, а месцамі і зусім не знаёму гісторыю гораду, і паціху месца пражыванья становілася родным домам.

Гасцям гораду я з усё большай дасьведчанасьцю распавядаў аб выбітных падзеях гарадзкой гісторыі і дзеянасьці славутых землякоў. Цяпер я мог ня толькі з сумам паказваць месцы, дзе раней стаялі разбураныя камуністамі сівятыні, але і з гонарам прывесыці ў адрестаўраваныя вернікамі праваслаўныя сабор і каталіцкі касьцёл, правесыці па найлепшай у Беларусі пешаходнай вуліцы, прапанаваць наведаць сапраўды з густам створаныя экспазыцыі краязнаўчага, этнаграфічнага і мастацкіх музэяў. Мог ня толькі распавесыці аб Магдэбурскім праве, але і паказаць толькі што створаную экспазыцыю музэю гісторыі гораду з такой самай назвай. Мяркую, у маіх экспурсах таго часу хапала mestachkovай ганарлівасці, а сам горад ўсё часцей становіўся цэнтрам сусьвету.

За апошнія гады мne пацгасаціла аб'ехаць ўсю Беларусь, наведаць Кіеў і Львоў, Вільню і Коўну,

Варшаву і Ўроцлаў, Прагу і Брно. Ружовы туман расьсяеўся. Раптам сталі бачныя праблемы, аб якіх я раней і не задумваўся, і ўсё часцей стала ўзынікаць пытаньне «Чаму?». Чаму ў віцебскім тэатры спектаклі ідуць па-беларуску, а ў нас — не? Мы што, зь іншага цеста зроблены?

Чаму ў Віцебску ёсьць помнік ня толькі Пушкіну, але і землякам: У.Караткевічу і П.Машэрэву, гісторыкам А.Сапунову і І.Салірцінскаму, філёзаfu М.Бахціну, паэтцы Е.Лось, заснавальніку пэдынстытуту К.Ціхаміраву і інш., а ў май горадзе — толькі А.Пушкіну, Т.Шаўчэнку ды двум мастакам? Нічога ня маю супраць вялікіх паэтаў братніх народаў, але дзе ж помнікі сваім? Дзе запал старшыні выканкаму, які калісці прапаноўваў хай сабе і спрэчную, але жывую і цікавую ідэю ўсталяваньня перад выканкамам статуі М.Гусоўскага? Чаму ў Менску назвы прыпынкаў, аншлагі на будынках напісаны па-беларуску, а ў май горадзе не? Што, тут законы іншыя?

Чаму візуальна «сталіца» самай беларускай да рэвалюцыі губэрні сёняня выглядае, як самы зруїфікаваны з абласных цэнтраў горад? Хіба упраўленыне архітэктуры ня можа пропанаваць рабіць вонкавую рэкламу хация б на дзівіх мовах: зльва — па-беларуску, а справа — па-расейску? Ці гэта супяречыць Канстытуцыі?

Чаму не выконваеца праграма тапанімічнай рэгенерацыі цэнтру майго гораду, якую распрацавала тапанімічная камісія пры гарвыканкаме? Хация прыкладаў вяртаныя гістарычных урбанонімаў па краіне хапае.

Чаму ў Менску адбувалі ратушу,

Аляксандар Агееў — намеснік старшыні Магілёўскай абласной арганізацыі ТБМ імя Ф.Скарыны, дэпутат Магілёўскага гарсавету.

У цэнтры Magілёва цяпер пазначаюць ня толькі сучасныя, а й гістарычныя назвы вуліцаў.

ў май горадзе зноў адклалі гэтую справу?

Чаму праваслаўныя Віцебску не баяцца аднаўляць у стылі позняга барока Святаўваскрасенскую царкву, а ў маёй вобласці зацыхліся на псеўдарасейскіх традыцыйах?

І апошнія «чаму»! Чаму аб гэтым прадстаўнікі таварыства беларускай мовы на чале з Міхасём Булавацкім казалі ў аддзеле інфармацыі гарадзкога выканкаму і атрымалі вусную падтрымку, але за два гады нічога не зъмянілася?

Пералік падобных «чаму» можна было б працягваць. І ня ўсе пытаныні такія бяскрыўдныя і неістотныя, як можа каму падацца. На ўсіх узоруных ідзе апошнім часам гаворка пра неабходнасць патрыятычнага выхавання молодзі. Але яно, выхаваныне, немагчымае без выяўленення сваёй адметнасці, без асэнсаванья сваёй унікальнасці. А як жа яе асэнсуе моладзь, калі яна гэтага штодня ня

бачыць і ня чуе, калі вонкава мой горад нагадвае звычайны расейскі абласны цэнтар?

Так, мой горад за гады незалежнасці папрыгажэў, стаў больш чыстым і ўтульным.

Маршруткі цяпер дазваляюць без проблемаў за 20 хвілінаў добраца да цэнтра. Досьць тавараў у разнастайных крамах, зявіліся прыгожыя месцы адпачынку. Толькі каго гэтым зьдзівіш у Эўропе?

Гасцей магла б зацікавіць адметнасць, беларускасць гораду, ды толькі ці беларускі мой горад? У Літве, Польшчы, Чэхіі, Украіне гэтыя пытаньні не ўзынікаюць. Нацыянальны калярыт адразу кідаецца ў очы. А ў нас?

Безумоўна, каб зразумець нашую беларускасць, дастаткова на гадзінку заехаць у любы расейскі горад. Тады кінецца ў очы, што архітэктура, стыль жыцця і адзеніння ў нас іншыя, і нават расейская мова не такая, як у Рәсей.

Гэта добра, што мы засталіся сабой. Но менавіта нашая ўнікальнасць, а не трафарэтнасць дае нам шанцы выжыць у эпоху глябалізацыі. Калі мы станем такія, як хтосьці, то будзем у лепшым разе кепскай копіяй, якая нікому не цікавая...

І ўсё ж у душы цепліца асьцярожны аптымізм. Думкі нараджаюць дзеянінне. У другой палове 80-х гадоў мінulага стагодзьдзя грамадзтва задумалася аб белых і чорных плямах сваёй гісторыі. І сёння мы маем вялізны архіў новых гістарычных тэкстаў, выдадзеныя кнігі і альбомы, адкрытыя музеі і помнікі. Пачалося адраджэнне страчанай архітэктурнай спадчыны... Сёння і грамадзкасць, і ўлады, хай сабе і па-рознаму, абмяркоўваюць праblemsы нацыянальнага адраджэння і патрыятычнага выхавання. Па нейкім часе будзе вынік. Вось толькі ня хочацца, каб мой горад, мой Magілёў, плёўся ў хвасцце каравану.

ВІКТАР МАРКАВЕЦ

16 красавіка 2006 году ў Заслаўі праведзены V пленэр маляванага дывана, прысьвечаны славутай народнай майстарцы Алене Кіш, 100-гадовы юбілей якой адзначаецца сёлета. Для ўдзельнікаў пленэру абвешчана 3 тэмы і 3 намінацыі: акрамя тэмы жыцця і творчасці Алены Кіш, тэмы Вялікадня і старажытнага Заслаўя.

Пленэр, што стаў традыцыйным, аб'ядноўвае мастакоў вельмі розных паводле ўзросту, адукацыі, творчага досьведу. Для гэтага ёсць важкія падставы, якія ўтрымліваюцца ў самай традыцыйнай народнай мастацтве, у прыватнасці — у маляваных дыванах Алены Кіш і іншых мастроў гэтага віду мастацтва.

У Заслаўскім музэі-запаведніку сабрана найбольшая ў Беларусі калекцыя рагытэтных маляваных дываноў. У ёй мастэрства Алены Кіш рэпрэзэнтаванае яе найлепшымі творамі, таму зусім натуральна, што Заслаўе пераўтварылася ў той асяродак, дзе гэты самабытны традыцыйны для Беларусі від народнай творчасці трапіў пад пільную ўвагу сучасных мастакоў і даследчыкаў мастацтва. Тут паводле мастацтва маляванага дывана право-дзяцца навуковыя канфэрэнцыі, на якіх вядомыя мастацтвазнаўцы і дзеячы мастацтва выказываюць свае думкі і тэорыі, ладзяцца і пленэры, выставы маляванага дывана, дзе мастакі самых розных паглядаў і творчых стыляў спрабуюць адшукаць повязь у сваёй творчасці з тымі глыбіннымі пластамі съветабачанья, што ўвасобленыя ў лепшых творах нашых славутых мастроў інсітнага мастацтва.

Вольная імправізацыя, даступнасць і лёгкасць

Маляванкі на Вялікдзень

тэхнічнага выкананыя, дэкаратыўнасць і выразнасць формаў, ляканічнае і яснае выказваныне ідэі прывабліваюць паспрабаваць сябе ў гэтым відзе творчасці абсолютна розных людзей. Часам гледачы, што трапілі на пленэр выпадкова, з ахвотай бяруцца за пэндзлі і далучаютца да працэсу малявання, дэмантструючы цікавыя вынікі. Заўжды свята пленэр утварае туу незвычайнную атмасферу, дзе пануе адзіны творчы парыў, што здолыны аб'яднаць самых розных людзей, съціраючы рознасць узростаў, прафесійнай падрыхтоўкі, творчых манераў. Гэта як на съяще Купальля, дзе вогні-

шча адраджае нешта глыбіннае, патаємае ў сковах душ розных людзей — і сталых, і маладых.

Агранізатарамі пленэру, як заўжды, сталі мастакі, што жывуць і працуюць у Заслаўі і ўваходзяць у Творческую грамадзку аўтарскую «Мастак». Да іх дадзялчыліся студэнты Беларускай дзяржаўнай акаадэміі мастацтваў, вучні мастацкага каледжу ім. Івана Ахрэмчыка. Побач малявалі вядомыя беларускія мастакі — выкладчыцы Акадэміі мастацтваў Вольга Сазыкіна, мастак Алеся Марачкін, скульптары Алеся Шатэрнік і Генік Лойка і іншыя.

Пленэр праходзіў падчас

свята праваслаўнай Вербнай недзелі на вуліцы Замкавай, што вядзе да заслаўскага храму і старадаўніх Валоў. Тысячи жыхароў Заслаўя ў гэты съяточны сонечны дзень назіралі за працай мастакоў, задавалі пытаныні, актыўна ўдзельнічалі ў аблеркаванні твораў. Добрае надвор'е, шматлюдная съяточная атмасфера спрыялі творчаму настрою і зъяўлению многіх выдатных, арыгінальных твораў. Маляваныя дываны з гэтага пленэру будуць паказаны на розных мастацкіх выставах і, безумоўна, стануть здабыткамі самабытнага і ў многім сучаснага віду мастацтва Беларусі.

Гуляш: антыдэпрэсант у талерцы

Піша Георгі Навіцяян.

«Пазбаў нас, Божа, ад мяча нармана і стралы вугорца!» — такую малітву, пачынаючы з IX ст., даводзілася прамаўляць жыхарам Эўропы. Апошнія слова тычыліся коньнікаў са зблытанымі чарнявымі валасамі, якія на адным подыху прасакалі палову кантынэнту ад Урала праз чарнаморскія стэны. Дайшоўшы да вялікай раўніны паміж Карпатамі і Адрыятычным морам, кінулі на яе вясёлы позірк, выпусцілі туды статкі быдла і засталіся там жыць, не забываючыся час ад часу зазіраць да сваіх суседзяў.

Лад жыцця вугорцаў абу-моўліваў іхняя кулінарныя звычкі. Вугорская пастухі (гуляш) варылі кавалкі ялавічыны з цыбулай у вялікіх катлах на трынозе пад адкрытым небам. З катлоў жа яны і елі вялікім драўлянымі лыжкамі той суп (гуляшлевеш), які стаў пачаткам усіх пазнейшых гуляшоў. Акрамя таго, вугорцы даўмеліся вараную ялавічыну сушыць, малоць і вазіць за сабой у мяшечках у якасці першага ў съвеце імгненнага супу.

Доўгі час гуляш меў рэпутацыю ежы простай, якой арыстакратыя грэбавала. Але ў XVIII ст., падчас ба-рацьбы з аўстрыйкамі за не-залежнасць, ужо й вугорскія магнаты згадалі, што належаць да таго самага народу, што і босыя пастухі. А ў XIX ст. апэтытны суп трапіў на стол да імпэратара Франца-Ёсіфа.

Калі гуляш упершыню дабраўся да беларускіх зем-

ляў, сказаць цяжка. Першым яго мог пакаштаваць вялікі князь літоўскі Ягайла, які сеў на польскім троне пасля вугорца Лаяша Вялікага. Але больш верагодным здаецца прысыце гуляша разам з трансыльванскім ваяводам Іштванам Батары (па-наску Сыціпанам Батурам). Сеўшы на вялікакняскім стале, Батура разам зь іншымі вугорскімі зухамі адправіўся вызываць ад маскавітаў Палацак, а заадно паспрабаваў прыхапіць Пскоў, які на сваё няшчасці аказаўся недалёка ад вялікакняскай мяжы. Вось у гэтых паходах і мусіл ўсплыць якасці гуляша як паходнай ежы.

Паступова гуляш адаптаваўся да беларускага клімату, страўніка і духу. З гарачага вострага супу, які кідаецца ў кроў, уздымае настрой, кліча мозг да думак, а цела да дзеяньня, ён ператварыўся ў цягучую рагупадобную страву, якая марудна вандруе са страўніка ў кішкі, запаўняе нутро і дорыць некалькі гадзін салодкай мяявасці. Прынамсі ў выглядзе тушанага мяса з рознымі кампанентамі яго

падаюць рэцэпты зь нясьвіскай рэзыдэнцыі Радзівілаў. Нават калі час некаранаваных валадароў Беларусі мінуў, а месца іх у Нясьвіскім замку занялі «атдыхаючыя» з райкамаў і абкамаў, рэцэптура змянілася мала. Франкенштайны грамадзкага харчавання, якія ставілі таемнічыя эксперыменты над ежай у лёхах НДІ, добра ўхапілі сутнасць беларускай вэрсіі гуляша. Страва зь мяса, гародніны і съмятаны добра забясьпечвала сілкаваныне будаўнікоў съветлай будучыні. Яна тапіла патэнцыйныя бунтоўныя намеры ў прыемнай млявасці, не патрабавала высокай якасці ад шматлікіх складнікаў і таму трапіла ў тыповае мэню сталавак і рэстарацыяў новай Беларусі, дзе застаецца і дагэтуль.

Тому незадаволеным, якія хочуць узняць грамадзкую актыўнасць беларусаў і распаліць полымя прыватнага жыцця хаця б да вугорскага ўзроўню, варта мо спачатку згадаць пра сапраўдны востры вугорскі гуляш.

Гуляш-суп па-вугорску (востры)

1 кг ялавічыны, 2—3 цыбуліны, 2 здрабнёныя зубкі часныку, 1 ст. лыжка кмену, 2 ст. лыжкі чырвонай вуг. папрыкі, 2,5 л моцнага булёну, 4 бульбіны, 2 стручкі салодкага перцу, 2 абавраныя і парэзаныя памідоры, звязанае ў пучок лісьце салеры, клёцкі, дробна парэзаная зялёнай цыбуля, тлушч.

Парэаць мяса на дробныя кавалкі. Абсмажыць цыбулю ў гарачым тлушчы, дадаць часнык і кмен, зьняць з агню і астудзіць. Пасыпаць чырвонай папрыкай, дадаць мяса і соль, падсмажыць на сярэднім агні, дабаўляючы булён, затым накрыць і патушыць. Калі мяса набудзе мяккасць, пакласці бульбу, салодкі перац, памідоры і астатнія інгрэдыенты. Давесыці агульны аўём супу да 3 л, дадаць салеру, давесыці да кіпенія, зьменшыць агонь, варыць да гатоўнасці гародніны.

Замясіць муку зь яйкам. Атрыманае цвердатае цеста накрыць, праз гадзіну замясіць паўторна. Скрүціць клёцкі ў форме алоўка, парэаць на дробныя скрылкі, абсыпаць мукой. Дадаць у суп за 10 хв. да падачы на стол. Суп ізноў давесыці да кіпенія, зьменшыць агонь і частковая накрыць. Выняць салеру і падаць суп на стол. Беспасярэдне ў талеркі пакрышыць зялёнай цыбулю.

Гуляш па-радзівілаўску (крыху млявы)

800 г ялавічыны, 20 г муکі, тлушч, 1 шклянка расолу, 1 шклянка вішневага соку, 50 г лясных арэхаў, перац, імберац, гваздзік і цынамон на смак.

Мяса вымыць, парэаць, нацерці спэцыямі. Абсыпаць мукой, абсмажыць на моцнай разагрэтым тлушчы, заліць расолам і вішневым сокам, тушыць на малым агні пад накрыўкай. Напрыканцы тушэнья дадаць гарэхі і спэцыі. Падаваць з клёцкамі і зялёнай салатай.

ІНА НАСОВІЧ

1 Чакалядная атмасфера ў дома. Чакалядная з малаком. Атмасфера вялікай колькасці людзей. У кожнага свае мары, праблемы, справы. Яна стамілася. Выйсьце? Хіба толькі ў думках: апныуцца б на даху свайго шматпавярховіку. Выкурыць цыгарту. Альбо дззве. Праветрыць стомленую галаву. Глынць съвежага, марознага паветра. Каб сняжынкі ператварыліся ў стразы. А яна зробіць зь іх аздобы.

Пачуцьё расчараванацы. Кудысыці, чамусыці і неяк зусім не зважаючы на яе, штургануў выходны, нібы па сваіх спрахах. Ціпер ужо дарэмны, а раней жа яна мерылася зрабіць нешта важнае. Альбо прыемнае. Напрыклад, адпачыць. Ці па-чытаць салодкіх кніжак, паглядзець новых цікавых фільмаў, надумаць геніяльных думак... Але што ні рабі ў такі выходны, кожная гадзіна проста зынікае. І пакідае табе разуменыне таго, што час — зъява важнейшая за чалавека: яму напляваць, хто і чаго хоча. Таму чалавечкі сышодзяць — куды, мо на Страшны Суд? — а ён, вялікі Час, застаецца. Чакаць наступнага пакалення.

2

Паколькі ў сваіх снох галоўнай дзейнай асобай зъяўляецца звычайна ты, то на ўзроўні падсвядомасці ўсе падзеі прадказальнія. Хаця і крыху дзіўнаватыя, мякка кажучы. Але ты нават можаш імі кіраваць. Ці ж гэта не прыемнае адчувацьне — быць уладальніцай створанага табою съвету, які існуе, пакуль ты съпіш?

3

Урэшце яна там — на ўтульным даху няйтульнага шматпавярховіку. На шыі — мэдальён, які яе абараняе. І нагадвае румяны бублік: з аднаго боку — смачны, духмяны, а з іншага — проста дзірка.

Яна стаіць на самym краі. Нібы збіраецца ў палёт. З птушкамі. Ці птушкай. У галаве — фатаграфічная стужка, бо яна жадае запомніць усё, што зараз адбудзеца. Каб раніцою распавесіці брату, сябрам, усім, што гэта такое — лётаць. Няхай сабе і ў съне.

На плячы хістаецца дзвіноснай прыгажосці шаўковая сумка. Сымбалъ жаноцкай моці. У сумцы ёсьць усё, неабходнае для палёту-падарожжа. Кавала-чак пудоўнага мятнага мыла. Скрынка з рознакаляровымі пасцеркамі. Пачак кавы з цынамонам. Гэта — коды любімых пахаў, колераў і іншых сэнсарных пачуццяў. Яшчэ ў сумцы ляжыць кніга. Сымбалъ ведаў і чалавечага разуму. Але

Чакалядная атмасфера

апавяданье

якая — невядома. Адсюль не відаць.

4

Хто сказаў, што ў снох падсвядома ведаеш усе падзеі? І ці так гэта ўжо добра — ведаць усё? Тады ж няма шляху назад. А іншым часам адступленыне выратоўвае жыцьцё. Чужое жыцьцё ў гэтым выпадку. Бо ў дзяўчыны, што стаіць на самym краі даху, абсалютна ўсё ў падрадку. У пакой і ў думках.

5

Нечакана віхор пытаньняў і адказаў у яе галаве зъмішаўся зь віхром, шоргатам, сывістам і шпітам ветру.

Палёт.

І гэта ўжо болей ня сон.

6

Вы бачыце там, ля аднаго са шматлікіх вокнаў ужо іншага шматпавярховіку прыгожую белую котку з блакітнымі вачымі? Добра, што бачыце, бо гэна — вельмі незвычайная котка. Калісці — ня так даўно — яна была кімсіці іншым. Дзяўчынай, напрыклад.

7

Адчыненае акно з празрыстай шыбай. Менавіта празрыстасць шыбы і прыцягнула ўвагу белай коткі з блакітнымі вачымі. Асьцярожна — каб нікога не спужаць і самой не спужацца — яна зазірнула ў неялікі ўтульны пакойчык, які аказаўся кухнія. Ёй падалося, што калісці — хутчэй за ўсё ў іншым жыцьці — яна ўжо тут была. Кажуць, што ў белых котак з блакітнымі вачымі дрэнная генэтычнае памяць. Учора яе гэта ня вельмі турбавала, а вось зараз яна сапраўды пашкадавала, што анічога ня помніць з таго жыцьця, калі яна была маладзенькай дзяўчынай. Адное, у чым яна ўпэўненая — у гэтай кухні яна ўжо калісці была. Напэўна, піла мятную гарбату з цытрынавымі цукеркамі.

Ну, тады чаму б не зазірнуць сюды на сънданье і сέньня? Лёгкім скакчком яна апусыцілася на ружовую канапу.

І тут у кухню ўвайшоў малады мужчына. Падаўся знаёмым таксама. І дзе яна яго бачыла?

8

Прачнуша ён неяк зусім нечакана. Нібы хтосьці абудзіў. Хаця зрабіць гэлага ніхто ня мог. Вось ужо чацвёрты год ён жыве адзін. Зразумела, час ад часу зь ім жывуць нейкія асобы жаночага полу. Але учора ён засыпаў адзін. Гэта ён ведае дакладна. І тым ня менш, што сціпі вымусіла яго прачнуша.

9

Тры гады таму ад яго сышла кахраная. Дарэчы, яны абое вырапылі, што так будзе лепей. І больш яны ня бачыліся. У вялікім горадзе цяжка выпадкова сустрэцца — ды і навошта? — тым ддум, якія разъвітаіся назаўсёды.

Сапраўднае кахраныне звычайна цяжка зыніштожыць, бо пачуцьце еднасці — аднаго жыцьця на дваіх — застаецца нават тады, калі ўжо прайшло колькі часу з апошнім сустрэчы. Нібы па старой звычыі, працягваеш чытаць яе думкі, вяртасяся мятнымі вечарамі ў найлепшыя з успамінаў і амаль несъвідома робіш тое, што прыйшлося б так даспадобы тваёй згубленай палавіне, калі б яна толькі даведалася.

На працягу трох год пасцяля самотна-балочага разъвітання ён ўсё каҳаў яе. Але не казаў нікому, кансыпіраваўся, як шпіён. Перад сабою, бацькамі, сябрамі. І асабамі жаночага полу, якім ён падаваўся спакойным і мужкім: высокі, шырокія плечы — нішто яго не хісьне, ані вецир зь беларускіх палёў, ані жыцьцёвия нягоды.

«Ну і няхай сабе ён крыху непрыступны. Ён жа хіміка-біёляг, а яны ўсе такія», — разважалі кабеткі і маладыя дзяўчата. Некаторыя нават бралі на свае — і хто сказаў, што кволыя? — плечы абавязак залезіці глыбей у яго загадковую — бо хіміка-біёляга — душу. Але куды там. Яны толькі яшчэ больш аддаляліся ад яго. А потым з пустымі рукамі і нават пакрыўданыя выходзілі зь яго жыцьця праз маленькія крышталныя дзъверы, якія ён ім — як сапраўдны галянтны кавалер — адчыняў.

Ніводная зь іх так і не дачакалацца цеплыні ў яго чакалядных вачах — гэная чакалядза заўсёды заставалася халоднай; не

Іна Насовіч.

адчула, якім пяпчотнымі могуць быць яго далоні з прыгожымі пальцамі; ня ўбачыла, як ён задаволена ўсміхаецца крайком роту тым сонечным промням, якія рызынулі казытаць яго твар летний раніцай...

З думкамі пра яе — уцякачку, бежанку, здрадніцу, і ўсё адно, самую лепшую — ён прачынаўся, выпіваў кубак кавы альбо чаю, прымаў душ, апранаўся, ішоў на працу, а ўвечары сустракаўся зь сябрамі ў якой-небудзь рэстарацыі ці ішоў на спатканыне да чарговай новай дзяўчыны.

Час ад часу быў у камандзіроўках. Пару разоў удзельнічаў у міжнародных канфэрэнцыях з мэтай абмену прафесіянальнымі ведамі і ідэямі. Пабачыў розныя землі, вялікія і малыя, эўрапейскія і ня толькі. Зь цікаўнымі людзьмі знаёміўся і сябраваў. Нават інтэрнацыональнае каханыне ў яго было. І грошай ён зарабіў. Адным словам, пасталеў хлопец — эмакцыйна і прафесійна.

Але пакуль жыцьцё вось так ішло, яна ўсё роўна займала яго думкі, незалежна ад таго, дзе і з кім ён засынаў.

10

Але сёньня раніцою ён адчуў, што яна нарэшце сышла зь яго жыцьця. Менавіта гэтая думка яго і абудзіла. Цяпер ён свабодны. Ужо назаўсёды.

ЯНА СЫШЛА ЗЬ ЯГО ЖЫЦЬЦЯ.
Адчуванье велізарнай страты. І вялікай палёгкі. Прыгатаваць сабе кавы. Асэнсаваць.

11

Як толькі ўвайшоў у кухню, убачыў, што на яго ўлюблёнай ружовай канапе сядзіць нечаканым сюрпризам — шаноўнае спадарства, не пакідаіце вашыя вокны адчыненымі на ноц — белая котка з блакітнымі вачымі. Прыгожая. Але глядзіць неяк насыпражана і нават крыху зьдзекліва. Нібы вывучае яго.

Ну і што зь ёю зараз рабіць? Адправіць назад у акно? За дзверы выкінуць таксама неяк жорстка. Да таго ж, паспрабуй да яе дакраніся! Як учэліца сваімі кіпцірамі ў руку, падзярэ скуро да крыві, а яму потым апраўдваіся ў лябараторыі і трymаіся падалей ад стэрэйльных матэрыялаў і такіх родных пробавак-шклянак. А як жа ён бязь іх? Не, не чапаць яе пакуль што. Магчымасць займацца ўлюблёнай справай яму бліжэйшая і даражэйшая. Зрабіць сабе нарэшце кавы.

Цікавая рэч. Пакуль ён насыпаў каву ў каўнік і ставіў яго на пліту, яму чамусыць здавалася, што котка ўтаропілася сваімі блакітнымі вачымі яму ў сыпні. Ён нават пару разоў азірнуўся, каб углёніцца, што маленькі зъвер з блакітнымі вачымі

не распачне наступ, пакуль ён займаецца іншай справай. Вам съмешна? Яму — не. Бо ў ягонай кватэры незнамая котка. Ахтунг.

Прыемна запахла кава. Зачыніў акно — каб болей ніхто ня ўлез — і сеў за стол. На зэлдік, таму што канапа была акупавана коткай. А яна, зразумеўши, што гнаць у шыю яе адтуль ніхто не зьбіраецца, утульна разыяглася на ўсю даўжыню свайго каўнага цела.

І толькі зараз, уволю надзвігушыся нахабнасці і прыгажосці коткі, ён зірнуў на гадзіннік. 8.30. Яго ж чакаюць у лябараторыі а дзяявятай! Хутка ў душ, апраўніца, злавіць таксі.

Кінуў разыўтальны позірк на котку, сышоў. Вырашыў яе не турбаваць: яна ўжо і засніць пасыпела. Лёгка прыстасоўваецца да чужых кватэр, нахабная жывёліна.

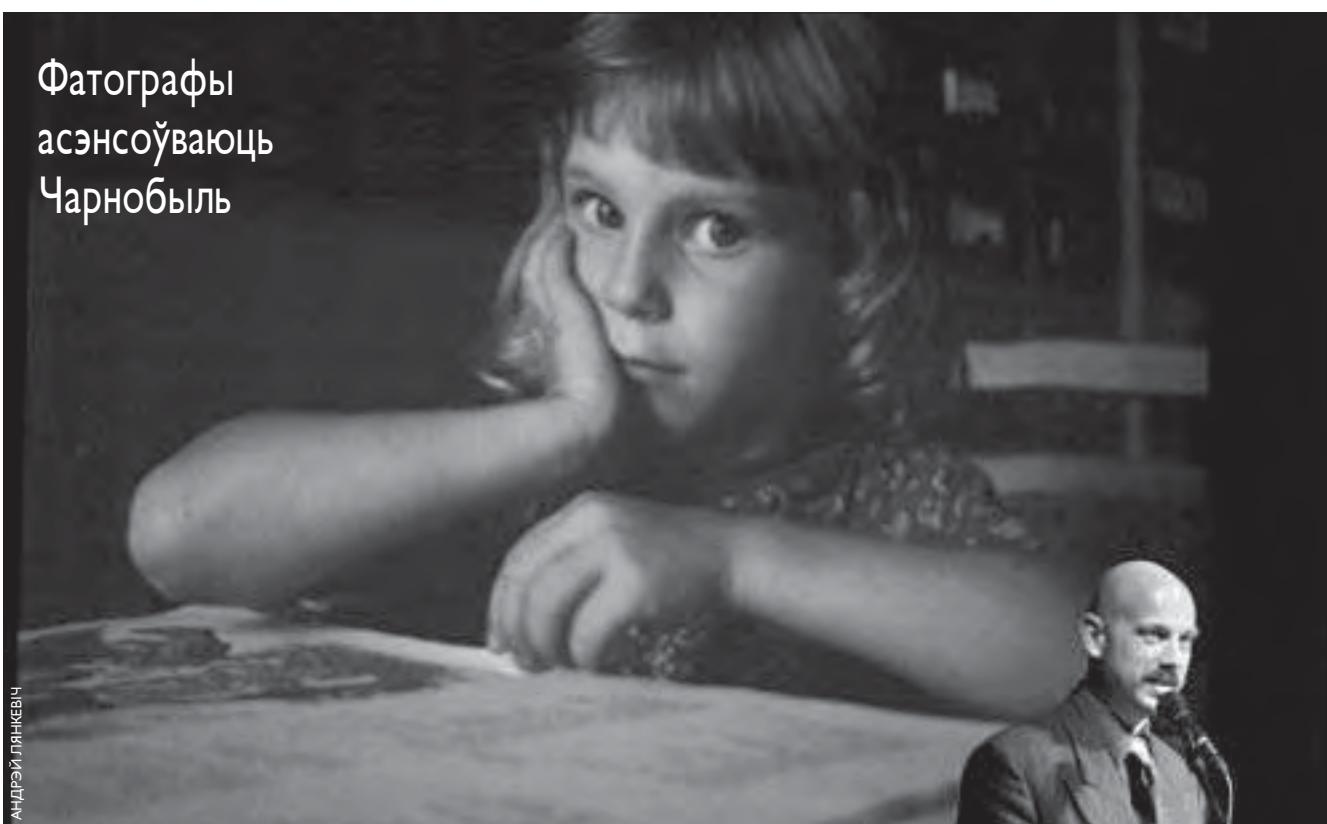
12

Калі ён вярнуўся ўвечары дадому, яе ўжо не было. І як яна зынікла? Дзьверы і акно зачыненыя. Мо іншаплянэтныя істоты завіталі? Усміхнуўся. Якая розніца? Запаліў. Зірнуў у акно. Да стомленай за дзень зямлі каўлася ружове кола сонца.

А ў яго распачалося новае жыцьцё.

Фатографы асэнсоўваюць Чарнобыль

АНДРЭЙ ПЛЯНКЕВІЧ

18 красавіка ў Малой залі Палацу Рэспублікі прыйшла прэзентацыя фотаальбому «Чарнобыль». Ён падрыхтаваны Дзянісам Раманюком у саўтартстве з Анатолем Клепчуком і Гаграм Бышнёвым. Гэта 259 фатаздымкаў — людзі, прырода, гісторыя, жыцьцё насельнікаў забруджаных тэрыторый.

Альбом нібы энцыклапедыя катастрофы і яе наступстваў. З яго дапамогай ня толькі беларусы, але і жыхары ўсяго сьвету зноў адкрытоць для сябе той дзіўны бядотны край — чарнобыльскую зону. Прэзентацыя фотаальбому Чарнобыль неўзабаве мае адбыцца ў будынку ААН у Нью-Ёрку.

Басовішча-2006: што? дзе? калі?

Сёлетні фэстываль музыкі маладой Беларусі «Басовішча» будзе ўжо 17-м па ліку і пройдзе **21—22 ліпеня**. Пэрыяд актыўнай падрыхтоўкі да свята рок-музыкі пад адкрытым небам распачаты! Вось асноўныя даты ў падрыхтоўцы фэстывалю:

11 траўня

Падвядзеныне вынікаў **конкурсу на лепшыя лягатып** для «Басовішча-2006».

Лягатып на конкурс мусіць быць адаптаваны да трох відаў традыцыйнай працдукцыі на «Басовішчы»: *плакат, значак, майка*.

Дапускаецца пэўнае адрозненіне выяву на гэтих трох носібігах, але яны мусіць быць у адным стылі. Вітаеца дасыланьне працаў у вэктарным фармате (cdr, ai, eps).

Кожны можа даслаць свой варыянт на конкурс Беларускага аўяднання студэнтаў у Польшчы (БАС). Электронны ад-

рас: biuro@basowiszca.org.

Пераможцу чакае **прыз у 650 злотых (каля 200 даляраў)**.

28 траўня

Да гэтай даты **прымаяюща дэма-запісы ад зацікаўленых гуртоў**. Найлепшыя траляць на адборачны канцэрт.

11 чэрвеня

Да гэтай даты будзе вызначана, хто едзе на «Басовішча-2006» у якасці конкурсантаў, а таксама гасцей фэстывалю і запрошаных зорак. Большасць канкурсантаў абраў журы падчас адборачнага канцэрту. Яшчэ адзін гурт абраўць інтэрнэт-галасаваннем на сایце «Тузін Гітоў».

1 ліпеня

Вызначэнне гуртоў-удзельнікаў «Вольнай сцэны». Гэта шыцоўка на «Басовішчы» для тых, хто не бярэ ўдзелу ў

конкурснай праграме. Каб трапіць туды, гурты мусіць даслаць свой дэма-запіс арганізаторам да 1 ліпеня.

Заяўка

ад гурту на ўдзел у конкурснай праграме «Басовішча» мусіць уключачы **запіс адной (ці болей) песень па-беларуску на CD-носібіце**. Яшчэ **абавязковай** ўмовай зьяўляецца наяўнасць 20-хвіліннай музычнай праграмы па-беларуску. Таксама музыкі-удзельнікі на момант правядзення адвоначнага канцэрту мусіць мець у пашпартох **штампікі з дазволам на выезд за мяжу**.

Адрэсу для дасылкі дэма-запісаў можна даведацца, патэлефанаваўшы па нумарах: 6855239 ці 2646974.

Уся падрабязная інфармацыя пра «Басовішча-2006» рэгулярна зьяўляецца на сایце www.studenty.by.

рэакцыі

Мабыць, вы неаднаразова былі съведкамі рамонтных работ, прымеркаваных да «дня гораду», «дажынак», альбо іншых падзеяў. Пачынаюцца яны за пару месяцаў да вызначанай даты і праходзяць няспешна. Сапраўдная пасыпешлівасць пачынаецца, калі раптоўна высыяляеца, што часіна Х пасылязяўтра, а ня ўсё яшчэ даведзена да ладу. Рамонтнікі адразу ўспамінаюць, што можна працаўваць да позніх ночы. Пачынаецца аўрал.

Аўральныя моманты прысутнічаюць бадай што паўсюль. Аўрал — рэч інтэрнацыянальная, але чаму для беларусаў ён стаўся неад'емнай часткай жыцця, ледзьве не мэнтальнym феноменам? Упершыню беларусы сутыкнуліся з аўралам у другой

павіннасцямі чиста аўральнага кшталту. І калі прыходзіў чарговы акупант, прыгонны селянін адно мог парадунаць, што больш дзярэ — пан ці прыходзень. І, нават калі апошні драў больш, хапацца за зброю многія ня бачылі падстаў. Было цяжка, але звыкла. Цярпі, Зося, так прыйшлося.

Нават пасыля скасаванья прыгону многія сяляне не маглі сябе знайсці ў новай систэме паводзінскіх каардынат. Ранейшае жыццё «ў падданстве» (пастаянным прымусе і аўрале) былому прыгоннаму здавалася больш аптымальным, чым свабоднае выкананыне амаль таго самага комплексу спраў. Капіталізм раздражняў — варушыца трэба было самохаць, а не пад уздзеяннем вонкавых

РУСЛАН РАВЯКА

О, гукі роднае мабілы...

Хоць сусветныя навуковыя прагрэс паціху кранае і нашу краіну, але сам просты люд так і застаецца на ніжэйшых прыступках культуры.

Навучыўшыся карыстацца складанай тэхнікай, большасць так і не навучылася простым правілам паводзін.

Пару год таму пашчасціла наведаць некалькі польскіх тэатраў. Зыдзівіла на той час тое, як перад пачаткам паказаў да гледачоў звязтаюцца праз мікрофон з просьбай выключыць на час сэнсу сотовыя тэлефоны. Але большасць наведвальнікаў выключалі гукі мабільных самі, не чакаючы нагадваньня.

Сёлета ў Баранавічах гасцілі некалькі тэатральных гуртоў. П'есе праз кожны дзясятак хвілін спадарожнічалі разнастайныя рынгтоны ды ў выступ артыстаў упіятаціся словаў з глядзельнай залі: «Я ў тэатры, што ты хацеў?» Можна дадаць, што паглядзець п'есы ходзяць людзі, якія лічаць сябе адукаванымі й культурнымі. Эліта гораду.

Сыпяваюць штонядзелю мабільнікі нават падчас імпсы ў касыцёле. Дарма што на ўваходных дзвярах сівятыні вісіць ліст зь перакрэсленым сотовікам. Аб'язаў у нас не чытаюць. Неяк патэлефанаваў сябру ў Чехію. Пачуў: «Прабач, я ў трамваі. Перазвані праз 15 хвілін».

Некалі ў хаце не было за што рукою ўхапіцца, але ж віратку апраналі найлепшую. Каб людзям паказаць... Тое самае й цяпер — купляюцца мабільнікі за 500 даляраў, пасыля ж на рахунак кладзеца нейкі мінімум ды ашчаджаецца кожнае імгненьне. Крый божа хто папросіць патэлефанаваць... Але на людзях пабалбатаць з «трубой» — гэта сівятое...

Неяк у штурханіну аўтобуса ўцінуўся маладзён з сотовікам. Трымаючыся за тэлефон і сваю торбу, хлопец прыстроіўся на сіліне нейкай бабулькі і працягваў гутарку: «Дзе я? У аўтобусе. Народу як быдла ў кароўніку». Бабка распачала сварку. Хлопец паслаў яе далёка і прадоўжыў гутарку зь нябачным суразмоўнікам: «Ну што там? Пяцьсот даляраў прывяжу сёньня, а дзьве тысячи будзе ў мяне толькі заўтра».

— Глядзі ты, круты! — мармытнуў пад нос нейкі мужык. — Чаго ж ня ездзіш на таксоўцы? Ды мабільнік купіў бы лепшы, а то з «Сымэнсам-АЗ30»...

Баранавічы

Аўральныя ласкі

СЯРГЕЙ БАЛАХОНАЎ

палове XVI ст. Полацкая вайна прынесла першы цяжар акупацыі, Іван Жахлівы лічыў сябе за гаспадара і пад пагрозаю пакарання прымушаў беларусаў розных станаў *тэрмінова* выконваць свае прыхамаці. У наступныя дзесяцігодзінцы сытуацыя *тэрміновась пад прымусам* паўтаралася, навязваючы жыхарству новы тып сіядомасці. Но адсюль іранічныя казкі пра капрызыльных цароў-самадураў, што патрабуюць ад героя як чуй дух выкананаць якую-небудзь немагчымую місію. Можа, адгэтуль беларускі выверт сэнсу стараславянскага слова «блага». Аддаючы ў тысячу першы раз апошнюю крошку хлеба, гаротны аўтахтон ледзь чутно, але зь відавочнай іроніяй шаптаў: «Во, братка, як блага». З часам аўрал зрабіўся штодзённым. Мацнёў прыгон. «Гвалты» і «згоны» былі

чыннікаў. Можа, таму савецкая таталітарная ідэалёгія і змагла грунтоўна ўкараницца ў Беларусі. Пойны контроль над асобай зь безумоўным маніпуляннем ёю — чаго яшчэ жадаць носьбіту аўральнае сіядомасці?! Што праўда, прага павінніца марыянаткай на нечых нітках не гарантавала ратунку ад съмерці. Ці ўсё так фатальна? Мабыць, не. Сучасныя беларусы ў змозе спакойна працаўваць для сябе і пад уласным контролем над сабою. Многія гэта робяць ці, прынамсі, спрабуюць рабіць. Дзяржава ж па-ранейшаму імкненцца пранікаць ва ўсе сферы жыцця, ператварыўшы штодзённую працу ў надзвычайшчыну, злаўжываючы патрабаваннем *тэрміновасці*. Ад празьмернай *тэрміновасці* і коні дохнуць. Будзьма спакойнымі. Як удавы на паляванні.

Гомель

У Палесьсі на балоце
Цмок хаваецца ў чароце.

Зьеў бярозку на съяданак,
Струшчыў дуб, як абаранак.

Праляцеў над вёскай цмок –
Пахаваліся, хто змог!

Толькі Яська не спужаўся
Ды на цмоку пакатаўся!

Капітан Танакъ

дзе варта быць

Гарбаты сацрэалізм

Гомасэксуальны гіт «Гарбатая гара» ў Менску.

Гарбатая гара (Brokeback Mountain).

ЗША, 2005, каляровы, 134 хв.

Жанр: мэлядрама паводле апавяданьня Эні Прулкса.

Адзнака: 5,5 (з 10).

Пад небам штату Ваёмінг сустракаюцца два каўбоі, якія пасвяцілі авечкі на Гарбатай гары. Адны высьвятляеца, што герой ня здольны жыць адзін без аднаго...

Скандална-маркотная карціна Энга Лі паліткарэктна прыстасаваная да масавай аўдыторыі. Для геяў — любоўная гісторыя, для мужчынай-тэгэрасэксуалаў — сяброўства й цяжкасці сямейнага жыцця, для жанчын — дамскі раман, акуратна прыгасаны да аднаполых жарсыцяў. Згодна зь ягонымі канонамі, адзін з герояў імкнецца да сумеснага жыцця, другі — да гэтага не гатовы. Адзін гіне — другі плача ад болю.

Хаця героі — каўбоі, карціна ня вэстэрн, а папарацыцягнутая эпічная мэлядрама. У гэтай мэлядраме няпімат гавораць, стрыманыя жэсты й позіркі, а прырода Гарбатай гары зачароўвае.

Героі карціны — прыгажуны Гіт Лэджэр (таксама вядомы, як герой «Казановы») і Джэйк Джыленхал (новая зорка).

Амэрыканскі фільм пра нестандартных каўбоёў здаецца для нас далёкім. Але пазалочаная гісторыя («Залаты леў», «Залаты глебус», «Оскар» за музыку) падазронна нагадвае сацрэалістычны канон з «пралетарска-блакітнымі» інтанацыямі. Нават жонкі герояў выглядаюць «клясава чужкімі» пэрсанажамі (фільм ужо абвінавацілі ў «нэамарксісткай гомасэксуальнай пропагандзе»).

«Сацрэалістычная» «Гарбатая гара» — карціна нуднаватая, карэктна-трагічная і з акуратным стылём фальшам, што ня выпрастасе і магіла.

Сэнсы:

Менскі кінатэатар «Перамога» 24, 25 красавіка а 20.30;

26—30 красавіка — 16.10, 18.50.

Ільготны сэанс — 30 красавіка а 16.10.

Амэрыка, падобная да Беларусі

Фільм Клуні ў Менску.

«Дабранач і ўдачы» (Good Night, and Good Luck).

ЗША, 2005, чорна-белы, 90 хв.

Жанр: драма.

Адзнака: 6 (з 10).

Амэрыка, 1953 год. Сэнатар Маккарці абвясціў паляванье на камуністаў. Але тэлежурналіст Эдвард Мараў (Дэйвід Стрэтхэйрн) усумніўся, што ўсе вакол ворагі і «чырвоныя»...

Стылёвая рэжысэрская праца Джорджа Клуні, які таксама выступіў у адной з роляў. Чорна-белая аўра, вялізныя апараты першае тэлевізіі, наступ параноі — і змаганье за праўду. Жыцьцё не зъяўляеца чорна-белым, людзі не падзяляюцца на «нашых» і «ннянашых», і съцвердзіць гэта — значыць, съцвердзіць свабоду й права на чалавечую годнасць.

Амэрыка 50-х і падобная, і не падобная да Беларусі. Крыкі Маккарці і нават аблічча ягонас, злое і лысае, шмат скажуць беларускаму гледачу. Але амэрыканская абарона свабоды, незалежная тэлевізія й газэты выглядаюць досьведам фантасцыйным.

Карціна Клуні намякае на адміністрацыю Буша, але пасланыне створанае і для іншых краінай.

Адточаная, як лепшыя фільмы нуар, геніяльная ў дробных жэстах і позірках, карціна можа здацца халаднаватаю. Але яна здольная пашырыць культурніцкі досьвед.

Сэнсы ў менскай «Перамозе»:

24, 25 красавіка — 14.40, 16.30.

26—30 красавіка — 14.20, 21.20.

Ільготны сэанс 29 красавіка а 14.20.

Андрэй Расінскі

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 29 кастрычніка

СТВ, 20.15

«Джоні-мнэмонік».

ЗША—Канада, 1995, рэж. Робэрт Лонга.

Фантастыка-кіберпанк.

Кур'ер Джоні (Кіану Рыўс) дастаўляе самае капштоўнае — інфармацыю, якую перахоўвае ў сваёй галаве. Калі ён своечасова не пераладуе апошнія файлы, то загіне. А на героя палюе мафія...

Адзін з першых кіберпанкайскіх фільмаў, які сёньня выглядае крыху архаічным. Але выкрутасы Кіану Рыўса, Такешы Кітана й Дольфа Лундгрена прагляду вартыя.

БТ, 22.20

«Дарагая Ўэндзі».

Данія—Францыя—

Нямеччына—
Вялікабрытанія, 2005, рэж.
Томас Вінтэрбэрг.

Драма.

Ціхамірнаму падлетку трапляе ў рукі пісталет, якому герой дае пяшчотнае імя Ўэндзі. Хлопец арганізуе клуб аматараў зброі, дзе спавядаета пацыфізм. Але прынцыпы клубу будуть змененіны...

Томас Вінтэрбэрг вядомы як аўтар «дагматычнай» Урачыстасці, а сцэнар для «Ўэндзі» склаў зацікты амэрыканоф Ларз фон Трыер.

Фільм — крытычнае даследаванье «добра з кулакамі».

СТВ, 23.45

«Лік «пі».

ЗША, 1998, рэж. Дарэн Аранофскі.

Арт-гаўзны трымценік.

Таленавіты матэматык спрабуе падабраць лічбавы код, згодна з якім зъмяняюцца курсы акцый. Цікавасць да адкрыцця прайяўляюць аналітыкі з Ўол-Стрыт і ролігійныя фанатыкі. Герой мусіць зрабіць выбар паміж съявітым і д'ябальскім — і ўтайманаць вызваленія ім сілы.

Чорна-белая псыходэліка ад Дарэна Аранофскага («Рэквіем па мары») атрымала прыз за рэжысуру на фэсьце незалежнага кіно ў Сан-Дэнсе.

АНТ, 23.50

«Арапат».

Канада—Францыя, 2002,
рэж. Атам Эгаян.

Драма.

Генацыд армянаў у 1915

годзе зъмяніе лёсы сучасных герояў. Рэжысэр (Шарль Аз-навур) здымает фільм пра колішнія падзеі. Сучаснасць і мінулае сплютаюцца незвычайнім чынам — праз памяць і сумленіе кіно...

Фільм — удзельнік Кансагага кінафесту.

Нядзеля, 30 красавіка

«Красуні».

Францыя—Вялікабрытанія,
2005, рэж. Сэдрык Кляпіш.

Камэдыйная мэлядрама.

30-гадовы Ксаўе (герой гіта «Гішпанка») у чарговым пошуку жаночага ідэалу. Прыгоды закідваюць героя ў Лёндан і Санкт-Пецярбург. Ролі выконваюцца: Одры Тату, Рамэн Дзюры, Сэсыль дэ Франс.

АР

Новая кніга пра Палацак

21 красавіка ў Полацкім музэі беларускага кнігадрукаваныня адбылася прэзэнтация фатаальбому «Ад Палацку пачаўся съвет...». Выданьне выйшла ў сталічным выдавецтве «Рыфтур». Яго аўтары — фотамастак, шэф-рэдактар газеты «Туризм і отдых», дырэктар выдавецтва «Рыфтур» Сяргей Плыткевіч і вядомы пісьменьнік Уладзімер Арлоў.

У прэзэнтациі поруч з аўтарамі альбому ўдзельнічаў старшыня Полацкага гарвыканкаму Уладзімер Тачыла,

які таксама атрымаў шмат пытанняў ад удзельнікаў імпрэзы. Яны пераважна датычылі перспектываў Палацку як турыстычнага цэнтра.

Новы фатаальбом пра Палацак не звычайны. У ім зымешчаны ня толькі фатадымыкі з гарадзкімі краявідамі, але і тэксты-камэнтары да здымкаў, якія напісаў вядомы знаўца полацкай гісторыі Уладзімер Арлоў.

Вось што расказаў карэспандэнту «Кур'ера» пра альбом сам Уладзімер Арлоў:

«Кніга атрымала свою назыву паводле радка вядомага вершшу Народнага паэта Беларусі Рыгора Барадуліна «Полацкі мэнталітэт». Камуныці гэта назва можа падасца эпатажнай, але чалавек хоць крыху дасьведчаны ў беларускай гісторыі нагодзіцца, што

наш нацыянальны космас, вытокі нашай дзяржаўнасці, гісторыі, культуры пачынаюцца менавіта з Палацку. У кнізе зымешчана 500 ілюстрацый, сучасных і гістарычных. Разам са мной над кнігай працаваў вядомы фатамайстрап Сяргей Плыткевіч. Трэцім у нашай кампаніі быў мастак Зыміцер Герасімовіч, з якім я калісьці рабіў кнігу «Краіна Беларусь». Нам вельмі пашанцавала з Сяргеем, бо Зыміцер Герасімовіч, на маю думку, адзін з найлепшых кніжных дызайнераў у нашай краіне».

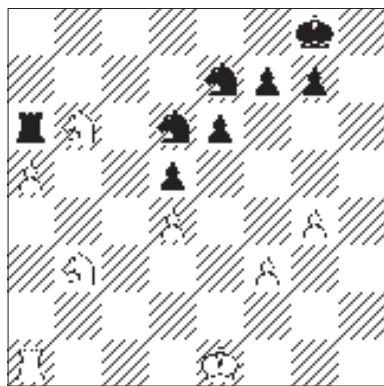
Прэзэнтация скончылася падвядзеньнем вынікаў конкурсу на лепшае пытаньне да аўтараў кнігі, пераможцы ў падарунак атрымалі фатаальбомы «Ад Палацку пачаўся съвет...».

Васіль Кроква

КАІСА

Чалавек і «шахматны геній»

Калі майму сябру няма з кім пагуляць у шахматы, ён раз-пораз запускае на сваім кампьютары праграму са съцілым назовам *Chess Genius*. Часыцяком яму даводзіцца няпроста: «геній» гуляе ў сілу міжнароднага майстра, а сябар — КМС з аблежавальным дэбютным рэпэртуарам. Таму пра лік тых матчоў ён гаворыць без ахвоты.

Адночы яму быццам пашанцавала. У белых перавага ў прасторы, і яны вырашаюць актыўізаваць праходную пешку. 1. Kc5 Ta7 2. ab. Між

тым і чорная кавалерыя ня сьпіць у шапку. 2...Kc6 3. Ta4 Kb5!!? 4. Kb7 Kpf8 5. Kc8 Ta8 6. Kb6 Ta7 7. Kc8. Нічыя з-за паўтору хадоў.

«Любы жывы шахматыст, убачыўши натоўп коней, пасыміхнуўся б і што-небудзь падставіў, а кампьютару ўсё адно», — наракае аматар шахаў. Пасля гэтага выпадку ён радзей сядзе за шахматы з *Chess Genius*. Шукае пачуцьцё гумару ў *Fritz*'а.

Вольф Р-к

Як набыць шахматную праграму

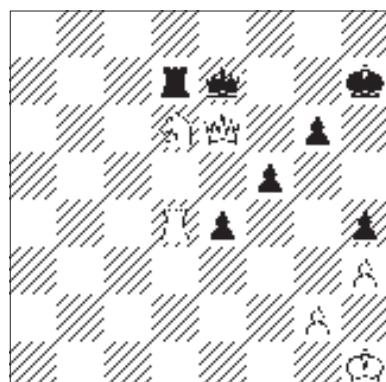
«Сыпраша вызначацца, дзеля чаго вы яе набываце», — радзіць Павал Макевіч, рэдактар сайту «Шахматы ў Беларусі» (bychess.info). «Калі дзеля забавы, то дыскі можна знайсці ў кампьютарных крамах у Ждановічах». Папулярнымі праграмамі ёсьць «1С. Шахматы з Гары Каспаравым», *Chessmaster* і *Fritz*.

Нядоўна ў Сеціве дзеля рэалізацыі шахматнага софтёру зьявіўся адмысловы сайт chess.na.by з дасыціным слоганам «*chessnaya kostry*». Гіт продажаў — відэалекцыя Гары

Каспарава пра фэрзвы гамбіт для «прасунутых» гульцоў. Што праўда, па-ангельску.

Як бы вы згулялі?

Zappa — Я.Эльвест, Нью-Ёрк, 2005. Ход белых.

«*myatphix imparpamay* — «*pyxaribix*».
— *ihart cpebry ckojodz mapatparyhix kew-*
Koqyzi. Jleracbz Zappya bainlpaga ctyjzheram Ethnai-
ctrap 3alyca «3ime», pacmupnabehan-
AJTKA3: 1. Kc4! i 3otchoici tpoemani-

У НУМАРЫ

Лявон Вольскі:
Не чапайце
Смолавай!

«Ня варта караць
жайнерай, карайце
афіцэрай і
генэралаў», —
перасыцерагае
рок-музыка.
Старонка 17.

Модная мова

Пакуль большасць
айчынных прадусэраў
працягваюць ляпіць
клоны расейскай
эстрады, вядомыя
расейскія, украінскія
і польскія музыкі
съплюваюць
па-беларуску.
Старонка 14.

Рэпрэсаваныя
не застаюцца
без падтрымкі

Дапамогу ім
каардынуе Іна
Кулей.
Старонка 12.

Дзень Каралевы
Палесься

Штогод 10 траўня ў
мястэчку Лагішыне,
што на Піншчыне,
адбываецца
ўручыстасць
ушанавання
цудадзейнага абрата
Магі Божай
Лагішынскай.
Старонка 27.

Басовішча-2006.
Што? Дзе? Калі?

Старонка 42.

ЖАРТ

Зъездзіў беларус у Гішпанію на карыду.
Дома яго пытаюць:
— Ну як?
— Ай, заблі бычка, і ўсё.
— А чаго заблі?
— Дык ашалеў бычок.
— А чаго ж ён ашалеў?
— А ты б што не ашалеў,
калі б табе перад носам савецкім съязгам
махалі?

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Аліне з Салігорску. Адчуваеца, што
справы, якія вы съмела робіце, гістарычныя.
А вершы... слабейшыя за справы.

Віталій С. з Менску. Неканструктыўная
крытыка. Дык прапануйце сваё слова замест
«хадуна». Людзі справу робяць, а вы іх хвас-
таеце. Маўляй, не высоўвайцеся.

Ігару Ж. з Менску. Такія лісты ня ў «Нашу
Ніву» трэба дасылаць. Тут Вы пераконваеце
тых, хто і без таго перакананы. Такое трэба па-
шыраць у форме ўлётак ці з вуснаў у вусны.
Улёткі тыражом да 299 асобнікаў можна дру-
каваць легальна без рэгістрацыі. Нічога на-
ўпрост палітычнага Ваш артыкул не зъмяш-
чае. Раздрукуюваць жа можна на любым кам-
пютары з прынтэрам.

Аляксандру Ш. з Андрэеўшчыны. Ліст
атрымалі. Трымайцеся.

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМИ

Рэдакцыя і кантора «Наша Ні-
вы» пераехала на новую кватэру.
Новы адрес: Вільня, Завальная ву-
лица, дом №7.

М.Лужкі, Віленск.губ. Дзі-
сенск.пав. Хоць кругом народ бе-
ларускі, але не шануюць ні сваёй
песні, ні мовы, асабліва маладзёж
наша, хоць трэба скazaць, што ста-
рыкі нашы гэтаму не патураюць.
Першы раз у гэтым годзе папаў
сюды «Беларускі каляндар» і так
усім спадабаўся, што на другі год
будзе меці ў нас шмат пакупцоў.

Мікіпар.

З усіх старон

Варшава. З прычыны 1-га мая
на вуліцах гораду і па ваколіцах
распастулена было войска. На не-
каторых трамваях ездзілі палі-
цэйскія і жандары. На фабрыках
забаставала каля 10 тыс. рабочых.
Чырвоная съягі, начэпленая на
тэлеграфных дротах у рабочых
кварталах, паліцыя зрывала.

«НН». №16—17. 28
красавіка.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

**Віншум Тацину Барысік і Сержука
Нігацина з нараджэннем дачушки!**

Рыгор Латышэвіч (Асіповіч) віншует
самую дарагую сябровую Тацину Барысік
з нараджэннем беларусачкі, імя якой
башкі падбярць самі!

ПРАЦА

Шукаю працы. Т.: 294-13-38. Святлана

Наступны нумар
«НН» выйдзе пасля
Першамаю і Радуніцы,
12 траўня, праз
два тыдні.

Наша Ніва

н е з а л е ж н а я г а з е т а

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
3.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Лукшэвіч,
У.Знамроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).
сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская
галоўны рэдактар Андрэй Дынько
фотарэдактар Арцём Ліва
нам.галоўнага рэдактара Андрэй Скурко
мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі
выдавец і заснавальнік Фонд выдання газеты
«Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:
220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фар-
матам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Вядомства (Беларускі Дом друку)».
Менск, пр. Ф.Скарбіны, 79. Рэдакцыя не насе адказнасць за зъвест ражля-
ных абвестак. Кошт свядомы. Пасъведчанне аб зарэгістрацыі пэрыядычнага
выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзена Міністэрствам інформацыі
Республікі Беларусь. Юрэднычы адрес: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п.
112. Р/р 30152/1200012 у МГД ААТ «Белінвестбанка», Менск, код 764.

Наклад 3021. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 26.04.2006.

Замова № 2294. Рэдакцыіны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а